

PISSARRA

Número especial 40 anys STEI INTERSINDICAL · núm. 151 · febrer - desembre 2017

40

ANYS D'EXPERIÈNCIES

STEI INTERINDICAL

PISSARRA

Número especial
40 anys
STEI INTERSINDICAL

EDITA:

STEI
INTERINDICAL

Sindicat de Treballadores i
Treballadors Intersindical de
les Illes Balears

Carrer Jaume Ferran, 58
07004 Palma
Tel. 971 90 16 00
Fax. 971 90 35 35
Pàg. Web: www.stei.cat
E-mail:
mallorca@stei.cat
llevant@stei.cat
inca@stei.cat
menorca@stei.cat
eivissa@stei.cat

CONSELL DE DIRECCIÓ I REDACCIÓ:

Francesc Xavier Alomar Novila
Sebastià Bonet Maimó
Maria Camps Sintes
M. Antònia Font Gelabert
Francesc Garcias Capellà
Dana Garcias Mas
Tomàs Martínez Miró
Lluís Segura Gelabert
Joana Tur Planells

COORDINACIÓ:

Montserrat Nadal

S'agraeix la col·laboració de les
autores i dels autors dels
articles.

MAQUETACIÓ I COMPOSICIÓ

Toni Martínez

Escola de Formació i
Mitjans Didàctics.
C/ Marià Canals, 13
07005 Palma
Tel. 971 91 00 60

PUBLICITAT:

Jaume Ferran, 58
07004 Palma
Tel. 971 90 16 00

DISSENY DE LA PORTADA:

Toni Martínez

FOTOS:

Francesc X. Alomar
Àngels Cardona
Tomàs Martínez
Vicent Maurí
Joana Tur
Pere Polo
Joan Rodríguez
Arxiu STEI
Internet

Els articles publicats en aquesta
revista expressen únicament
l'opinió de les seves autores i
dels seus autors.

Dipòsit Legal: PM 533/77
ISSN: 1133-052X

Í N D E X

- 4
5-12 **EDITORIAL**
EL SINDICAT DE TREBALLADORS DE L'ENSENYAMENT DE LES ILLES, STEI. UNS APUNTS HISTÒRICS
TOMÀS MARTÍNEZ
- 13-14 **ENTREVISTA A... PERE RÍOS, SECRETARI GENERAL DE L'STEI ENTRE ELS ANYS 1977 I 1981**
MONTSERRAT NADAL FULLANA
- 15-17 **ENTREVISTA A... PERE POLO, SECRETARI GENERAL DE L'STEI ENTRE ELS ANYS 1982 I 2000**
MONTSERRAT NADAL FULLANA
- 18-20 **ENTREVISTA A... NEUS SANTANER, SECRETÀRIA GENERAL DE L'STEI ENTRE L'ANY 2000 I EL 2008**
MONTSERRAT NADAL FULLANA
- 21-23 **ENTREVISTA A... GABRIEL CALDENTY, SECRETARI GENERAL DE L'STEI ENTRE ELS ANYS 2008 I EL 2016**
MONTSERRAT NADAL FULLANA
- 24-25 **ENTREVISTA A... MIQUEL GELABERT, SECRETARI GENERAL DE L'STEI A PARTIR DEL MAIG DE 2016**
MONTSERRAT NADAL FULLANA
- 26-27 **ARA FA VINT ANYS QUE VA FER 20 ANYS**
ANDREU CRESPI
- 28-29 **EL MEU ESTIMAT STEI: 40 ANYS DE LLUITA EN DEFENSA DELS DRETS PROFESSIONALS DELS MESTRES**
BARTOMEU ROTGER
- 30 **EN ELS 40 ANYS DE L'STEI INTERSINDICAL**
FRANCISCA MAS BUSQUETS
- 31 **EN ELS 40 ANYS DE L'STEI INTERSINDICAL**
DAMIÀ PONS
- 32 **EN ELS 40 ANYS DE L'STEI INTERSINDICAL**
FANNY TUR RIERA
- 33 **STEI: QUATRE DÈCADES DE SERVEI A L'EDUCACIÓ**
ESPERANÇA MARÍ MAIANS
- 34-35 **40È ANIVERSARI DEL SINDICAT STEI ILLES BALEARS**
PILAR BENEJAM ARGUIMBAU
- 38-42 **AFILIADES I AFILIATS QUE TAMBÉ HAN FET 40 ANYS**
- 43-45 **STEI PITIÜSES: UNA PETITA GRAN HISTÒRIA**
PERE LOMAS I JOANA TUR
- 46-47 **A MENORCA FA 40 ANYS...**
FRANCESC CARDONA NATTA
- 48-49 **UNA INTERSINDICAL QUE NO HA ATURAT DE CRÉIXER**
PERE BUENO
- 50-53 **STEI INTERSINDICAL: 40 ANYS DEFENSANT LA LLENGUA I LA CULTURA CATALANES!**
MARIA ANTÒNIA FONT
- 54-56 **L'STEI INTERSINDICAL, UN SINDICAT FEMINISTA**
ÀNGELS CARDONA PALMER
- 57-60 **STEI-INTERINDICAL I INTERSINDICAL VALENCIANA, ENLLAÇATS PER LA LLUITA PER UNA SOCIETAT MÉS JUSTA, LLIURE I SOLIDÀRIA**
VICENT MAURÍ
- 61 **N'HI HA QUE HI EREN I ENCARA HI SOM**
ÀNGELS CARDONA PALMER
- 62-63 **COM S'ORGANITZA I FUNCIONA EL NOSTRE SINDICAT, L'STEI INTERSINDICAL**
XISCO ALOMAR NOVILA
- 64-70 **UNA ALTRA EDUCACIÓ PER A UN ALTRE DESENVOLUPAMENT A TRAVÉS DE LA COOPERACIÓ I DE LA SOLIDARITAT INTERNACIONAL**
PERE POLO FERNÁNDEZ I JOAN RODRÍGUEZ RECIO

EDITORIAL

D'ençà del seu reconeixement legal en el setembre de 1977, en el I Congrés de desembre de l'any 1978, els trets identificadors del nostre sindicat han estat els següents: independent, unitari, de classe, reivindicatiu, sociopolític, assemblari i confederal; unes característiques que l'han acompanyat sempre. Ja en aquella primera hora es va apostar per un model educatiu que reivindicàs l'ensenyament com un dret que s'exerceix mitjançant un servei públic, universal, arrelat a la nostra realitat cultural, lingüística, social i econòmica; que fes feina per la normalització del català a les Illes Balears, el foment de la igualtat i que impulsàs la preservació del medi ambient.

L'STEI, com a sindicat sobirà en el seu territori, ha volgut compartir al llarg de la seva trajectòria un vincle confederal; primer, quan era una organització de l'àmbit educatiu, amb la UCSTE-Unió Confederal de Sindicats de Treballadors de l'Ensenyament, entre els anys 1978 i 1990. Coincidint en el temps amb el III Congrés, l'any 1990 es configura, en substitució de la UCSTE, la Confederació d'STEs, que al 2007 donarà pas a un projecte intersindical: la Confederació Intersindical. En aquest Congrés de 1990 s'afegeixen nous trets a la identitat de l'STEI Intersindical: ecologista, feminista, impulsor de la formació del professorat.

L'any 1996 marca, però, una gran fita en la història de l'STEI Intersindical que no tindrà tornada enrere. Aquell any, en el V Congrés, s'aprova l'obertura d'un nou camp d'acció sindical cap a altres sectors laborals, a més de seguir amb la reclamació del dret a l'autogovern i un major sostre de competències. Aquesta voluntat de créixer en altres àmbits professionals es va acabar de fer efectiva l'any 2004, en el VII i VIII Congrés, amb la reforma dels Estatuts i la integració de l'STIB. Sens dubte, totes les passes que calien en el camí de la consolidació de la Intersindical de les Illes Balears, avui quarta força en representació sindical a la nostra Comunitat autònoma i l'autèntica alternativa nacional a les grans centrals sindicals estatals.

Des dels seus orígens la tasca de denúncia i reivindicació s'ha complementat amb l'elaboració de propostes i alternatives per a la millora de les condicions laborals, per la qualitat de l'ensenyament, per a aconseguir les transferències...

La negociació ha estat sempre la primera passa que s'ha intentat per tal de signar acords, i així s'han aconseguit pactes d'estabilitat, acords de plantilla, homologacions retributives, entre d'altres. Però quan no se'ns ha atès, la confrontació ens ha obligat a mostrar la nostra força i a fer sentir la seva veu, com en els darrers temps durant la legislatura de José R. Bauzá.

Des de la seva fundació, l'STEI Intersindical ha format part activa del teixit social i cultural de les Illes Balears. Tant a Menorca i a les Pitiüses com a Mallorca s'ha participat a totes les mobilitzacions reivindicatives que s'han convocat.

En el camp de la cooperació i la solidaritat internacional també s'ha recorregut un llarg camí, de molts quilòmetres, amb organitzacions d'Amèrica Llatina i, més recentment, d'Àfrica amb les quals col·laboram. El model creat per l'STEI i, posteriorment, en col·laboració amb Ensenyants Solidaris es basa en donar una resposta crítica a les conseqüències del sistema econòmic neoliberal imperant, tant en els països del Sud com a les Illes Balears.

Si una constant ha definit i defineix un dels trets més propis de l'STEI Intersindical és l'impuls i la defensa que ha fet sempre del català com a llengua de l'ensenyament i de tots els altres àmbits que depenen de l'Administració, del seu ús social i públic; de la reclamació del dret a l'autogovern i de l'assoliment del major sostre de competències.

Si ens fixam d'una manera més detinguda en els darrers anys, el 2008 es va produir l'inici de la crisi econòmica que va suposar la imposició del model neoliberal, amb la retallada dels drets socials, la pèrdua de la capacitat de negociació i les campanyes de desprestigi contra les organitzacions sindicals. A partir de l'any 2012, aquesta situació es va veure agreujada i intensificada, en l'àmbit de les Illes Balears, amb la implosió del conflicte educatiu, la imposició del TIL i la generalització de les retallades en tots els nivells de l'estat del benestar i en el conjunt dels serveis públics.

La signatura dels acords amb el nou Govern que va sorgir després del conflicte educatiu i l'extraordinària mobilització educativa i social significava establir una línia de recuperació de drets perduts i de normalització democràtica. Aquest fet es va produir a partir del mes de setembre de 2015, dins un context de tensions propiciades a l'etapa anterior del Govern de José Ramón Bauzá de deslegitimació sindical, i amb una especial virulència en contra del nostre sindicat.

Pel que fa al darrer període, entre el 2016 i el 2017, cal que destaquem els canvis encara insuficients del Govern de les Illes Balears en el revertiment definitiu de les retallades; i, en l'àmbit estatal, la política reaccionària i recentralitzadora de la dreta espanyolista governant i la gravíssima agressió a la sobirania del Principat de Catalunya.

Amb tot el bagatge d'aquests 40 anys, amb errades i encerts però amb la fermesa i el compromís de participar activament per al benestar laboral, social, econòmic i polític de la ciutadania balear, seguim amb el mateix coratge i decisió de fa 40 anys. També serem fermes i lleials amb la normalització de la llengua catalana com a llengua pròpia de les Illes Balears.

Cal implicació política de la classe treballadora perquè totes les decisions que es prenen en l'àmbit polític tenen incidència directa o indirecta en tots els àmbits de les nostres vides, també en el laboral.

Volem fer un esment especial a dos col·lectius del nostre sindicat: les persones jubilades que segueixen participant activament amb el sindicat; i les permanents i els permanents sindicals, pel seu compromís social, per la seva militància social, per dedicar temps personal i familiar a l'interès col·lectiu i de país. Gràcies.

L'STEI Intersindical vol seguir sent una eina de transformació social per fer de la nostra terra unes Illes més sostenibles socialment, econòmica, laboral i mediambiental. I tot això a través de la participació directa de la classe treballadora i de la ciutadania il·lenca, en general. Però res seria possible sense la confiança que dipositau en nosaltres les afiliades i els afiliats i les delegades i els delegats del sindicat. Gràcies sinceres a vosaltres perquè sou els suport imprescindible de la nostra existència.

Qui dies passa, anys empeny. Així treballarem, dia a dia, per seguir complint els anys que convingui.

EL SINDICAT DE TREBALLADORS DE L'ENSENYAMENT DE LES ILLES, STEI

Uns apunts històrics

Tomàs Martínez

Els darrers anys de la dictadura del General Franco i els primer anys de la incipient democràcia espanyola són anys convulsos marcats per esdeveniments polítics i socials molts importants. En quatre anys es passa de l'assassinat del president del Govern, Carrero Blanco a la legalització del Partit Comunista d'Espanya, de l'execució de Puig Antich, als assassinats dels advocats laboralistes d'Atocha, de l'obligatorietat d'afiliació al sindicat vertical a la llibertat de sindicació d'empresaris i treballadors, de la mort del dictador al Referèndum de la Llei per a la Reforma Política.

És en aquest context polític i social que neix l'embrió de l' STEI. El Sindicat de Treballadors de l'Ensenyança té els seus orígens en el si dels moviments unitaris dels treballadors i les treballadores de l'ensenyament que s'organitzen en un moment de màxima exaltació política, social i cultural a les Illes; la transició democràtica. Ho fan com a coordinadora de mestres a l'ensenyament públic (curs 1975-1976) i paral·lelament a l'ensenyament privat amb l'impuls de

candidatures democràtiques en el si del sindicat vertical, Organización Sindical Española, única organització legal a Espanya entre els anys 1940, data de la seva creació per la Llei de Unidad Sindical que establia que els empresaris i treballadors s'integraven en una única organització sindical, sense dret de vaga, comandada per la F.E.T y de las J.O.N.S (La Falange), fins a l'any 1976 que fou abolida pel govern de Suárez que legalitzà els sindicats el 30 d'abril de 1977 i reconvertí el Sindicat Vertical en la Associació Interprofessional de Serveis Sociolaborals (AISS) que fou propietària i gestionà el Patrimoni Sindical que després anà a parar a mans de la patronal i dels sindicats UGT i CCOO, primordialment.

La representació del l'ensenyament públic (estatal en la terminologia d'aquells moments) estava en mans del S.E.M. (Servicio Español del Magisterio) d'ideologia franquista i d'afiliació obligatòria.

El projecte que es plantejaven els ensenyants era la construcció d'un sindicalisme unitari que concentràs, des de posicions progressistes, la majoria de treballadores i treballadors de l'ensenyament. A les Illes Balears, un dels pocs llocs de l'Estat Espanyol, aquest objectiu s'aconseguí.

El 18 d'agost de 1977, donant compliment als acords de l'assemblea celebrada el 17 de juny, els mestres estatals legalitzaren la seva situació com a Sin-

dicat de Mestres Estatals. Els companys i companyes de l'ensenyament privat, per problemes burocràtics, no ho pogueren fer fins el 6 de setembre amb la denominació de Sindicat d'Ensenyança Privada, que des del seu inici inclogué el personal no docent dels centres.

Si els representants de l'ensenyament privat havien guanyat les eleccions l'any 1975, en el si del sindicat vertical, a l'ensenyament públic l'ocasió es presentà quan el ministre Carlos Robles Piquer convocà eleccions a representants provisionals de Magisteri l'any 1976, i a la majoria de territoris s'imposaren les candidatures progressistes. L'any 1977 es celebraren eleccions a la *Mutualidad de Funcionarios Civiles del Estado* (Muface) i el Sindicat de Mestres Estatals convocà, el mes de febrer, eleccions sindicals als centres (avui diríem eleccions a delegats de centre)

A l'assemblea general del 16 de desembre de 1977, com a confluència del Sindicat de Mestres Estatals i del Sindicat d'Ensenyança Privada, naixien l'STEI d'ensenyament públic i d'ensenyament privat. Després de l'assemblea de dia 16, quan l'executiva va presentar els nous estatuts es va trobar amb un impediment legal: els funcionaris s'havien de sindicalitzar a una oficina i els no funcionaris (Privada) a la AISS. No era possible inscriure al registre un ens que fos el resultat de la confluència dels dos sindicats i es retornaren els estatuts.

A la mateixa assemblea s'elegí la Comissió Executiva formada per Pere Rios (Secretari general), Miquel Reynés (Secretari d'organització), Fernando Zolle (Secretari d'activitats), Juan Mora (Secretari d'acció pedagògica), tots ells de la secció estatal i Pedro Polo (Secretari general), Juan Antonio Amaya i Jaume Calafat (Secretaris d'acció sindical), Josep Lluís Pitarch (Secretari d'informació), Gabriel Palmer (Secretari de finances) i Francesc Duran (Secretaria de personal no docent) de la secció de privada. La seu del sindicat es fixà a uns baixos amb corral, llogats, del carrer de la Vinyassa, 14 de Palma.

L'executiva va prendre l'acord de deixar els estatuts i la seua modificació per a més endavant, fins a la celebració del Congrés. L'única cosa que es va tramitar, va ser el canvi de nom, segons l'acord de l'assemblea del 9 de gener. A partir del 2 de febrer de 1978 els dos sindicats pogueren emprar el nom d'STEI.

Es funcionà com un sol sindicat, amb els estatuts vells, fins al Congrés de delegats.

El 18 de gener de 1978 naixia la UCSTE (Unión Confederal de Sindicatos de la Enseñanza).

Pilar Pons Goñalons, Ginés Ayala Ramón, Maria Luisa Riutort Gomila, Esperanza Febrer Martí, Magdalena Subirats Pons, Onofre Martí Mir, Andrés Bosch Mesquida i Pedro Melis Pons, el dia 31 de gener de 1978 acordaren la constitució del Sindicato de Trabajadores de la Enseñanza de Menorca.

Aquest mateix any, a Eivissa es crea el nucli embrionari de l'STEI a les Pitiüses a partir de l'Associació d'Antics Alumnes de Magisteri.

El 31 de gener de 1978 es convocà una vaga de professorat interí a tot l'estat. Per primera vegada es reunien en una plataforma comuna els professors d'EGB interins, els professors no numeraris (PNN) dels instituts, de les Escoles Normals de Magisteri, de la Universitat i dels Conservatoris de música.

El dia 7 de febrer de 1978 es celebraren eleccions al sector de l'ensenyament privat que es guanyaren per majoria absoluta. El 14 de març es firmà un important acord amb la patronal que su-

posà un augment salarial de 5.100 pesetes mensuals a partir de l'1 de gener, entre d'altres millores.

El BOE de dia 18 de març de 1978, informava del dipòsit d'estatuts del Sindicato de Trabajadores de la Enseñanza de Menorca. Amb data de catorze de març de 1978, Onofre Martí rebia la comunicació de la legalització el 4 d'abril, al domicili de na Pilar Pons, a Villacarlos.

Dia 2 de desembre de 1978 l'STEM i l'STEI (de Mallorca i d'Eivissa i Formentera) constituïren la Federació de Sindicats de Treballadors de l'Ensenyament de les Illes (STEI), que es presentaren a registre amb data de dia 1!

Abans de la legalització dels sindicats tingué gran importància el paper del Col·legi de Doctors i Llicenciats que estava dirigit per un sector progressista. Com a entitat jurídica el Col·legi podia "negociar" o denunciar la repressió dels moments.

Cal destacar també la Asociación de Antiguos Alumnos de Magisterio de Baleares que es creà per donar cabuda a totes aquelles persones que no podien formar part del Col·legi. El seu paper fou més modest, però no per això menys eficaç.

L'estructura de l'STEI, l'any 1977, era la següent: Tres comissions mixtes (esta-

tal-privada), Informació i Propaganda (de la qual en derivà una de Pedagogia), Reivindicacions i Pràctiques Sindicals i Administració i Economia.

Amb la transició democràtica (1976-1978) es legalitzaren els partits polítics i els sindicats i l'any 1977 es signaren *Los pactos de la Moncloa*, uns acords que suposaren l'impuls de les construccions escolars, deixades de banda des de la II República. Aquest mateix any després d'una duríssima vaga els mestres interins i els professors no numeraris (PNN) aconseguiren convocatòries restringides per a l'accés a la funció pública. El mes d'abril de l'any següent esclatà una forta vaga que rompé els límits salarials fixats a *Los pactos de la Moncloa*. Després de devuit dies de lluita (del 18 d'abril al 5 de maig) s'aconseguí la dedicació exclusiva del professorat i un increment salarial de 5.000 pessetes lineals per aquest concepte. El mes de setembre l'STEI encetà una campanya per aconseguir que els mestres destinats fora quedassin a les Illes. Aquest any també s'aconseguí que els mestres del Pla del 1931 i els cursetistes de l'any 1936, que foren privats dels seus drets pel règim feixista, reingressassin al Magisteri.

El mes de desembre de 1978 es celebrà el I Congrés de l'STEI amb la finalitat d'establir una línia programàtica d'actuació. Fou en aquest Congrés que el sindicat es definí com a independent,

unitari, de classe, assembleari, reivindicatiu, sociopolític i confederal. S'aprovà el model d'ensenyament que es volia per a les Illes Balears: un servei públic, superador de desigualtats socials, impulsor de la prevenció del medi ambient i defensor dels trets culturals, lingüístics, socials i econòmics de les Illes. L'estructura del sindicat quedà fixada en una Assemblea General, una Comissió Executiva i un Consell Plenari. L'Assemblea General que es celebrà a la finalització del Congrés elegí la següent Comissió Executiva: Pere Rios (Secretaria General), Alberto Catalán (Secretaria d'Informació), Paco, Juan Antonio Amaya (Secretaria d'Organització), Milagros San José (Secretaria d'Activitats), Mercedes Romagosa (Secretaria d'Acció Sindical privada), Fernando Zolle (Secretaria d'Acció Sindical Estatal), Tomàs Martínez i Guillem Ramis (vocals) i Francisco Duran (vocal no docent). Quedà sense cobrir la Secretaria d'Administració i Finances.

En el referèndum del 6 de desembre de 1978, l'STEI defensà amb un sí crític la Constitució Espanyola.

El 1r de maig de 1979, amb la participació unitària de STEI, CCOO, UGT, CSUT, USO, SU, SLMM, PCIB, PSOE, MCI, LCR i PTI-ORT es reclamà un Estatut sense limitacions. Aquest mateix anys, després de molta lluita, es publicà el R.D. 2193/79 que regulava l'ensenyament de la llengua ca-

talana, una normativa que no satisfia les aspiracions de l'STEI que sempre havia reivindicat el català com a llengua de l'ensenyament.

L'estiu d'aquest mateix any l'STEI es va fer càrrec de l'organització de l'Escola d'Estiu de Mallorca que l'any anterior no s'havia celebrat per manca de voluntaris disposats a dur-la a terme.

El mes de gener de 1980 es signa el II Conveni d'Ensenyament Privat.

L'any 1981 es celebraren eleccions a l'ensenyament privat-concertat i l'STEI obtingué 43 delegats, un 52,4% del total.

L'any 1982 el PSOE guanyà les eleccions generals i hi hagué veus, en el si de l'STEI, que propugnaren la dissolució del sindicat. Els hi semblava que tot estava arreglat i que ja no eren necessàries les veus crítiques. L'STEI seguí aixecant la seva veu davant les reformes socialistes: LRU, LODE, LOGSE i LOPEGCE, encara que foren anys de poca participació sindical.

El mateix any l'STEI participà en la redacció de l'avantprojecte de l'Estatut d'Autonomia de les Illes Balears a petició del President del Consell General Interinsular. El Consell Plenari dedicà els esforços al tema de la llengua catalana i la competència plena de l'ensenyament.

L'any 1982 la coalició UTEP (CCOO, UCS-TE i independents) guanya les eleccions

a l'ensenyament privat. L'any següent, després de cinc mesos de negociació, es signà el III Conveni.

L'any 1984, després d'una vaga, es signa el IV Conveni.

El mes d'octubre de 1985 es signà el V Conveni.

L'any 1987 es celebraren les primeres eleccions sindicals a l'ensenyament públic. L'STEI resultà guanyador (amb les sigles d'UCSTE) amb un 51,85% dels delegats electes (14) i un 49,93% dels vots emesos. A l'ensenyament privat-concertat també s'havien guanyat per majoria absoluta les eleccions de 1978, 1982 i 1986, i s'obtingué representació a les primeres eleccions celebrades a la Universitat l'any 1987 després que CCOO rompés una candidatura unitària i es salvassin greus entrebancs per part de l'equip rectoral per tal que l'STEI es pogués presentar, de llavors ençà els bons resultats sempre han acompanyat les candidatures de l'STEI al personal docent i al personal d'administració i serveis.

La creació i consolidació de la UIB ha transcorregut, gairebé, de manera paral·lela a la història de l'STEI. La defensa d'una universitat pública, de qualitat, democràtica i solidària com a instrument de transformació social, ha estat sempre un objectiu preferent del sindicat.

A l'Administració autonòmica l'STEI es presentà per primera vegada l'any 1999 i l'any 2002 ho feu a Sanitat.

De l'any 1978 al 1988 l'STEI no celebrà congressos i fou l'Assemblea General la que marcà les línies d'acció del sindicat. L'any 1988 amb el lema *Una escola al servei del nostre poble* es celebrà al saló d'actes de l'Escola de Magisteri el II Congrés que va debatre sobre Model d'Escola, Model Sindical i Acció Sindical. Es reclamaren les transferències en educació i s'exigí la modificació de la LODE. La nova executiva quedà formada per Pere Polo (Secretaria General), Neus Santaner (Secretaria d'Acció Sindical Privada) i Biel Caldentey (Secretaria d'Acció Sindical Pública), Tomàs Martínez (Secretaria d'Organització), Victoria Sancho (Secretaria de Comunicació, Formació del Professorat i Acció Sindical a BUP), Francesc Torres (Secretaria d'Administració i Finances i Universitat), Glòria Fullana i Francesca Torres (Acció Sindical Privada), Baltasar Darder (Acció Sindical EGB Estatal) i Alícia Aguilar (Acció sindical FP).

El mes de setembre de l'any 1985, després de dures negociacions amb la Delegació Provincial del MEC i superar dificultats polítiques i els entrebancs dels altres sindicats, l'STEI aconseguí el seu primer alliberat sindical, Pere Polo.

L'STEI promogué la fira Expodidàctica que s'havia de celebrar el mes de maig de 1988 i que finalment fou suspesa per un conflicte dels docents pel tema de la responsabilitat civil i per la vaga de docents del mes d'abril que durà vint dies. La fira se celebrà l'any següent.

El mes de setembre d'aquest any l'STEI, amb la col·laboració de l'Associació Educativa de les Illes, organitzà una Trobada d'Escoles Petites.

El mes de març de 1989 es presentà el llibre *Ensenyament del Català*. Recull de legislació, sobre ensenyament de i en llengua catalana entre 1983 i 1988 i un model de documentació que permetia la plena normalització lingüística dels centres en l'aspecte administratiu, redactat per Tomàs Martínez amb la col·laboració del Col·legi Públic Rafal Vell.

El mes de desembre l'STEI s'adherí a la vaga general convocada pel 14 de febrer. CCOO i UGT no permeteren que les sigles de l'STEI figurassin a la pancarta de capçalera i l'STEI participà a la manifestació sense cap símbol extern.

El darrer trimestre del curs 1988-1989 l'STEI presentà un conflicte col·lectiu pel plus d'insularitat dels treballadors de l'ensenyament privat. L'STEI guanyà en un jutjat de Canàries!!! i no fou fins a l'any 1990 que el MEC complí la sentència.

L'any 1989 el Sindicat de Treballadors de l'Ensenyament de Menorca acordà que els seus afiliats s'afiliarien directament a l'STEI. Fins a aquell moment estava federat. El sindicat d'Eivissa i Formentera funcionava com a una secció sindical autònoma de l'STEI.

El III Congrés de l'STEI es celebrà el 26 de maig de 1990 amb el lema *Una veu forta, una veu nostra*. S'avançà la data de celebració perquè el mes de juny s'havia de celebrar el Congrés d'unitat UCSTE-STEC que donaria pas al naixement de la Confederació d'STES. La introducció dels trets d'ecologista i feminista, la ratificació del compromís confederal, la formació professional ocupacional i la formació i el perfeccionament de les treballadores i dels treballadors foren els elements més importants aprovats en aquest Congrés. Un any després, l'11 d'abril de 1991, l'STEI inaugurà l'Escola de Formació i Mitjans Didàctics al carrer d'Ortega i Gasset, número 9 de Palma. L'Escola fou el fruit d'una iniciativa de l'STEI i el conveni amb la Direcció General de Formació Ocupacional de la Conselleria de Treball i Transports del Govern Balear i obeí a l'aposta de l'STEI per la formació del professorat i la innovació educativa. Va ser una iniciativa pionera, innovadora, sorgida amb la intenció de donar noves sortides als professionals de l'educació en uns moments de fort atur en el sector i de necessitat d'elaboració de material didàctic pel desenvolupament del currículum propi.

Des de la seva fundació fins a l'any 2016 s'han format a l'Escola quasi 27.000 persones i 5.400 ponents i s'ha confeccionat nombrosos materials didàctics com a suport a múltiples disciplines i en diferents suports (llibres, vídeos, Cd, DVD, laser disc...) D'entre les activitats desenvolupades per l'Escola de Formació s'ha de destacar la celebració entre els anys 2001 a 2010 del Congrés Virtual d'Educació (CIVE) que aconseguí la participació de més de 7500 docents i més de 3200 ponents.

El 4 de desembre de 1990 l'STEI revalidà la majoria sindical a l'ensenyament públic i a finals del mes de desembre va ser guardonat amb el Premi Emili Darder de l'OCB per la seva tasca en favor del català a l'ensenyament.

Arran de la invasió de Kuwait per part d'Iraq, l'any 1991, l'STEI participà en la Coordinadora Pacifista contra la Guerra al Golf Pèrsic i elaborà una unitat didàctica. Aquest mateix any l'STEI obrí local a Eivissa, al passeig Vara de Rey, 14, 2n, 1 bis. El contracte el signà, a títol particular, Alfonso Herrero Ruiz. Quatre anys després l'STEI es va haver de traslladar pel fet que el local amenaçava ruïna.

Aquest mateix any es presentà el llibre "Els Consells Escolars Municipals" amb la participació de l'STEI, del President del Consell Escolar de l'Estat, del director provincial del MEC i del director general de cultura del Govern Balear.

L'any 1992 s'establí un conveni de col·laboració entre l'STEI i FUNCOE (Fundación Cooperación y Educación) que permeté emprendre una tasca de cooperació amb països d'Amèrica Central que encara continua com a STEI i amb la col·laboració de l'Associació Ensenyants Solidaris. Aquestes actuacions obeeixen al caràcter internacionalista i solidari del sindicat i s'han centrat en els infants, les dones i els docents. Assumint el paper

d'acompanyant dels processos, l'STEI ha procurat, en la seva actuació, provocar la necessitat de l'educació en diferents països i col·lectius per, després, actuar per a la consecució d'infraestructures i de personal docent. Quasi 400 cooperants han treballat per a la cooperació durant aquests anys i han format més de 54.000 alumnes en 305 projectes de cooperació. Actualment es treballa en la formació del professorat *on-line* que, a través de més de 120 cursos ha format més de 3000 professors de Guatemala i el Perú, amb la col·laboració d'universitats públiques d'aquests països.

L'any 1993 es celebrà el IV Congrés amb el lema *L'ensenyament del nostre poble, eina de futur*. Es definí un model d'escola pública superadora de la dicotomia entre l'escola estatal i la privada. Una Escola Nacional gratuïta, autònoma, democràtica, pluralista, laica, arrelada al medi, científica i bastidora d'un projecte nacional. Es reclamà la immediata transferència de les competències en educació i s'aprovaren 50 mesures per a la defensa i la millora de l'ensenyament públic que es feren arribar als partits polítics que es presentaven a les eleccions generals. L'executiva sorgida d'aquest Congrés modificà la titularitat de la Secretaria de Finances i Administració que passà a Maria Assumpció Granero. Es creà la Secretaria de Comunicació que ostentà Gabriel Caldentey, juntament amb la Secretaria d'Acció Sindical

i la Vocalia d'Universitat i a les vocalies d'ensenyament públic i ensenyament concertat s'hi incorporaren Sebastià Serra, Onofre Martí, Ferran Pastor, Edelmiro Fernández i Francesca Rigo, respectivament. Francesc Torres ocupà una vocalia d'Acció Sindical a la Universitat.

El desembre de 1993 l'STEI s'adherí al *Manifest de Prada* de la XXV Universitat Catalana d'Estiu.

La força de l'ensenyament. Construïm l'alternativa, fou el lema del V Congrés celebrat l'any 1996. Es debateren les ponències de *Model Sindical i Política i acció sindical davant les transferències*. L'STEI aprovà l'obertura a altres sectors laborals i la reorientació de l'Escola de Formació i Mitjans Didàctics cap als nous sectors laborals. S'incorporaren a la Comissió Executiva Vicenç Garcia, Joana Maria Font, Bartomeu Mascaró, Pere Pau Sintes i Joana Torres Yern. Aquest any guanyà les eleccions generals el PP que amb la seva política, provocà una greu involució a l'ensenyament.

El Congrés coincidí amb la III Trobada de Sindicats de Treballadors de l'Ensenyament dels Països Catalans.

L'any 1997 l'STEI engegà una campanya molt potent d'informació i denúncia amb el lema *Transferències d'Educació. Ens hi jugam el futur*. Després de la celebració d'unes jornades sobre el tema,

l'STEI lliurà al conseller d'Educació un document amb 98 punts sobre les transferències i 10 propostes sobre el desenvolupament de l'autogovern educatiu. Tomàs Martínez, Pere Polo i Gabriel Caldentey realitzaren un estudi sobre el cost de les transferències educatives que posava de manifest que els 40 mil milions de pessetes de dotació eren insuficients i es reclamava una dotació de 56.000 milions de pessetes.

Aquest mateix any es transferí la competència de l'ensenyament universitari. Les Illes Balears fou la darrera comunitat autònoma en rebre aquesta competència.

L'1 de gener de 1998 es transferí l'educació amb una dotació de 38.500 milions per a educació i 1.500 milions per a normalització lingüística. Les Illes Balears fou la darrera comunitat autònoma, amb llengua pròpia, diferent a la castellana, que rebé la competència en educació. El 7 de gener es constituïa la Mesa Sectorial d'Educació Pública.

L'any 2000, amb el lema *La força necessària. Construïm alternatives*, el VI Congrés de l'STEI aprovà intensificar la intersectorialitat, obrir-se a altres sectors laborals diferents de l'ensenyament i racionalitzar l'estructura organitzativa. El sindicat passà a denominar-se Sindicat de Treballadores i Treballadors de l'Ensenyament de les Illes-Intersindical- i les sigles foren

STEI-i. Pere Polo deixà pas a Neus Santaner, com a secretària general. La resta de l'executiva quedà conformada de la següent manera: Biel Caldentey (secretari d'organització), Vicenç Garcia (secretari d'acció sindical), Nofre Martí (responsable de Menorca), Francesc Torres (Universitat), Joana Torres (responsable d'Eivissa), Paulí Aguiló (Ensenyament Privat), Pere Pau Sintes (FP), Àngels Cardona (secretaria de la Dona), Cànida Enciso (Moviments socials), Sebastià Serra (Funció Pública), Miquel Gelabert (Administració i Finances) i les vocalies de Bartomeu Mascaró i Paquita Rigo. Pere Polo passà a dirigir l'Escola de Formació en Mitjans Didàctics.

Com a conseqüència dels acords del VI Congrés la Unió Obrera Sindical (UOB) i el Sindicat de Treballadors de les Illes Balears (STIB) aprovaren la integració a l'STEI-i i el 15 de juny de 2001 es signà l'acord d'integració que establia que a les eleccions sindicals del 2002 es presentarien amb les sigles STEI-i. El procés havia de concloure en un Congrés a celebrar el 2004 i mentrestant es funcionaria amb un comitè d'enllaç.

El 2004 es celebraren el VII i VIII Congressos amb el lema *Construïm País, construïm l'alternativa*. En aquests Congressos s'aprovà la incorporació de l'STIB. La UOB, en el darrer moment decidí no integrar-se. La incorporació de l'STIB assegurà la representació a molts d'ajuntaments, empreses públiques, Correus i el Consell de Mallorca.

La Comissió Executiva restà formada per Neus Santaner (Secretària General), Tomàs Martínez (Secretari d'Organització), Gabriel Caldentey (Secretari d'Acció Sindical i Comunicació), Sebastià Serra (Secretari d'Administració Pública), Vicenç Martorell (Secretari d'Administracions Públiques), Àngels Cardona (Secretaria de la Dona), Francesc Ramis (Secretari de Moviments Socials), Margalida Mas (Secretària d'Economia i Finances), Francesca Rigo (Secretària de Formació), Margalida Sarris (Responsable de Menorca), Mariví Mengual (Responsable Pitiuses), Bartomeu Parets (Secretaria d'Acció Sindical Ensenyament Públic) i Paulí Aguiló (Secretaria d'Acció Sindical Ensenyament Privat).

El IX Congrés, celebrat l'any 2008 amb el lema *L'alternativa*, procedí al canvi

de denominació de l'STEI-i que passà a anomenar-se Sindicat de Treballadores i Treballadors-Intersindical de les Illes Balears, STEI-i. S'incorporà de manera explícita el criteri de paritat a l'hora d'elegir els òrgans de decisió i s'amplià el Consell Plenari Intersindical per afavorir l'impuls sectorial i territorial. La Comissió Executiva quedà formada per Gabriel Caldentey (Secretari General), Francesc Alomar (Secretari d'Organització), Paulí Aguiló (Secretari d'Ensenyament Privat), Àngels Cardona (Secretaria de la Dona), M. Antònia Font (Secretària d'ensenyament públic), Margalida Català (Secretària de Sanitat), Sebastià Serra (Secretari d'Acció Sindical Intersindical), Pere Lomas (Secretari territorial de Pitiüses), Onofre Martí (Secretari territorial de Menorca), Margalida Mas (Secretària d'Administració i Finances), Vicenç Martorell (Secretari d'Administració Local), Ramon Mondéjar (Secretari de Formació), Francesc Ramis (Secretari de Moviments Socials), Maria Sampol (Secretària d'Administracions i Serveis Públics) i les vocalies ocupades per Tomàs Martínez, Francesca Rigo i Emília Bosch).

L'any 2012, amb el lema *Ni una passa enrere* es celebrà el X Congrés de l'STEI que refermà l'organització de caire intersindical per facilitar el creixement i la consolidació del model i l'obertura a altres sectors i forces o grups sindicals, es redefiniren els àmbits d'estructuració del sindicat i s'adoptà el nom de Sindicat de Treballadores i Treballadors de les Illes Balears- Intersindical- (STEI Intersindical). La Comissió Executiva, encapçalada per Gabriel Caldentey, com a Secretari General, quedà formada per Sebastià Serra (Secretaria d'Acció Sindical Intersindical), Catalina Vanrell i Cosme Orell (Secretaria d'Ensenyament Públic), Francesc X. Alomar, Tomàs Martínez i Lluís Segura (Secretaria d'Organització, Comunicació i Noves Tecnologies), Paulí Aguiló (Secretaria d'Ensenyament Privat), M. Antònia Font (Secretaria de Política Educativa i Normalització Lingüística), Miquel Gelabert (Secretaria d'Administracions Públiques i Finances), Margalida Català (Secretaria de Sanitat), Catalina Font (Secretaria d'Afiliació), Emília Bosch i Camí Vich (Secretaria d'Administració Local), Ramon Mondéjar (secretaria de

Formació), Catalina Cortada (Secretaria de la Dona), Francesc Ramis (Secretaria de Moviments Socials), Miquel Puig (Secretaria de Salut Laboral), Pere Lomas (Secretaria Territorial de Pitiüses) i Maria Camps (Secretaria Territorial de Menorca).

A partir del 2012 i fins al 2015, l'STEI va haver de fer front a un dels períodes més convulsos de l'educació a les nostres illes. Les polítiques de retallades, d'atacs a la nostra llengua i la nostra cultura i l'intent d'anorreament de l'ensenyament públic provocà les manifestacions més grans viscudes a totes les illes i la convocatòria d'una vaga indefinida en el sector de l'ensenyament. La història d'aquests moments, la documentació generada i les reflexions que se'n derivaren foren recollides en una publicació titulada "Per l'educació, contra el mal govern. Crònica de la lluita de l'Stei Intersindical i de la comunitat educativa per una educació de qualitat", que podrà servir de base per a un futur estudi d'aquest període.

El darrer Congrés, celebrat l'any 2016, amb el lema *Decidim* definí els reptes del sindicalisme actual i apostà pel crei-

xement i la consolidació del nostre model sindical. Es modificaren els Estatuts per facilitar aquests objectius i la ponència d'acció sindical feu especial referència als treballadors com a individus socials capaços de treballar per a una transformació social i política.

Miquel Gelabert ocupà el càrrec de Secretari General i assumí les funcions de la Secretaria d'Acció Sindical. La resta de l'executiva quedà formada per: Francesc X. Alomar (Organització i Finances), Cosme Orell (Ensenyament Públic), Ramon Mondéjar (Ensenyament Privat-Concertat), Francesc Ramis (Administració Autònoma i Moviments Socials), Margalida Català (Sanitat), Jaume Pons (Administració Local), Maria Camps (Secretaria Territorial de Menorca), Pere Lomas (Secretaria Territorial de Pitiüses), Gabriel Caldentey (Relacions Intersindicals), Sandra Serra (Secretaria de la Dona), M. Antònia Font (Normalització Lingüística), Lluís Segura (Afiliació), Dana Garcias (Formació i vocal de Moviments Socials) i Catalina Font (Vocal d'Afiliació).

La revista PISSARRA

Va néixer com a butlletí sindical el mes de setembre de 1977, amb el subtítol de *Cap al sindicat de l'Ensenyança*, amb periodicitat quinzenal fins al número 8 en què passà a publicar-se mensualment i a partir del número 23 s'edità cada dos mesos. A finals de 1983 passà

a tenir un caire més pedagògic i se li afegeix el subtítol *Revista d'Ensenyament de les Illes*. Del número 35 bis al 42 comptà amb la col·laboració del Col·legi de Doctors i Llicenciats. L'any 1998, coincidint amb el 20è aniversari, s'edità un CD ROM amb els números publicats fins al moment i pot ser consultada a ibdigital.uiob.es. L'any 2000 es publicà un nou CD ROM que conté els 100 primers números de la revista. En el moment de redactar aquestes notes s'ha publicat el número 150 i la periodicitat és quadrimestral. La continuïtat d'una revista sectorial durant quaranta anys deu ser un cas únic en els mitjans de comunicació de les nostres illes. Actualment tots els números de la revista es poden consultar a ibdigital.uib.es, gràcies a un conveni de col·laboració entre l'STEI i la Universitat de les Illes Balears i són de consulta obligada per conèixer la realitat pedagògica i sindical dels carrers quaranta anys.

STEI INFORMA

Neix l'any 1984, fet amb ciclostil, i des del curs 1985-1986 és el butlletí sindical de l'STEI amb periodicitat mensual dirigit a les afiliades i afiliats del sector de l'ensenyament, tasca que havia realitzat fins aquell moment la revista *Pissarra*. Encara record els problemes sorgits amb algunes escoles per la utilització dels seus mitjans de reprografia i les capçaleres en tinta vermella, impreses

a Madrid per la UCSTE i que els companys i companyes que anaven a les reunions de la capital traginaven cap a províncies. A partir del mes de febrer de 2005 es publicaren diverses edicions de *l'STEI-i INFORMA* dirigits als diversos sectors que conformen l'STEI. Avui en dia, amb la immediatesa dels mitjans tecnològics (Connecta STEI, correu electrònic, ...), s'ha convertit més en un document de reflexió que d'informació.

AGENDA ESCOLAR

Neix el curs 1988-1989 fruit d'un acord amb el Consell Insular de Mallorca amb la voluntat de ser una eina informativa per a tots els docents. A partir de l'any 2002

es publica l'agenda adreçada als treballadors no docents que conté l'any natural.

LES COMPANYES I ELS COMPANYS

En el transcurs d'aquests quaranta anys han estat moltes les persones que s'han implicat en el projecte sindical i, algunes, ens han deixat, al llarg d'aquest temps. Un sentit record i un homenatge per a Baltasar Darder, que ens deixà l'any 1991, Rosa Morán (2005), Pere Pau Sintès (2011), Joana Torres (2013), Sebastià Serra (2014), Ascensión Parrón (2016) i Aina Gelabert (2017) i per a totes aquelles persones que, sense formar part dels òrgans de decisió o de treball de l'STEI, ens han acompanyat o ens han deixat en aquests quaranta anys. ■

Entrevista a...

Pere Ríos, secretari general de l'STEI entre els anys 1977 i 1981

Montserrat Nadal,
coordinador de Pissarra

Ens podries comentar com varen ser aquells moments de l'inici de tot plegat. En una paraula, d'on venim?

Anys abans de la mort del dictador, els anys 70 i 71, ja va tenir lloc qualche reunió tumultuosa de mestres estatals a la seu de l'antic SEM (Sindicato Español de Magisterio) en què es reclamaven millores professionals, com lliurar-nos de l'obligació de fer feina o d'anar a missa els dissabtes, amb d'altres de caire econòmic. És, però, a partir de 1976 en què s'inicien les primeres mobilitzacions de mestres estatals a tot l'Estat per demanar millores educatives: autonomia de centres, elecció democràtica de directors, ràtios de 30 en lloc dels 40 d'aquell temps; millores professionals, com la convocatòria d'oposicions per a interins; a més de llibertat sindical, a les quals el Ministeri respongué amb la convocatòria d'eleccions a un representant per província el mes d'octubre de 1976, per tal de negociar amb els elegits. En el nostre cas, la coordinadora de mestres estatals que representàvem un grapat de centres de Mallorca i de Menorca i portàvem la

mobilització, decidírem presentar en Pere Carrió i no jo mateix, per diversos motius.

Es presentaren dos candidats i guanyà, per molts pocs vots de diferència, Toni Bergas, candidat més oficiós i que, un any més tard, s'integraria a l'ANPE. Malgrat la seva victòria, Bergas acceptà tot d'una formar un consell assessor integrat per Pere Carrió i jo mateix que, juntament amb representants de cada centre escolar públic, fou l'embrió del sindicat de mestres estatals. En l'àmbit de l'Estat, els representants provincials es reuniren com a coordinadora estatal, la qual inicià les negociacions amb el Ministeri i, alhora, el procés constitutiu de la Federació UCSTE.

Com s'arriba a la constitució del sindicat unitari, que després seria l'STEI?

El mes d'abril de 1977 vàrem fer una consulta en què participaren 882 mestres estatals, d'un total de 1500. Els vots favorables a posar en marxa un sindicat unitari varen ser 568, amb la voluntat ferma d'unificar en una sola

organització el sector de mestres estatals i el d'ensenyança privada. Mesos després, en el juny de 1977, en una assemblea de mestres estatals, que comptà amb la presència de 240 assistents, es ratifica la decisió de fer

feina de manera conjunta amb les companyes i els companys de privada.

Dia 16 de desembre de 1997, es constitueix la Comissió Executiva amb dues seccions: una de mestres estatals, presidida per jo mateix; i una de privada, amb en Pere Polo al capdavant. La secció estatal estava formada per Miquel Reynés, que es cuidava d'organització; Fernando Zolle, responsable d'activitats; i Joan Mora, que duia l'àrea de recerca pedagògica; i la privada, per Paco Amaya i Jaume Calafat, responsables d'organització, Pep Lluís Pitarch en tasques d'informació (Pissarra) i Biel Palmer, d'administració i finances.

Quins varen ser els trets identificadors de l'STEI des del primer moment? Com volíeu que fos?

Entre d'altres aspectes, que fos un sindicat unitari, de classe, que tengués com a línies d'actuació més clares la democratització dels centres i del sistema educatiu, en relació a l'autonomia i la gestió participativa; la defensa de la llengua catalana en l'ensenyament de les Illes Balears, – més enllà de ser una assignatura més de les que integren el currículum –, començant per allà on es pogués des del respecte a l'idioma del nin en el moment de la seva incorporació a l'escola. També volíem que fos una entitat que treballàs de valent en el foment de la nostra autonomia, en l'elaboració de propostes per al nostre Estatut d'Autonomia; que implicàs i acollís tots els sectors de l'ensenyament, tant l'ensenyança pública, com la privada, com també les companyes i els companys de la universitat.

Vares estar un temps al capdavant de la revista Pissarra. És així?

Sí, durant la publicació dels catorze primers números; ja que a partir de llavors se'n va fer càrrec n'Albert Catalan. Les persones que en aquell moment teníem cura de tot allò relacionat amb la Pissarra, tant les tasques de redacció com d'impressió i maquetació, eren, a part de jo, en Pep Lluís Pitarch, en Miquel Reynés; de manera ocasional també ens ajudaven en Joan Mora i en Tomàs Martínez.

Entre el mes de setembre de 1977 i el desembre de 1978, es publicava una Pissarra cada quinze dies. Durant aquest període de temps, vàrem fer tres monogràfics: un dedicat a en Gabriel Alomar, un altre a Recerques lingüístiques, i un tercer que era un dossier dedicat a la Setmana de Renovació Pedagògica que s'havia duit a terme a la Colònia de Sant Pere. A partir del mes d'abril de 1978, en què es va editar un número dedicat a l'educació especial, la publicació de la Pissarra va passar a ser mensual.

Des de la revista Pissarra vàrem tenir sempre molt d'interès en donar a conèixer i, alhora, impulsar la renovació pedagògica, un altre dels trets distintius de l'STEI des dels seus inicis. Per aquest motiu, l'any 1979 vàrem recuperar l'Escola d'Estiu, que no s'havia fet l'any anterior; i també demanàrem que s'hi implicàs el Govern preautonòmic que hi havia aleshores. En certa manera, els vàrem demanar empara perquè l'Escola d'Estiu pogués tenir continuïtat.

Com eren les relacions entre els representants dels treballadors i l'Administració en aquella època?

Fins al gener de 1978, fatals. En aquell moment hi havia molta de pressió en tot allò referent a les plantilles dels centres, referent a una qüestió tan bàsica com poder disposar de tot el professorat necessari a l'hora de començar el curs, per exemple. D'aquella època record moments de tensió com algunes vagues que es varen fer, el novembre de 1976; o també algunes adjudicacions presencials de professorat a l'institut Ramon Llull molt conflictives.

Tot això va canviar per complet amb l'arribada a la Delegació d'Educació d'en Guillem Puerto, un autonomista convençut, que va establir, des del primer moment, una relació de comunicació i de col·laboració amb el nostre sindicat, ja unificat mesos abans. De fet, la vaga de mestres estatals del 18 abril al 5 de maig de 1978, majoritàriament seguida a les Illes, gaudí d'un bon respecte per part de la Direcció Provincial.

Quins creus que són els grans reptes del nostre sistema educatiu per al futur més proper?

La majoria d'ells estan recollits en el document del Pacte Educatiu de les Illes Balears, entre els quals esmentaria alguns aspectes com una millora en la formació inicial dels docents, així com també fer més èmfasi a l'hora de seleccionar les persones que volen estudiar Magisteri, amb una mena de filtre que allunyi de la professió docent qui no té les aptituds necessàries (per exemple, considerar que no es pot dedicar a la docència una persona que no tenguí capacitat d'empatia, de posar-se en el lloc de l'altre).

Un altre factor que em sembla necessari és acabar amb els "privilegis" dels docents tant de l'ensenyament públic com del concertat, en el sentit que els directors dels centres disposin de l'autonomia necessària per a seleccionar, amb criteris democràtics i d'acord amb el consell escolar del centre, una part del seu professorat. En aquest mateix sentit, cal incidir en conceptes com l'autonomia dels centres i el rendiment de comptes amb l'Administració educativa, en funció dels recursos de què disposin.

També pens que és molt adient fer feina en la millora de la formació del professorat, així com també de disposar d'una bona dotació de recursos per poder atendre en condicions la diversitat a les nostres aules. En aquest sentit, som de l'opinió que tots els docents, tant de primària com de secundària, han de fer de mestres d'atenció a la diversitat; han de tutoritzar tots els seus alumnes. Altres qüestions que consider bàsiques en aquest punt és que és imprescindible la distribució equitativa dels alumnes amb necessitats específiques de suport educatiu entre tots els centres sostinguts amb fons públics, que cada centre ha de trobar la seva fórmula per atendre la diversitat, i que l'ensenyament en règim cooperatiu és el més adequat per a aquest tipus d'alumnat.

Moltes gràcies, Pere, pel temps que has dedicat i, sobretot, per tants anys dedicats, des de distints vessants, a la millora del nostre sistema educatiu; com a company i militant a l'STEI, com a mestre i com a inspector. ■

Entrevista a...

Pere Polo, secretari general de l'STEI entre els anys 1982 i 2000

Montserrat Nadal,
coordinador de Pissarra

En quin moment es produeix la teva arribada a la secretaria general de l'STEI?

Una qüestió prèvia que cal tenir en compte és que, abans de l'any 1977, ensenyament privat ja funcionava com un sindicat. El sindicat de mestres estatal es va fundar més endavant; cada un funcionava per separat. A partir dels anys 76 i 77 es comencen a produir moviments unitaris, a través de plataformes i assemblees conjuntes. Es comencen a fer reunions amb els mestres de la secció estatal, de manera conjunta amb els moviments socials, també amb el Col·legi de Doctors i Llicenciats... Volíem fer un STEI lles però la legislació d'aquell moment no permetia que anàssim junts. Va ser per això que vàrem haver de legalitzar dos sindicats: l'estatal, presidit per en Pere Ríos; i el de privada, que presidia jo.

Pel que fa al sector de privada, ja veníem organitzats des del Sindicat Vertical. La nostra intenció era poder copar-lo i així fer sindicalisme des de dins. La veritat és que els resultats obtinguts a les diferents eleccions varen ser molt bons, i vaig ser elegit com a vicepresident. En Jaume Mir va accedir al càrrec de president durant molt poc temps a causa d'una malaltia,

un fet que em va permetre exercir el càrrec de president en funcions.

La feina conjunta que prèviament s'havia fet entre els companys de privada i els mestres estatals va quallar l'any 1978 en el I Congrés de l'STEI, en què ja es va constituir com a tal, amb en

Pere Ríos com a secretari general i en Paco Amaya com a responsable d'ensenyament privat. Jo formava part de la Permanent de Privada dins la Comissió Executiva.

L'any 1982 ets elegit secretari general de l'STEI. Quins són els teus records d'aquella època?

Aquells varen ser uns anys difícils, ja que la victòria del PSOE a les eleccions generals va fer que molta gent lluitadora i compromesa propera a l'STEI estàs molt ficada dins els partits polítics o en les administracions, disposada a tirar endavant els grans canvis que suposaria l'arribada de l'esquerra al Govern de l'Estat. Aquest fet va comportar una minva de la nostra activitat i que la gent començàs a desentendre's del moviment sindical. El sector de Privada era el que mantenia més activa l'acció sindical dins l'STEI. Cal tenir present, també, que aquells anys varen ser els moments de les reformes educatives que el Partit Socialista va posar en marxa, un fet que aviat es va convertir en un moda i que va fer baixar bastant les accions reivindicatives; amb l'agreujant de la potenciació que es feia de les dues grans centrals sindicals, que anava en detriment de les petites.

Vull destacar la gran tasca que varen fer, en l'àmbit de privada, dues persones com na Chon Parrón i en Biel Palmer. A més, eren uns temps en què hi havia molta feina a fer, amb molts pocs mitjans i sense tenir cap persona alliberada; el que ara coneixem com a permanent sindical. Tot s'havia de fer un cop acabada la jornada laboral a cada una de les nostres feines.

Quins són els aspectes que destacaries dels teus anys com a secretari general de l'STEI?

La primera qüestió a què vàrem haver de fer front va ser aixecar la pròpia organització, que estava en uns moments molt baixos, amb molt poca participació dels afiliats. També varen ser uns anys en els quals haguérem de lluitar molt fort perquè per part del Ministeri d'Educació i del Ministeri d'Administracions Públiques ens donassin alliberats en un pla d'igualtat amb les grans centrals sindicals, perquè en aquell moment el PSOE volia consolidar i enfortir només els dos grans sindicats estatals i deixar de banda les altres organitzacions. Amb la Llei Orgànica de Llibertat Sindical es fomentava un model sindical que no era el nostre, basat en l'assemblearisme. Són els primers

temps del local de Vinyassa, en què hem de fer una tasca d'anar replegant gent en altre temps activa i de relançament de l'STEI.

Per altra banda, els trets o aspectes que consider més importants dels anys que vaig tenir l'honor de ser secretari general, i que han esdevingut un distintiu de l'STEI, són entre molts d'altres els següents:

* La lluita pel treball unitari, tant en el món laboral en general com en el sector educatiu. Per exemple, en les primeres eleccions que es varen fer per als consells dels Centres de Professorat l'STEI va potenciar una candidatura unitària que representàs tot el professorat, davant altres propostes que les varen afrontar com unes primàries d'organitzacions sindicals.

* L'STEI ha estat present en totes les lluites que s'han engegat per part dels moviments socials; d'aquell temps et puc esmentar les accions que es varen fer contra els parallamps radiactius, en suport a la política de planificació familiar que va posar en marxa el batle Ramon Aguiló, o en la reclamació d'una ràdio i televisió pròpia de les Illes Balears.

* En totes les reivindicacions que es varen fer de caire laboral, econòmic i de millora de la vida social, l'STEI hi va incloure sempre la referència a les qüestions de caire pedagògic, amb la intenció de donar a conèixer allò que es feia en el sector educatiu: per exemple, es varen organitzar les primeres sessions d'Expodidàctica i, ja llavors, començàvem a parlar obertament en contra dels aspectes comercials de l'educació. A les agendes escolars que elaboràvem, a més d'informació laboral, sempre hi vàrem incloure propostes de caire didàctic i pedagògic.

* L'STEI es va implicar de ple des del primer moment en tots els moviments de renovació pedagògica d'aquell moment històric, en activitats tan emblemàtiques com l'Escola d'Estiu. L'any 1979, per exemple, la vàrem organitzar. Com a ent independent, però, des de l'STEI se la va promoure, se la va publicitar i la nostra gent sempre hi va estar darrere empenyent-la.

* Amb totes les reformes educatives que el Govern de l'Estat posava en marxa, com la LODE o la LOGSE en els anys 90, l'STEI va promoure el debat i la crítica; amb xerrades que anàvem a fer pels pobles de tota la geografia insular en les quals s'explicaven els pros i contres de les noves lleis. Es va fer, també, molta feina en tot allò relacionat amb la posada en marxa dels consells escolars de centre; amb la realització de jornades i l'edició d'un llibre.

No podem deslligar, però, el nom de Pere Polo de dues "criatures" que sempre hem lligat a la teva persona i a l'STEI: l'Escola de Formació i l'ONGD Ensenyants Solidaris...

Anem per parts. Quan es publica la LOGSE, veim que un 60% del currículum es pot dissenyar per part de les comunitats autònomes de l'Estat. Aquest fet ens obre els ulls a la possibilitat i a la necessitat alhora de poder formar el professorat de les Illes perquè sigui capaç d'elaborar el seu propi material didàctic, amb uns continguts molt més propers a la realitat social i cultural del nostre alumnat; des de l'Escola també

s'editarien unitats didàctiques amb el seu corresponent solucionari, ja que sempre que es detecta una nova qüestió social que s'ha de tractar i analitzar es deixa en mans de l'escola. Si a més podíem disposar d'una impremta i d'un sistema d'autogestió que ens permetés "fabricar" per complet el nostre propi material, la idea era del tot rodona. Després de moltes demandes i d'alguna argücia que vàrem haver d'emprar amb la Conselleria de Treball, l'Escola de Mitjans era una realitat l'any 1991.

Però més enllà d'aquests aspectes de caire més pràctic, el que vull destacar de l'Escola de Formació, per damunt de tot, és que ha marcat la línia ideològica de l'STEI amb els seus cursos, materials, conferències i seminaris internacionals. Per aquí ha passat el més selecte i granat de la ideologia progressista de l'Amèrica Llatina, amb ponents com Atilio Borón, Marcos Roitman, Pablo Gentili, Fernando Rodal, Carlos Castresana, Joan Garcés o Hugo Zemelman; quan gairebé ningú parlava del que era el neoliberalisme o la globalització, des de l'Escola ja editàvem quaderns i unitats didàctiques per treballar aquests conceptes en aquells moments tan nous a l'aula. L'Escola de Formació, per mor de la feina tan ben feta, avui és reconeguda en l'àmbit internacional.

I què ens pots contar d'Ensenyants Solidaris? Com va néixer aquest projecte?

La primera experiència que com a STEI vàrem assumir amb el món de la cooperació va ser a través de la Confederació d'STEs i la Fundación Cooperación y Educación (FUNCOE) en una acció d'agermanament amb algunes escoles de l'Amèrica Llatina, per a la qual comptàrem amb el suport de la UNICEF, gràcies a les gestions de Joaquín Ruiz Giménez.

Aquesta primera activitat ens va fer entrar en contacte amb una realitat molt diferent a la nostra i despertà en nosaltres una ràpida reacció. L'any 1993 feim un primer viatge amb FUNCOE durant el qual ens reunim amb sindicats, entrem en contacte amb molta gent d'allà i descobrim que l'internacionalisme i la solidaritat amb tots els pobles del nostre món ha de ser

un tret que ha d'estar lligat per sempre més a l'STEI.

Un dels primers projectes que es varen posar en marxa, entre l'STEI i l'ONGD Entrepobles, va ser la canalització d'aigua a Nicaragua; més endavant, un cop acabada la guerra a El Salvador, pagàvem les beques dels mestres d'allà... La nostra idea, basada en el que suposa l'internacionalisme per l'STEI, era fer visible una necessitat del país (com per exemple la construcció d'una escola o d'un dispensari) i acompanyar la gent del territori perquè el Govern d'allà se'n fes càrrec; com va ser el cas de Guatemala.

Una de les primeres tasques que es varen posar en marxa des de l'STEI va ser una campanya en la qual formàvem mestres per a anar a fer de cooperants a Guatemala, Honduras i El Salvador. Més endavant, per tal d'evitar conflictes amb cooperants que no eren afiliats a l'STEI, és quan es posa en marxa Ensenyants Solidaris com una entitat pròpia per donar cabuda a tota la gent, assumint els nostres principis d'internacionalisme.

Juntament amb aquesta feina que Ensenyants Solidaris ha fet i fa en els territoris en què coopera, s'ha duit a terme sempre una rigorosa tasca de sensibilització en dos àmbits: amb

l'edició de material didàctic i publicacions, per una banda; i per l'altra, amb la formació que des de l'Escola donam a les persones que se'n van a aquests països a fer de cooperants durant algunes setmanes de l'estiu. Podem dir, amb tota la satisfacció que pertoca, que avui dia Ensenyants Solidaris és un referent en el marc de la cooperació internacional, un reconeixement guanyat a pols gràcies a l'entusiasme i la bona feina de moltes persones.

Tot això són punts a afegir dins el global de la bona feina de l'STEI, que ha estat també un actor cabdal en la posada en marxa del Fòrum Social Mundial, en el qual sempre hem estat uns participants actius; i com a signants de la Carta Fundacional del Fòrum Mundial de l'Educació; i que ha sabut conjuntar d'una manera exitosa la lluita per les reivindicacions de caire social, laboral, cultural i lingüístic de l'àmbit territorial de les Illes Balears amb una visió altermundialista de solidaritat internacional amb tots els pobles del nostre món.

Moltes gràcies, Pere, pel temps que ens has dedicat. Però sobretot rep tots els agraïments i el nostre reconeixement més sentit per la dedicació al món educatiu, la lluita sindical i la cooperació internacional. ■

Entrevista a...

Neus Santaner, secretària general de l'STEI entre l'any 2000 i el 2008

Montserrat Nadal,
coordinador de Pissarra

Quin és el teu primer contacte amb l'STEI o amb la gent que després en formarà part?

Ens hauríem de remuntar a l'any 1977. En aquest temps jo feia feina a les Agustines del Vivero i en Pere Polo feia classe a l'escola de veïnat, al Juan de la Cierva. Ens vàrem conèixer durant aquesta època, ens vàiem a la sortida de l'escola i va ser llavors quan començarem a posar en marxa la irrupció dels nostres candidats i candidates dins les llistes del sindicat vertical, a les eleccions d'ensenyament privat.

Aquesta gent va ser la llavor que, més endavant, va fer possible el naixement de l'STEI?

Això mateix. Va ser un camí llarg, perquè tot just estrenàvem la democràcia a l'Estat espanyol; hi havia molta por i calia anar amb peus de plom. Pensa que parlem dels inicis de la Transició, amb les primeres subvencions que el Govern d'UCD començava a donar als representants dels treballadors de privada. A partir de 1982, amb el Govern del PSOE es comencen a negociar els primers

permanents sindicals, d'acord amb els resultats de les eleccions sindicals. Al 1985 el primer fou en Pere Polo, i després en Biel Caldentey, al maig del 86; i les dues primeres persones per a l'ensenyament privat, na Mercè Romagosa i jo mateixa, l'octubre del 86: aquestes varen ser les primeres persones permanents sindicals de l'STEI. Els inicis varen ser durs, però es començaven a posar bons fonaments a la nostra organització sindical. Foren uns anys d'intenses assemblees, multitud de vagues, concentracions...

L'any 2000 arribes a la secretaria general de l'STEI...

Sí, i a més per primera vegada una dona arribava al càrrec de més alta responsabilitat de la nostra organització. Era un moment d'una forta embranzida, amb moltes ganes de tirar endavant el camí de la democràcia

arreu de l'Estat espanyol. Varen ser un anys totalment actius, totes i tots érem molt activistes; i a cada moguda que s'organitzava hi havia l'STEI. Com t'he comentat abans, per a mi com a dona va ser una passa molt important: les dones també volíem demostrar que ho sabíem fer tan bé, o fins i tot millor, que els homes en un món tan masculista com és el del sindicalisme; calia rompre moltes inèrcies i rutines en aquest camp, com malauradament encara passa avui dia.

Quines són les fites de les quals et sents més satisfeta de la teva tasca com a secretària general de l'STEI?

En primer lloc, i des d'un punt de vista més de caire personal, el fet d'haver pogut conèixer tanta gent al llarg d'aquests anys i d'haver disposat de tanta informació de cada un dels sectors en què fèiem feina; cosa que

t'enriqueix molt. Per damunt de tot, destacaria el fet que, durant el meu secretariat, l'STEI dona la passa d'obrir-se a altres sectors del món laboral: és quan decideix sortir dels àmbits d'ensenyament en què havia nascut i opta per exportar el seu model sindical a altres sectors del món professional de les Illes Balears i esdevenir Intersindical. Vull recordar d'una manera especial la tasca ingent, meravellosa i molt fructífera que, en aquest sentit, va fer el nostre company Sebastià Serra, a qui totes i tots recordam amb tant d'afecte.

També vull fer esment que va ser una època en la qual totes aquelles qüestions que afectaven els docents es discutien, cosa que va donar peu a debats de molta profunditat. I que com a sindicat també vàrem saber combinar amb molt d'encert que la nostra reivindicació d'una millora de

les condicions socials i laborals de les treballadores i treballadors havia d'anar acompanyada sempre de la promoció de la nostra llengua i cultura. En aquest aspecte, vull recordar la gran victòria que l'STEI i el conjunt de professores i professors de català de les Illes Balears vàrem obtenir en temps del conseller Francesc Fiol, quan volia equiparar el català de quart d'ESO amb el nivell C. Aquesta va ser una mostra de la gran força que té la classe treballadora quan lluita de manera unida i ferma en la defensa dels seus interessos. L'STEI va liderar aquesta lluita i el Partit Popular va haver de fer anques enrere en una mesura clarament regressiva per la llengua catalana a les Illes Balears.

També va ser un temps de molta expansió per a la nostra organització pel que fa a l'àmbit territorial. Es varen obrir noves seus, com la de Sóller o la de Manacor, la d'Eivissa i la de Menorca.

L'únic punt fosc que esmentaria d'aquella època varen ser les desavinences i, amb el pas del temps, problemes que vàrem tenir amb els membres poc seriosos d'algun sector laboral que s'havia afegit a la Intersindical que, amb tanta il·lusió, havíem començat a construir. Aquest fet ens va demostrar i, sobretot, ens va ensenyar que l'STEI no podia créixer a qualsevol preu; si ho fèiem, s'havia de fer bé.

En aquesta època l'STEI va "fer camí" fora de les Illes, és així?

Des dels seus inicis, l'STEI es relacionava i treballava de manera conjunta amb sindicats de l'Estat que tenien els mateixos objectius com els companys de la USTE, Unión de Sindicatos de Trabajadoras de la Enseñanza; i que posteriorment seria la Confederació d'STEs, en l'àmbit estatal, amb l'assistència als plenaris que es feien a Madrid, també als congressos de la Confederació; i en què iniciem uns contactes que no s'han deixat de produir des de llavors amb els sindicats germans del Principat de Catalunya i del País Valencià.

És un temps, també, en què es donen passes molt segures i decidides en la

configuració del caràcter internacionalista de l'STEI, amb l'assistència als primers Fòrums Socials Mundials, a Porto Alegre o a París, que és quan es configuren els espais incipients de debat per una altra globalització. Sense oblidar les relacions fraternes i solidàries que l'STEI va establir en el seu moment amb els pobles del Centre i del Sud d'Amèrica, a les quals es va donar continuïtat durant la meua secretaria.

No puc oblidar la ingent tasca solidària impulsada des d'Ensenyants Solidaris dirigida per en Pere Polo, i que tan bons resultats ha obtingut.

Vols fer un esment especial a la qüestió de les publicacions de l'STEI, veritat?

Començant per la revista Pissarra, en la qual ara hom pot llegir aquesta entrevista, fruit de la iniciativa d'en Pere Polo que, en un primer moment, consistia en dos fulls informatius que arribaven a tota l'afiliació. Més endavant, se li va voler donar continuïtat i, alhora, més continguts de caire pedagògic amb la col·laboració establerta amb el Col·legi de Llicenciats, que es va mantenir al llarg d'uns quants anys.

Des de l'Escola de Formació vàrem voler tractar i donar a conèixer, des d'un punt de vista rigorós i a la vegada crític, totes aquelles qüestions i temàtiques que afectaven el món escolar: des de cursos de prevenció de riscos laborals, classes de català, edició de material i realització de jornades per la igualtat entre dones i homes, material didàctic per a tot el professorat, així com també tot allò relacionat amb la cooperació i la solidaritat amb els països del centre i del Sud d'Amèrica. Hi va haver un transvasament continu d'informació, el que ara es diu "feedback", entre l'STEI i la comunitat escolar.

L'STEI ha volgut ser sempre un sindicat alternatiu a les grans centrals sindicals estatals. Hi estàs d'acord?

Des dels nostres inicis hem dit que, així com hi hagut durant molt anys bipartidisme en el camp dels partits polítics, també s'ha donat un bisindicalisme en l'àmbit dels sindicats, que cal rompre. A més, aquestes grans

centrals sindicals estatals han tengut al llarg de la seva història una actitud camaleònica i, en moltes ocasions, ens "han venut" com a classe treballadora, tal com va passar amb les darreres reformes laborals que s'han produït a l'Estat espanyol o, en un termini molt més recent, amb la signatura de l'Acord per al foment de l'ocupació pública, signat el passat mes de març entre el Ministeri d'Hisenda i tres sindicats estatals.

Quins creus que són els reptes que ha d'afrontar l'STEI en el seu futur més proper?

No parlaria de futur sinó de present, ja que ens trobam en un món tan canviant que tot es transforma amb una velocitat de vertigen. Cal que l'STEI i la seva gent estiguin sempre en contacte amb la classe treballadora, no deixin de visitar els centres de treball i romanguin atents a les seves demandes. Com que els empresaris i les patronals no desapareixeran mai, és més necessari que mai que els sindicats facin bé la seva feina, amb una capacitat de resposta ràpida que torni situar l'STEI en el centre de totes les "batalles" laborals, socials i per la defensa de la llengua catalana de les Illes Balears, la seva normalització a tots els àmbits, un fet que ara troba a faltar. Hem de recuperar la nostra presència en els mitjans de comunicació i la nostra incidència en els afers polítics i socials de les Illes Balears, com succeïa en altre temps.

En un entorn social i laboral cada vegada més individualista i atomitzat, ens cal la unitat i el redreçament de la classe treballadora i els seus representants sindicals, la recuperació dels espais de negociació efectiva amb l'Administració i les patronals i una presència constant en els centres de treball per a copsar de manera directa, sense interferències ni mediacions, les demandes de les nostres companyes i companys.

Moltes gràcies, Neus, pel teu compromís insubornable i també per la teva empena tan decidida en qüestions com la lluita feminista o l'obertura de l'STEI a altres sectors laborals de les illes. ■

Entrevista a...

Gabriel Caldentey, secretari general de l'STEI entre els anys 2008 i el 2016

Montserrat Nadal,
coordinador de Pissarra

La teva arribada al càrrec coincideix, en molt poc temps, en l'esclat de la crisi...

L'any 2008 es produeix l'esclat de la crisi del sistema capitalista dominant arreu del món que, a l'Estat espanyol, té com a conseqüència la implosió de la bombolla immobiliària i una fallida total del model d'economia especulativa que s'inicia amb una crisi que esdevindrà sistèmica amb els bons escombraria en els Estats Units. Aquest fet, que es contagia ràpidament a tot arreu, suposa un dèficit brutal dels ingressos fiscals dels estats.

De quina manera varen reaccionar els Govern, entre els quals es compta l'espanyol?

En comptes d'optar per l'economia productiva i per enfortir els mecanismes reguladors dels estats, els responsables polítics decidiren afeblir l'estat del benestar i fer pagar els estralls de la crisi a la majoria social del país. Es rescaten els bancs, amb milions d'euros que no seran retornats a les arques públiques; però es fa cada cop més evident el dèficit social, amb retallades molt greus a les prestacions i als ser-

veis educatius, sanitaris, o a la Llei de Dependència.

De tot plegat, els sindicats no en varen sortir gens ben parats...

En el camp laboral i sindical, assistim en molt poc temps a una pèrdua de drets d'unes dimensions considerables, amb un augment molt preocupant de la taxa de desocupació. A més, des dels poders econòmics i polítics, assistim a una deslegitimació i criminalització de les organitzacions sindicals i polítiques que havien de fer front a aquesta ingent ofensiva.

L'STEI va participar en totes les accions que es varen convocar; com per exemple en contra de les dues darreres contrareformes laborals, en les dues vagues generals que es varen fer els anys 2011 i 2012. La situació de pèrdua de drets era tan gran i la contestació social a aquestes mesures antisocials va ser tan rotunda que es va constituir, a Mallorca, el Consell de la Societat Civil de Mallorca per tal d'articular les respostes a aquest atac a l'estat del benestar de les Illes Balears i del conjunt de l'Estat espanyol.

D'aquesta època és també el naixement del que s'ha conegut com a 15M...

En els darrers temps del mandat de Zapatero, el maig de 2010, es comença a produir una crisi de la representació tradicional de l'esquerra, quan el Govern del PSOE posa en marxa les primeres mesures de retallades de la despesa pública, per mandat de la Unió Europea. La ideologia dominant és el neoliberalisme, interessat a afeblir les estructures de totes aquelles organitzacions que li puguin fer front. El model bipartidista, tant de partits polítics com de sindicats, queda molt tocat i es veu com quelcom esgotat; i aquesta manca de representació que molta gent pateix i denuncia afecta per igual totes les organitzacions, també aquelles com l'STEI no havíem tengut res a veure amb la gestió d'aquesta crisi. Pagam justos per pecadors.

El món educatiu viu durant molt temps els atacs de la LOMCE, a l'àmbit de l'Estat, i la implantació del TIL a les Illes Balears. El català deixa de ser un requisit per a accedir a la Funció Pública. Varen ser temps de molta resistència...

Sí, la veritat és que varen ser uns anys de molta lluita, amb fronts oberts tant en l'àmbit estatal amb la LOMCE, com en l'autonòmic, durant la legislatura de José Ramón Bauzá, amb duríssimes retallades en tots els serveis públics de les Illes Balears com amb la imposició del TIL. Tota la història d'aquesta llarga i intensa lluita "Per l'educació, contra el mal govern (2011-2015)" està recollida en el llibre que va editar l'STEI Intersindical i l'Escola de Formació i Mitjans Didàctics.

No hi ha cap dubte que Bauzá, un cop va haver canviat de bàndol dins el seu propi partit, encarnava el projecte més espanyolista del Partit Popular, i que la implantació-imposició del TIL era la plasmació d'aquest projecte ideològic de trencar la presència majoritària i consensuada del català dins el nostre siste-

ma educatiu. Pel que fa a la LOMCE, el mateix ministre Wert havia dit al Congrés que un dels objectius d'aquesta llei era "españolizar a los alumnos catalanes"... Està ben clar que el seu objectiu era atacar un dels consensos mínims pel que fa a la qüestió de la llengua fins a arribar a tombar el seu estatus de llengua vehicular i majoritària en els centres. Per altra banda, en l'àmbit de la Funció Pública i dels mitjans de comunicació públics, es posaven en marxa altres mesures en contra de la normalització lingüística del català a les Illes Balears.

Si a aquests fets hi afegim les retallades que patiren tots els serveis públics de les Illes Balears, no és estrany que la contestació i el descontent de la majoria de la població fos tan gran, i que suposàs una resposta contundent i unitària

de tota la comunitat educativa. Tot aquest malestar en contra del Partit Popular i de la seva gestió es va expressar, amb posterioritat, a les eleccions autonòmiques de l'any 2015, que varen suposar un daltabaix per al partit de Bauzá.

No podem obviar, dins aquest context de lluita de tota la comunitat educativa, l'aparició de l'Assemblea de Docents. Què en penses?

Després de dues jornades de vaga que es varen fer el mes de març de l'any 2012, els sindicats de la Junta de Personal Docent no Universitari vàrem convocar diferents assemblees de treballadors per tal de donar una resposta conjunta als atacs del Govern Bauzá. A mesura que s'anaven fent reunions d'aquestes assemblees, començam a veure que alguns dels assistents demanen l'autogestió, un fet que qüestionava la legitimitat de la representació democràtica de les treballadores i els treballadors de l'ensenyament.

Amb l'argument que parlaven en nom dels seus centres i que eren la veritable representació democràtica de les treballadores i els treballadors, amb els quals diuen mantenir un vincle molt més directa que els sindicats, s'imposa aquesta nova filosofia de representació assembleària, contraposada a la representació sindical de la Junta de Personal Docent no Universitari.

Tal com es recull en el preàmbul del llibre que he esmentat abans, signat per mi mateix, vull fer esment de "l'afany que en tot moment s'ha posat per part de l'STEI i de la seva gent en el manteniment de la unitat d'acció en contra de les malifetes del Govern Bauzá, amb una voluntat irrenunciable, de vegades poc valorada i agraïda, de servir en tot moment el consens, la unitat en la lluita, l'intent permanent i coratjós de mantenir l'acord per damunt de les discrepàncies". De de l'STEI sempre vàrem posar per damunt la unitat d'acció i la recerca del consens.

Què hem pogut aprendre de tot plegat? Què ens pot aportar a l'STEI?

Per una banda, hem d'incidir en la reafirmació ideològica dels nostres quadres sindicals i, al mateix temps, en la millora de les relacions amb els nostres

afluiats més actius en els centres de treball, amb els quals coincidim pel que fa al model de país i de societat. En un context en què la lluita ideològica és més complexa i està molt més contaminada, amb una gran confusió entre el que és un discurs de dretes i d'un esquerres, cal que els nostres permanents sindicals estiguin molt ben formats i siguin capaços de contrarestar l'afebliment que es dona pel que fa, per exemple, a la pèrdua de les senyes d'identitat de la classe treballadora.

Necessitam, per tant, enfortir el nostre projecte sindical i, alhora, el nostre projecte ideològic; que ha d'anar més enllà de la millora de les condicions laborals de les treballadores i els treballadors. Hem de ser capaços de transmetre la nostra voluntat de construir una alternativa al capitalisme neoliberal dels darrers temps, en la necessitat de construir un nou model econòmic i social.

Hem d'aprofitar les noves oportunitats que ens ofereixen les xarxes socials, però sense descuidar mai el contacte personal amb els afiliats i els treballadors dels centres de treball. Davant la cultura de la demagògia, hem de respondre des de la cultura de la responsabilitat; amb capacitat d'autocrítica i oberts a allò que les nostres bases ens vulguin fer arribar.

Tants anys de lluita en el món sindical, què t'han aportat? Què en destacaries?

Per damunt de tot que he après molt, entre moltes qüestions el fet de saber distingir allò que és important del que és conjuntural, per exemple. També estic molt satisfet de veure que el model sindical de l'STEI s'ha consolidat i s'ha obert des de fa anys a l'àmbit intersindical, amb les aportacions i la tasca valuósissima de companys com Pere Polo, Neus Santaner o Sebastià Serra.

Gràcies a ells i a l'empenta de molta altra gent hem aconseguit fites tan importants per a l'STEI com haver dotat el sindicat de ser una eina amb la qual les treballadores i els treballadors puguin conjugar un projecte sindical i, alhora, un projecte de país; o la gran empenta i projecció, avui reconeguda internacionalment, que Pere Polo va donar al nostre sindicat en l'àmbit de la cooperació i la solidaritat entre els pobles d'arreu del món. També estic molt orgullós del

fet que l'STEI ha mantingut, sempre, la seva autonomia sindical, al marge dels partits polítics, grups de pressió o del món empresarial.

Quin creus que és el paper que els correspon als sindicats en el segle XXI? Com hauria de ser l'STEI Intersindical dels propers anys?

Dins una societat de classes, els sindicats són necessaris. Encara que no tenim totes les eines en les nostres mans, sense sindicalisme no hi ha transformació social. En una època en què els poders econòmics i alguns agents del poder polític volen liquidar la negociació col·lectiva i contribuir a la individualització de les relacions entre treballadores i treballadors i els empresaris, la precarització del mercat de treball i l'atomització de la classe obrera, els sindicats hem de ser un contrapoder i una eina col·lectiva de resistència contra el neoliberalisme imperant.

Davant una major complexitat de la classe treballadora ens cal trobar noves estratègies de feina i de lluita: per exemple, farà falta elaborar un nou llenguatge que sigui capaç d'engrescar i d'enganxar els nous perfils de treballadors del segle XXI. Haurem de fer una nova reestructuració del nostre

discurs, - amb més presència a les xarxes socials, per exemple -, adequat al paradigma de l'interlocutor.

Tot i que la tasca de gestió és important, a l'STEI no som una gestoria; ja que una gestió sense un projecte ideològic concret buidaria de contingut tota la nostra tasca. Per això, cal recordar a l'afiliació que "el primer garant dels teus drets és la teva lluita"; i també que durant els anys tan durs de la darrera crisi, tot i que no hem pogut evitar els danys, els hem limitat. Però cal dir que, fins i tot en aquests temps tan dolents per a la classe treballadora, el conjunt d'afiliats de l'STEI ha estat fidel al nostre projecte.

Quan es va produir el canvi de Govern autonòmic, aquest fet ens va permetre arribar a acords a l'àmbit de la Funció Pública i en el sector educatiu, per tal d'anar recuperant de manera progressiva els drets perduts; així com també la derogació de normes com la Llei de símbols i el TIL.

Moltes gràcies, Biel, pel temps que ens has dedicat i per l'enorme quantitat de temps que has dedicat, també, a la lluita sindical; i per la teva gran capacitat d'anàlisi de la nostra societat i del nostre entorn laboral, des d'una militància infatigable. ■

Entrevista a...

Miquel Gelabert, secretari general de l'STEI a partir del maig de 2016

Montserrat Nadal,
coordinador de Pissarra

Quin record tens de la teva primera relació amb l'STEI?

Va ser com a conseqüència d'un cúmul de circumstàncies, a les adjudicacions de l'estiu de l'any 1998, quan encara es feien de manera presencial a la UIB. Aquell any m'havia presentat a oposicions, sense haver-les pogut aprovar, i m'adjudicaren el meu primer destí com a interí per a tot un curs a Formentera. Jo en aquells moments era regidor de l'Ajuntament de Sineu i a casa vivia una situació molt delicada per mor de la malaltia de la meva mare. Veia molt complicat el fet d'anar a fer feina a Formentera tot un any... Gràcies a les gestions que varen fer els companys de l'STEI, vaig tenir la possibilitat de permutar la meva plaça i, poc després, començar a fer feina en el sindicat. Hi havia eleccions sindicals a finals de l'any 1998, i la tasca que teníem per davant era immensa.

Quina valoració fas de com han anat les coses d'ençà que vares ser elegit secretari general el maig del 2016?

Crec que m'he sabut adaptar a la nova responsabilitat que, a més, ha de ser una responsabilitat compartida. Em

troba a gust en la tasca que faig, que pens que ha de ser, sobretot, de fer de coordinador i de saber engrescar un equip de feina. Tenc la sensació que l'equip respon, la gent s'hi troba a gust i que el funcionament a l'hora de prendre les decisions és horitzontal; això fa que la gent de la casa se senti partícip del dia de la nostra feina. N'estic satisfet.

Què té l'STEI Intersindical que no tinguin les altres forces sindicals?

Destacaria, en primer lloc, el caràcter sociopolític de la nostra organització sindical; sobretot si tenim en compte que vivim en un món en què tot està interrelacionat, i que qualsevol decisió que es pren per part dels poders polítics i econòmics afecta, per exemple, l'estat del benestar de la ciutadania. Crec que és fonamental que les persones permanents de l'STEI Intersindical actuem com a militants sociopolítics, i siguem capaços de transmetre la necessitat de crear identitat de col·lectiu de poble en la nostra societat; un tret que malauradament avui dia no interessa als poderosos del nostre temps, que ens volen dividits i insolidaris.

Com he dit abans, crec que l'STEI Intersindical és l'essència del sindicalisme, ja que ens devem únicament a la nostra afiliació: a les més de 5.000 persones que paguen la seva quota. No depenem de ningú, som independents i estam per complet a disposició de la classe treballadora del nostre país. Sempre insistesc en el fet que som la quarta força de les Illes Balears, una força nacional, autòctona i autònoma, amb molt d'espai propi per a créixer, si hi posam coratge i empena. Tot és a les nostres mans.

Com pot afrontar l'STEI Intersindical el descrèdit que avui dia pateixen els sindicats i altres entitats sobretot del món polític?

D'entrada diria que no podem posar tots els sindicats dins el mateix sac, crec que no és just; ja que hi ha entitats com la nostra que sempre han fet feina per a l'interès col·lectiu i pel bé de la majoria de la societat. Però també pens que la gent hauria de fer autocrítica més sovint, ja que allò fàcil és criticar

l'altre i defugir la responsabilitat que cada un de nosaltres tenim com a ciutadans.

Tots i totes com a individus hem de ser partícips de la nostra vida en societat, conscients dels nostres drets i, alhora, dels nostres deures; i els sindicats hem de saber coordinar i aprofitar totes aquestes sinergies en la recerca del bé comú i la transformació de la nostra societat. Som una eina de transformació dels nostres entorns socials, culturals i econòmics.

Sempre has insistit molt en el caràcter d'Intersindical de l'STEI. Com veus aquest aspecte d'ençà de la teva arribada a la Secretaria General?

Crec que a nivell intern encara hem de fer bastanta feina, ja que hi ha alguns aspectes a millorar. Pensa que durant 20 anys de la seva existència l'STEI va ser un sindicat únicament del sector de l'ensenyament, i el pes d'aquest àmbit laboral encara és tot un referent, sobretot fora del nostre sindicat; però tampoc no és un fet que m'obsessioni.

En l'àmbit intern de la nostra organització, si tenim plena consciència que som una Intersindical i volem créixer a altres sectors, cal que els que som a la casa dediquem una part del nostre temps a fer feina en aquells àmbits en què encara no tenim presència sindical. Aquest és un gest de generositat i de feina afegida que, en el seu moment, varen fer companys i companyes nostres com en Sebastià Serra. A la Ponència Sindical del nostre darrer Congrés es deia que des de l'STEI Intersindical podem transformar la nostra societat, som una eina de transformació de les Illes Balears, si ens posam al servei del projecte en el qual creim.

També pens que és molt important que l'afiliació se senti seu el sindicat, que sigui crítica però que, alhora, sigui també partícip de les decisions que prenem. M'agradaria un sindicat que fos viu i participat per totes les persones que en formam part, no només dels seus permanents sindicals.

Has estat regidor, activista social i ara "líder" sindical. Quines de les tres tasques consideres que és la més agradaïda?

He tengut l'oportunitat d'haver estat regidor a l'equip de govern de Sineu entre els anys 1995 i 1999; i a l'oposició entre el 2007 i el 2015. D'aquesta tasca he après que no tindràs mai content tothom per molt bé que intentis fer bé les coses. També vaig gaudir molt durant l'etapa intensa de lluita en contra de l'autopista entre Inca i Manacor, en la qual vàrem obtenir una gran resposta ciutadana i un suport molt gran.

I ara en aquesta nova etapa com a secretari general de l'STEI Intersindical, des del maig de 2016. Puc dir estic agraït a mi mateix, ja que pens que allò important és gaudir del que fas i, al mateix temps, està disposat a rebre les crítiques.

Per quin motiu creus que hem de celebrar els 40 anys de l'STEI Intersindical? De què ens podem sentir orgullosos?

En primer lloc, perquè des del primer dia de la seva existència l'STEI Intersindical ha fet feina pel bé comú, per al progrés de la col·lectivitat. En una societat tan individualitzada com la nostra, crec que podem anar amb el cap ben alt d'haver fet durant tants anys tot això que he comentat. Ningú ens pot retreure que tots els que formam part de l'STEI Intersindical hem sacrificat una bona part del nostre temps personal i familiar per a la millora de la nostra societat, per un anhel de deixar un món millor a les noves generacions.

A més, també podem afirmar sense cap tipus de mania que l'STEI Intersindical, al meu parer, és l'essència del sindicalisme; ja que no devem res a ningú ni tampoc ens devem a ningú que no sigui l'afiliació i la classe treballadora. Així ha estat al llarg d'aquests 40 anys: sindicalisme en estat pur. Som un sindicat amb autonomia funcional, amb independència econòmica en tots els àmbits, que se sosté gràcies a les quotes de la seva afiliació, arrelat a la nostra terra i amarat dels valors identificadors de les Illes Balears.

Moltes gràcies, Miquel, pel teu temps i, sobretot, per la teva dedicació i compromís irrenunciable a fer de l'STEI Intersindical una eina de transformació social al servei del nostre país. Salut i molts d'anys! ■

ARA FA VINT ANYS QUE VA FER 20 ANYS

Andreu Crespí

Quan en Montserrat Nadal em va telefonar per demanar-me aquesta col·laboració que ara llegiu, el meu primer impuls va ser dir que no, amb alguna excusa com, per exemple, estar jubilat o qualsevol altre; però un residu de responsabilitat em va aturar i vaig pensar que dotze anys de relació no solament no em permetien declinar l'ofertament de l'STEI, sinó que devia estar agraït de que pensessin amb mi en aquesta senyalada celebració.

Varen ser 12 anys llargs en els quals, d'una banda en Pere Polo o en Biel Caldentey, ara junts ara per separat, per dir-ho afectuosament, es dedicaren a donar-me la murga per intentar aconseguir millores pels professors i pel sis-

tema educatiu. Com que tanmateix aquest també era el meu objectiu, no es varen presentar problemes seriosos que jo recordi.

Han passat molt d'anys, 22 que no són pocs, des vaig deixar la Direcció Provincial del Ministeri d'Educació i Ciència a les Illes Balears, encara que això no va significar oblidar l'educació; només s'ha produït un canvi de perspectiva. En primer lloc de la postura de patronal, en el Ministeri, a la de legislador, en el Parlament de les Illes Balears; i posteriorment tornada a la de professional a la Universitat al programa anomenat P.O.T.U., fins que el President Bauzá decidí jubilar-me forçosament, tot al·legant que era per estalviar-se despeses per mor de la crisi.

No puc dir, -ara que he decidit fer aquest article-, que em senti satisfet de la situació del sistema educatiu de les nostres illes.

D'ençà que es produïren les transferències, la inversió en educació que ha crescut sens dubte d'una manera important no es reflecteix en una millora dels resultats. No em refereixo només als que un informe com el PISA ha posat de manifest, sinó també a altres indicadors molt més rellevants segons la meua manera de veure.

M'estic referint a l'esperança de vida escolar, indicador que explicita l'actitud de la societat envers l'educació o, dit d'una altra manera, la disposició del conjunt d'una població a invertir una

part de la vida en formació i indica el nombre mitjà d'anys que l'alumnat es manté en el sistema educatiu a partir de l'inici de l'educació obligatòria, 6 anys. Aquest indicador no només depèn de la institució escolar, sobretot depèn de la consideració que la societat té de la formació i el coneixement.

Doncs bé, aquest indicador el curs 1995/96 era de 12,4 anys amb una diferència de 1,2 anys respecte a la mitjana de l'Estat espanyol. En 20 anys ha passat a 16,3 però la diferència amb la mitjana estatal ha passat a ésser de 2,3 anys. És a dir, hem millorat però el conjunt de l'Estat ho ha fet més.

I si ens volem referir a l'abandonament escolar, el gràfic adjunt mostra la situació actual als 16 i als 17 anys:

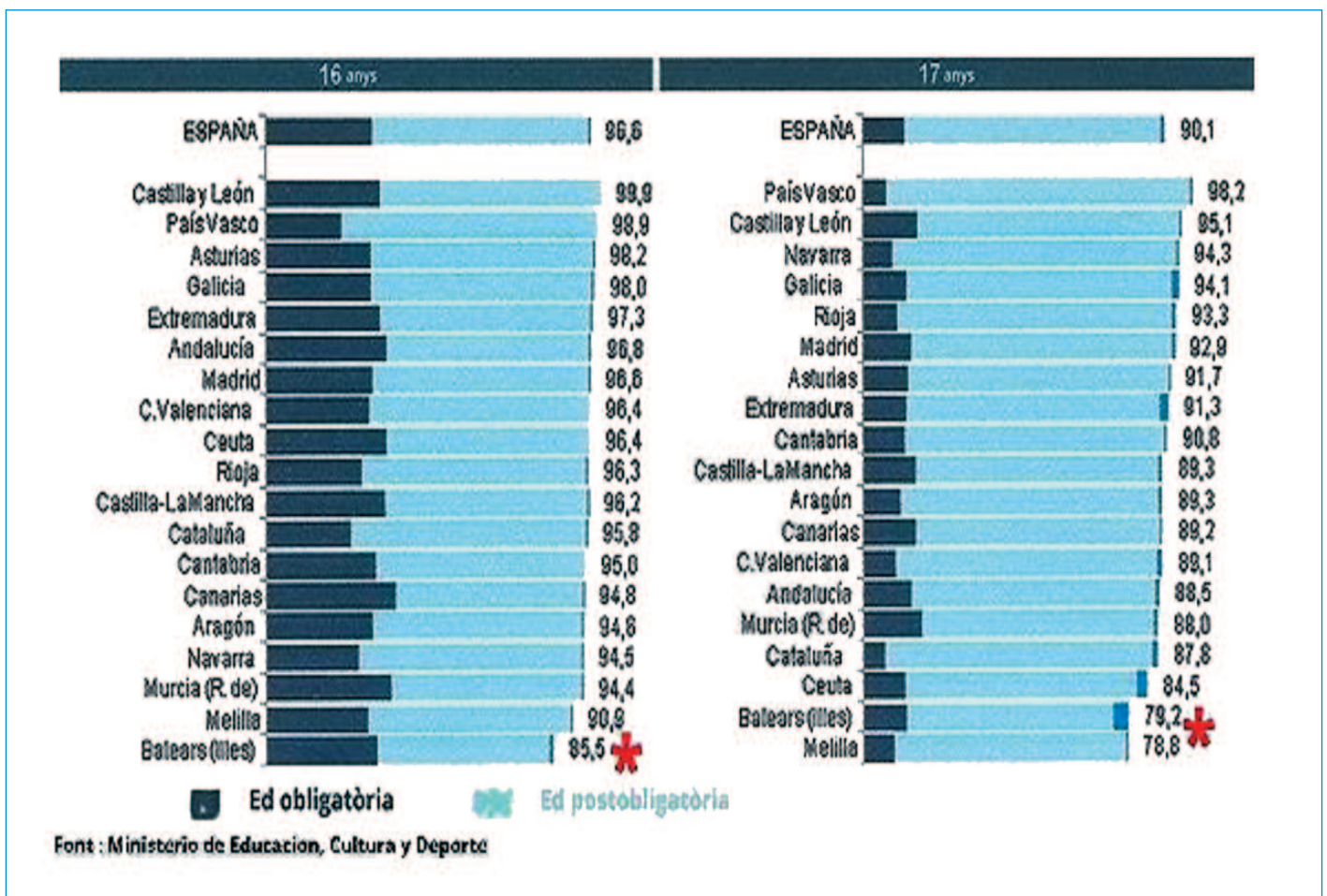
per davall de la mitjana espanyola i a quasi 20 punts del País Basc que és, en aquest cas, la més ben situada.

A altres camps o a altres indicadors s'han produït millores, com per exemple les ràtios d'alumnes per aula; però malgrat això ens seguim trobant a la part baixa de les comparatives espanyoles i europees en gairebé tots els indicadors que s'inclouen a les estadístiques educatives.

El que s'evidencia és que, des que es varen fer les transferències, tots els Governos que hi ha hagut han anat incrementant el nombre de persones i el nombre d'alts càrrecs que constitueixen "l'staff" de la Conselleria: alts càrrecs, personal de lliure designació i també funcionaris.

docents amb el mateix sou que al seu lloc de professor. En resum: una misèria.

A dia d'avui, la Conselleria d'Educació, no s'hi inclou Universitat, té un equip directiu d'un conseller, un secretari general tècnic i quatre directors general, tots ells càrrecs polítics; i 22 caps de servei que són funcionaris, a més dels corresponents caps de secció, negociat, etc.. I també més d'un centenar de assessors tècnics docents que són professors, però amb uns complements retributius més elevats (64 assessors tècnics docents i 83 assessors docents). No m'atreveixo a avançar, per no quedar curt, l'increment de despesa i el que això ha significat... Només que una part d'aquest cost s'hagués destinat al sistema escolar, tant en personal com en altres recursos, potser els resultats serien uns altres.

Veiem a aquests gràfics que, als 16 anys, la població que es manté dins el sistema escolar és del 85,5%, 11 punts per davall de la mitjana d'Espanya i 14 de Castella i Lleó que és la comunitat més ben situada. Als 17 anys la població escolaritzada ja només és del 78,8%, més de 12 punts

L'any que vaig deixar la Direcció Provincial l'equip que gestionava la cosa eren: un director provincial -un funcionari de lliure designació de nivell 29-, un secretari funcionari de nivell 28 i tres caps de servei de nivell 26, un cap d'inspecció i un cap de programes i una quinzena d'assessors

Em sembla, amics, que haureu de seguir quaranta anys més donant molta més murga...

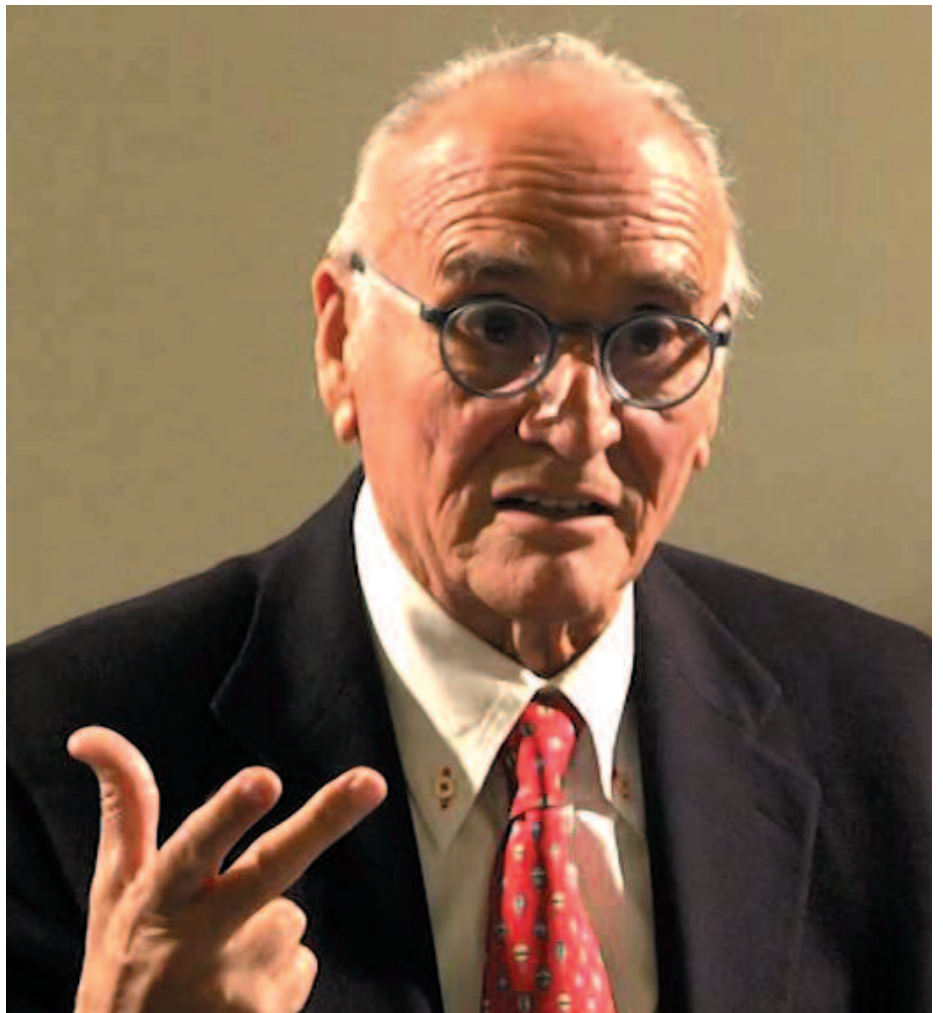
Enteneu ara per què no em feia il·lusió escriure aquest article? ■

EL MEU ESTIMAT STEI: 40 ANYS DE LLUITA EN DEFENSA DELS DRETS PROFESSIONALS DELS MESTRES

Bartomeu Rotger

A finals del passat mes d'octubre, en la tardor més amable, em va cridar en Montserrat Nadal de l'STEI. La seva encomana va ser molt directa i mig persuasiva, amb tota l'amabilitat que solen tenir les persones concretes: "Hauries de fer una petita valoració del que és i ha estat el nostre Sindicat de Mestres al llarg d'aquests 40 anys en què hem compartit unes mateixes experiències, potser des de posicions diferents..." Així que amb molta cura i una certa il·lusió començ a reflexionar sobre el que ha estat aquest recorregut educatiu, en diferents llocs de treball, i amb la presència constant d'uns Sindicats d'Ensenyança ben activats i sempre presents en la defensa dels drets professionals dels docents.

Després de pensar en com hauria d'enfocar i articular aquest encàrrec, he arribat a la conclusió de que més que valoracions, sempre massa subjectives, rebroten en el meu pensament vivències i petits records molt concrets que tal volta ens puguin ajudar a fer-nos una idea del que han estat els Sindicats per l'ensenyança i els seus treballadors, els nostres Mestres. I és curiós que gairebé

tots aquests petits records pertanyen a persones i fets del mateix STEI...

Tant en el meu temps de Mestre, com en la inspecció d'educació i la mateixa Conselleria del nostre Govern, sempre vaig tenir molt clar que un SINDICAT DE MESTRES és absolutament necessari en un sistema educatiu complex i no sempre exemplar. En el meu cas, em va ajudar a reflexionar i a actuar en un medi educatiu on les famílies, els alumnes i els Mestres, professors i professores, són els vertaders protagonistes. I el seu treball, no gens senzill ni fàcil, ha de ser reconegut en tot moment i lloc, tot protegint i reivindicant els seus drets professionals.

Els Sindicats – i especialment l' STEI – amb les seves actituds i determinacions, compartides o no, sempre em varen fer tocar amb els peus a terra i em varen servir per a tenir molt presents les condicions i necessitats del professorat en tots els projectes i accions. I encara que a vegades es feien avinents certs problemes i conflictes, ben aviat havíem de reconèixer que, malgrat tot, era necessari tenir ben presents els drets professionals dels nostres professors i professores. D'aquesta manera, els Sindicats, i concretament el meu

respectat STEI, em varen ensenyar a tenir molt en compte aquests drets professionals del magisteri i la necessitat de la seva protecció i defensa.

I tot això es fa present i realitat en unes quantes vivències personals que han quedat gravades en la meva consciència al llarg d'aquests 40 anys. Són senzilles i, com he dit, molt personalitzades, encara que totes juntes poden tal volta representar el que ha estat concretament l' STEI i els seus membres en la nostra educació i, més concretament, en la meva vida professional: RESPECTE, AMISTAT, AGRAÏMENT.

Record ja llunyà és la sala d'actes de l' Institut Ramon Llull tota estibada de Mestres exaltats i tots els Sindicats, en lluita per unes decisions molt greus per als Mestres que havia pres la Delegació d' Educació... de na María Paz Villalba per ordre del Ministeri. La situació era ja molt complicada i a punt d'explotar, amb la presència de policies mig camuflats... L'estimat Pere Ríos i jo ens vàrem tancar en una aula i vàrem arribar a un acord. Finalment, tot es va tranquil·litzar i la cosa va acabar bé.

Hi havia una imatge que es repetia molt sovint: la parella formada per Pedro

Polo i en Biel CALDENTÉY estava sempre present en tots els actes i situacions per tal de defensar els drets dels professors... I què en direm de la presentació conjunta del llibre "ELS CONSELLS ESCOLARS A BALEARS", elaborat per l' STEI i patrocinat per la Conselleria; i que va suposar una gran empenta en la posada en funcionament dels Consells als nostres centres. I no diguem del més savi pedagog que jo he conegut, el magnífic Tomàs MARTÍNEZ.

En definitiva, la cooperació entusiasta amb els estimats representants d'aquest Sindicat va ser, al meu parer, molt profitosa per als nostres Mestres i per a tot el sistema educatiu dels darrers decennis del segle XX. I ara, amb Miquel GELABERT al capdavant, esper que tota aquesta història d'aquests anys que, per cert, he intentat descriure en el meu llibre "Memòria de 75 ANYS D' EDUCACIÓ A LES ILLES BALEARS", serveixi per a incrementar la lluita i la consolidació d'un sistema educatiu més positiu i més nostre.

Feliç 40 aniversari, molt estimat STEI, amb la confiança que la vostra lluita per la defensa dels nostres centres i dels nostres Mestres no aturi mai. MOLTS D' ANYS!! ■

EN ELS 40 ANYS DE L'STEI INTERSINDICAL

Francisca Mas Busquets,
presidenta del Consell Social de la UIB

M'agrada aquest sindicat, perquè necessitam col·lectius organitzats i honests que facin feina constant per anar de la indiferència al compromís.

Perquè sou moltes dones decidides i perseverants i certs homes que també val la pena tenir aprop, na Neus, n'Angels, na Maria Antònia, na Catalina, en Biel, en Pere, na Cati...

Afortunadament anau més enfora de les paraules ensenyament o formació, perquè la vostra dèria és l'Educació i, a més a més, amb coratge i creativitat.

Ho sé perquè fa molts anys que hem coincidit per l'avanç del feminisme i

de la igualtat. Heu trobat temps i espais per pensar plegades amb calma sobre molts de temes que anaven més enllà de les urgències del dia a dia del sindicat o de les demandes de la vostra gent. També sempre heu fet costat i bones propostes quan el compromís feminista ha arribat a les institucions; amb vosaltres les dones educadores han tengut protagonisme i, com a comunitat molt vulnerable que som, necessitam que persistesqui i augmenti.

Ara més que mai, cal continuar influïnt i fent pensar, sé que vol dir molta feina compromís però un sindicat o queda marginat i sense vida, o treballa pel que considera just malgrat no ho pugui veure realitzat.

La professora i filòsofa Marina Garcés diu que per a ella *hi ha incultura quan els sabers deixen de tenir capacitat de transformar la vida. Avui el món acadèmic és profundament inculte, perquè ha separat els sabers que s'hi produeixen de la vida.*

És un desafiament que hem d'agafar com a repte per acabar amb unes obediències incomprensibles si tenim en compte tantes mancances i injustícies del nostre dia a dia.

Seguiu per favor atentes a allò quotidià i escoltant les dones.

Indesinenter. ■

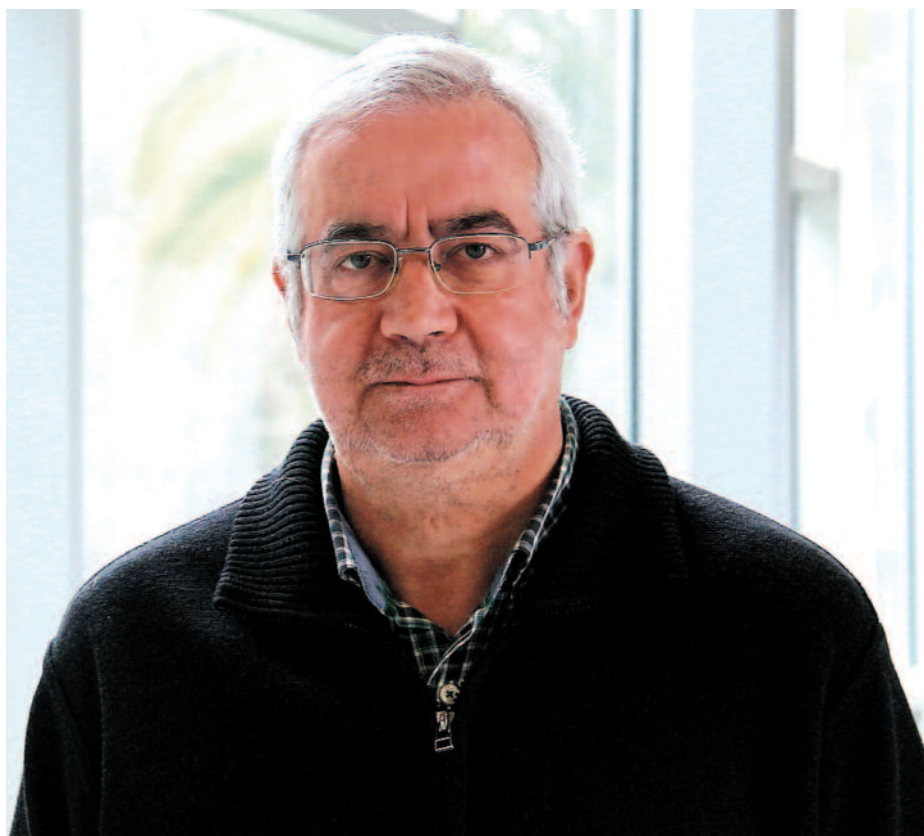
EN ELS 40 ANYS DE L'STEI INTERSINDICAL

Damià Pons,
professor de la Universitat de les Illes Balears

He tengut l'oportunitat de conèixer l'STEI de primera mà des dels seus inicis. Al llarg de quaranta anys, l'he conegut com a afiliat, com a integrant en alguna ocasió de les seves candidatures, com a lector i esporàdicament col·laborador de la revista *Pissarra*, com a membre de l'equip que durant quatre anys va ser responsable de la gestió política del sistema educatiu de les Balears i, finalment, com a ciutadà vivencialment implicat en els problemes i els reptes d'un món tan complex com el de l'ensenyament. A l'hora de fer el balanç, no necessit esforçar-me gens ni mica per arribar a la conclusió que l'existència de l'STEI ha estat enormement positiva. I ho ha estat per múltiples raons.

La primera per la seva condició d'organització sindical autocentrada i sobirana. Aquells que volem que les Balears siguin –i ja des d'ara hi actuïn en la mesura que ho puguin fer– un subjecte polític i jurídic sobirà a la força hem de fer costat, per coherència, a les organitzacions que no són dependents de l'exterior i que estan compromeses amb fermesa amb els nostres drets nacionals, socials i econòmics col·lectius i també amb els interessos professionals, laborals i salarials de la gent de les Balears que es dedica a l'ofici de la docència.

El segon gran mèrit de l'STEI és el d'haver tengut la capacitat d'aconseguir ser majoritari en l'àmbit de l'ensenyament, el qual és una parcel·la molt important del món laboral general ja que aporta una quantitat ben considerable de recursos humans qualificats al món associatiu, amb capacitat –si en tenen la voluntat, és clar– de transformar el seu entorn més pròxim. A unes Balears on

les iniciatives i els projectes de país gairebé mai, tant en el passat històric com en el present, no han sobrepassat els límits de les minories més conscienciades, l'STEI ha sabut i ha pogut consolidar amb continuïtat un sindicalisme majoritari dins el sector de l'ensenyament. Per això, podem dir que els quaranta anys de la seva existència han estat un èxit molt valuós per al nostre país.

La tercera gran aportació de l'STEI és que ha sabut exercir la primera funció que li correspon com a organització sindical –la defensa professional, laboral i salarial dels docents– i alhora ha estat capaç de defensar un model d'escola global –arrelada, en català, innovadora, en procés constant d'autoreflexió i de

formació– i d'implicar-se de manera molt activa, de vegades fins i tot protagonista, en tots aquells objectius d'abast col·lectiu (la normalització de l'ús social de la llengua, la protecció del territori, l'ampliació de l'autogovern, la cooperació internacional, la denúncia de l'espoli fiscal...) que han estat ben presents i de lluita ben necessària dins les Balears dels darrers quaranta anys.

Per tot això, el quarantè aniversari de l'STEI ha de ser un motiu de celebració per a tots els ciutadans balears que volen ser part d'un país digne i culte. I també cal aprofitar l'ocasió d'aquest aniversari per a manifestar el nostre agraïment a tots aquells que han fet possible que la llarga trajectòria de l'STEI fos tan fecunda i tan reeixida. ■

EN ELS 40 ANYS DE L'STEI INTERSINDICAL

Fanny Tur Riera

Em vaig afiliar a l'STEI l'any 2005. Va ser per fer palès el meu suport i compromís a la bona gent d'aquesta entitat que representava la resistència davant un nou retrocés del progrés a les Illes. A les Balears en general, però a les Pitiüses en particular, un nou govern de Jaume Matas estava perpetrant un dels pitjors atemptats contra el territori que recorden les Illes; i en recordam uns quants. En aquell cas va ser en forma d'autovies, obra desmesurada territorialment i econòmica i que encara pagam com una hipoteca insostenible. Són sous que durant molts anys no

es podran dedicar a educació, memòria històrica, sanitat, etc. En aquells moments, l'STEI va estar al costat del moviment antiautopista i del costat del territori.

Al llarg d'aquests 40 anys, altres fites on els hem vist col·locar la seua trinxera, han estat la lluita contra el racisme i la xenofòbia i la defensa dels drets socials dels ciutadans.

La passada legislatura, l'objectiu principal va ser la comunitat educativa. Liderant la resistència, l'STEI va acompanyar i codirigir una mobilització sense pre-

cedents davant el que també era un atac sense precedents. I sense altra lògica que negar el dret d'una societat a rebre una educació lliure, universal, de qualitat i en català.

Ara, celebrem els seus 40 anys d'història sense que hagin fet una passa enrere en els seus plantejaments, fent honor al seu lema. En moments políticament foscos per al nostre país, l'STEI sempre ha fet una passa endavant i s'ha posat al front de la mobilització social i sindical. I en moments més tranquils, no ha baixat la guàrdia. Com toca. Només em queda donar-vos les gràcies. ■

STEI: QUATRE DÈCADES DE SERVEI A L'EDUCACIÓ

Esperança Marí Maïans

El Sindicat de Treballadors de l'Ensenyament de les Illes (STEI) es va formar talment al principi de la transició a la democràcia, després de quatre dècades de dictadura franquista. En aquell moment, tot era en plena ebullició, i les esperances de construir un nou país i una nova societat ajuntaven el desig i la voluntat de molta gent. En el pas a un sistema democràtic, l'Educació havia de canviar substancialment, i una part del canvi passava per la incorporació dels mecanismes democràtics. Entre ells, de l'existència d'un agent imprescindible a l'hora de determinar les relacions laborals com són els sindicats.

L'STEI surt com a sindicat pensat per a les Illes Balears i des de les Illes Balears, autocentrat, sense fermadures estatals i amb capacitat pròpia d'acció. Comença, per tant, practicant l'autonomia sindical, no només en relació a la patronal o a d'altres agents econòmics, sinó també en relació a aquells que ens dominen des d'un punt de vista nacional. Des del primer moment, per tant, l'STEI és un sindicat compromès amb la llengua catalana i amb la cultura del nostre país, amb la construcció d'un model educatiu propi per a les Illes Balears i amb una escola renovada i vinculada a la nostra societat i a les seues aspiracions.

El fet de posar unes bases sòlides va facilitar la implantació de l'STEI i, posteriorment, el seu pes específic com a sindicat. La influència de l'STEI ha anat augmentant al llarg de les dècades, fins a convertir-se, en una etapa ja dilatada en el temps, en el sindicat majoritari de l'ensenyament a les illes Balears, en l'autèntica referència sindical dins el mon educatiu. Per enmig, l'STEI ha ultrapassat l'àmbit estrictament educa-

tiu. Pens que seria molt interessant que s'expandís encara més, fora de l'Educació, perquè hi ha principis universals que són aplicables a qualsevol àmbit.

Així mateix, crec que hem de destacar el fet que l'STEI sempre ha format part proactiva de les lluites civils que s'han produït en el nostre país, per fer avançar la societat cap a posicions més progressistes i més lliures. Per això, l'STEI, a més de fer la feina que li pertoca dins l'àmbit de l'Educació, ha set present en la reivindicació dels drets civils, de la igualtat entre els ciutadans, de la igualtat de gènere o de la defensa del territori.

L'STEI ha combinat l'arrelament al país amb la coordinació fructífera amb sindicats germans de la resta dels Països Catalans, com ara l'STPV del País Valencià i l'USTEC de Catalunya. D'alguna manera, s'ha traduït a nivell sindical allò que funciona amb naturalitat dins les nostres societats i que només és obstaculitzat sistemàticament des de l'àmbit

polític (ara més des de fora que no des de dins, assortadament).

Personalment, he d'agrair a l'STEI la col·laboració i la bona predisposició a l'intercanvi d'informació i de coneixement, especialment durant l'etapa en què vaig ser diputada al Parlament de les Illes Balears (2007-2015). Formant part de la Comissió d'Educació, sabia que sempre podia comptar amb un sindicat com l'STEI, amb un coneixement profund del sector educatiu i amb uns valors i uns propòsits que compartesc plenament (com mostra el fet que en som afiliada des de fa anys i panys). Vull remarcar, a més a més, que l'STEI sempre ha estat actiu a l'hora de promoure la innovació educativa, dinàmicament, al costat dels sectors més avançats de l'àmbit de l'Educació a les Illes Balears.

Per totes aquestes raons i per moltes que em deix en aquest breu paper, l'STEI ha estat, és i serà imprescindible per al bon funcionament de l'Educació a les Illes Balears. ■

40è aniversari del sindicat STEI Illes Balears

Pilar Benejam Arguimbau,
Mestra i Catedràtica de Didàctica de les Ciències Socials de la UAB

Quaranta anys són molts anys i els professionals de l'ensenyament us volem felicitar per tota la feina feta i donar-vos- en les gràcies.

Penso que en la defensa dels treballadors i les treballadores el sindicalisme ha aconseguit una notable millora de les condicions econòmiques i laborals que avui es poden comparar favorablement a les mitjanes europees. L'STEI també ha sigut capdavanter en la defensa de la llengua i la cultura catalanes i s'ha negat a acceptar percentatges prefixats en els temps que l'escola ha de dedicar al català, al castellà i a l'anglès, perquè cada centre té un context que demana respostes diferents per atendre una gran diversitat de realitats.

Sempre he compartit els ideals de l'STEI per aconseguir una escola pública per a tothom, gratuïta, autònoma, democràtica, pluralista, laica, arrelada al medi, científica, activa, polivalent, obligatòria fins als 18 anys. S'ha treballat molt en aquestes direccions. La realitat, però, imposa contradiccions i moltes limitacions, per exemple: actualment acceptem que hi hagi escoles subvencionades i privades però demanem que l'escola pública tingui tanta qualitat com la millor privada; les escoles no són autònomes perquè les normatives de l'Administració demostren que no se'n fien del tot del criteri dels professionals de l'educació; s'ha aconseguit allargar l'escolaritat fins els 16 anys, però no fins l'edat laboral encara que, vist l'índex de

fracàs escolar que hi ha a secundària, potser val més que no hi insistim.

Ara que celebrem els 40 anys de feina de l'STEI hem de mirar enrere i reconèixer que s'han fet moltes coses bé i alegrar-nos-en, perquè tots necessitem cada dia una alegria per poder viure. Tanmateix, això no implica que donem la feina per acabada, la satisfacció renova l'esperança, demostra que podem millorar, que els problemes pendents també poden trobar respostes.

Al meu entendre, avui el problema més greu que tenim en educació és un problema de qualitat, cosa que té una es-

treta relació amb la igualtat d'oportunitats. No es pot acceptar l'índex de fracàs escolar de les Illes i en general de país, ni el percentatge d'infants que abandonen els estudis. L'STEI Intersindical ha treballat dur per a millorar les condicions dels professionals de l'ensenyament. Avui em sembla que ha de treballar per la dignitat de la professió, que vol dir saber ensenyar per tal que tots els alumnes aprenguin; els docents no estem a l'escola per jutjar i catalogar els infants i joves, sinó per ajudar perquè tots arribin al nivell necessari i cadascún al seu rendiment màxim. Ja sabem que l'STEI ha fet molt en aquest camp, però no és suficient. Els profes-

sionals de l'educació tenen reconeixement social quan formen futurs ciutadans per a una societat democràtica, i això vol dir que, a través del coneixement, els alumnes aprenen a pensar per poder decidir amb criteri; i aquest és el fonament de la llibertat; aprenen a convida i a dialogar, que és el principi de la igualtat; i aprenen a participar per arribar a la difícil coherència entre el pensar, el dir i el fer. Ensenyar bé no és fàcil, per això és una professió d'una gran dignitat i, per aquesta raó, diguem-ho clar, no tothom serveix per ser mestre o professor.

L'STEI ha d'ajudar a defensar que la formació inicial dels mestres i professors és bàsica per a qualsevol reforma qualitativa i avui aquesta preparació no és l'adequada. No pot ser que, per formar mestres, el criteri prioritari per a la selecció del professorat universitari que ha de fer aquesta tasca sigui haver publicat molt, en anglès, a revistes d'impacte. Per formar mestres necessitem bons professionals que sàpiguen què és una escola o un institut. Ja sabem que les universitats són autònomes, però els mestres i professors tenen una gran projecció social i han de rebre una formació professional teòrica i pràctica

del més alt nivell. La investigació ha demostrat que per a ser un professional de l'educació que formi d'altres professionals és necessari haver estat en actiu a una escola o institut com a mínim tres anys, i un òptim de set anys. Com, per exemple, no entendríem que formi metges qui no hagi exercit prèviament en un hospital. Avui molts professors de les Facultats d'Educació no tenen experiència docent en el nivell en què pretenen formar els futurs professionals. Això no es pot acceptar.

L'STEI, com tot sindicat de l'ensenyament, hauria d'ajudar a fer una rigorosa selecció de les persones que volen ser futurs ensenyants o treballar en educació. S'ha de pensar bé el procés de selecció però, a més a més, els futurs docents han d'entrar en els estudis professionals amb una cultura àmplia i un domini del llenguatge escrit i de la comunicació oral. No pot ser mestra o professora una persona que viu a Palma i no ha visitat mai la Seu. Una persona que no ha llegit un llibre en tot un any!

No es poden defensar els interins o els funcionaris que no saben ensenyar perquè no en volen aprendre. El dret del

professorat acaba on posa en perill la formació dels infants i joves. La solució no és traslladar a un altre centre el docent que no treballa bé en el lloc en què exerceix.

L'STEI hauria de qüestionar el dret dels funcionaris que basen la seva autoritat en l'examen i en la por. Tots els alumnes poden aprendre, però és necessari acollir-los, escoltar-los, animar-los, ajudar-los, interessar-los perquè la feina del professor és formar els alumnes i els exàmens no serveixen per aprendre, ajuden sobretot a veure què hauríem de corregir, repetir, reforçar per poder ensenyar millor.

En definitiva i per no allargar-me, avui l'STEI té una gran missió: treballar per mantenir el que ja ha aconseguit i fer una opció decidida per millorar la qualitat de l'educació perquè amb això defensa la dignitat dels professionals de l'ensenyament i el dret a la igualtat d'oportunitats dels infants i joves. En aquesta tasca, l'STEI sempre trobarà la col·laboració de les persones que creiem que l'educació és bàsica per aconseguir una societat més democràtica, més justa, més sàvia i més feliç. ■

Afiliades i afiliats que també han fet 40 anys

Hem volgut copsar l'opinió de persones afiliades a l'STEI Intersindical que enguany també han fet 40 anys, com el nostre sindicat; persones de distintes illes i de diferents sectors professionals en els quals l'STEI té representació. Arribar als 40 anys, dins tot projecte vital, és una fita ben important: ja disposes d'una certa experiència en la vida però, alhora, tens per davant encara molt camí per córrer.

Les preguntes que els hem plantejat han estat aquestes:

1. Per què et vares afiliar a l'STEI Intersindical?
2. Quins són els teus desitjos per a l'STEI en els proper anys? Com t'agradaria que fos?

Tot seguit us oferim les seves respostes:

Abdó Florencio (Ensenyament privat concertat, Menorca).

1. Venc d'una família on l'associacionisme ha estat un eix important des que era ben petit. Açò m'ha ensenyat que és important participar en la vida social de la ciutat i dels col·lectius als quals pertany. Com a mestre trob important estar afiliat a un sindicat, ja que és el col·lectiu que ens representa i ens defensa i, pel meu entendre, l'STEI és en aquests moments qui millor ho pot fer per la seva independència.
2. Els meus desitjos per als propers 40 anys de l'STEI no són altres que seguir essent fidel als seus principis, que no defalleixi en les seves aspira-

cions a fer un col·lectiu millor per a servir a la societat i que no caigui en la temptació de la vida còmode que pot oferir-li el distanciament de l'afiliació i de les nostres demandes.

Ha de seguir essent independent i ha de continuar sent participatiu i obert a tot el col·lectiu de mestres/professors, estiguin o no afiliats.

Catalina Thomàs Galmés (Ensenyament privat concertat, Mallorca.)

1. Em vaig afiliar l'any 1999, just quan vaig acabar la carrera i vaig començar a fer feina. A ca nostra sempre havia estat el sindicat de referència (familiars docents i amistats de molts anys) i jo volia tenir informació de caire laboral. Volia sentir

que els meus drets com a treballadora serien defensats i vaig pensar que seria una bona opció.

1. Desig que l'STEI continuï treballant com fins ara per defensar els drets dels treballadors de l'ensenyament de les nostres illes i que tant l'escola privada, com la concertada i la pública s'hi sentin representades per igual. Desig que segueixi donant-nos bones notícies i que assoleixi poc a poc les nostres reivindicacions laborals.

També m'agradaria que en els propers anys el sindicat focalitzàs fonamentalment la seva tasca a la defensa dels drets laborals i aprofundís a la salut (física i psicològica) dels docents, tot facilitant recursos per fer que la tasca diària sigui més professional i adequada als reptes actuals.

Finalment, m'agradaria que el sindicat miràs al futur des de la formació dels docents. Hem de tenir en compte que en poc temps la tecnologia ha guanyat espai a les nostres vides i a l'escola en particular. Aquesta tendència ja no té aturador. No podem obviar aquesta realitat i hem d'estar preparats, ben formats i ser nosaltres els capdavanters. Les condicions de treball també canvien i l'STEI garantirà que tots i totes ens hi sentim còmodes.

Eva Maria Calafat (Funció Pública Mallorca).

1. Em vaig afiliar a l'STEI perquè una companya nostra era sindicalista i lluitava perquè la nostra feina fos més reconeguda, perquè els nostres drets fossin escoltats.

Eren uns anys difícils pel nostre col·lectiu d'ATES i s'havia de lluitar molt per tenir veu i vot. La seva manera de fer sa feina m'agradava molt i senzillament aquest fou el motiu de pes per afiliar-me a l'STEI.

Gràcies, Júlia, per la feina que feres.

2. El major desig que tenc és el de la unitat dels sindicats enfront els drets dels treballadors, seguir amb la lluita per la dignitat de tots els que feim feina, sigui el col·lectiu que sigui.

Reflexionar davant el diàleg de totes les veus que reclamen el mateix: feines de qualitat, conciliació familiar, estabilitat laboral... però sense individualismes.

Ja que cap de nosaltres és més important que la resta de companyes i companys.

Evelyn Martín (Ensenyament privat concertat, Pitiüses).

1. Em vaig afiliar a l'STEI quan vaig arribar a Eivissa l'any 2006. Jo vinc de Barcelona. Gràcies a una bona companya i amiga vaig entrar en contacte amb el sindicat. Comparteixo moltes de les idees i inquietuds i, per això, hi participo activament.
2. M'agradaria que el sindicat pogués avançar en temes d'igualtat i de defensa de la llengua. Seguiu amb la mateixa il·lusió i empenta! Per molts anys STEI!

Francina Calvó (Ensenyament públic, Mallorca).

1. Em vaig afiliar a l'STEI bàsicament perquè sempre he viscut la lluita i força de l'STEI des de ben petita. La meua mare i les meves ties sempre han estat afiliades i alliberades i, per tant, sempre ha estat present d'alguna manera dins la meua família. Per això, quan vaig aprovar les oposicions de joveneta el primer q vaig fer va ser afiliar-me, no en tenia cap dubte. Perquè creia amb la feina que es fa.
2. M'agradaria que l'STEI:

- Seguís amb la lluita per una escola pública, de qualitat i en català.

- Que ajudàs a col·locar l'educació a l'escola que li correspon dins la societat. Seria primordial per recuperar el prestigi perdut de la nostra tasca docent.

Que ho fes amb transparència i amb diàleg!!!!

Immaculada Munar (Funció Pública, Mallorca).

1. Sabia que en el moment que decidís afiliar-me a un sindicat, seria a l'STEI.

Fina Orejuela (Ensenyament públic, Pitiüses).

1. Quan just acabava la carrera de Magisteri, a Palma, volia seguir formant-me (sobretot per anar fent punts) i l'STEI era qui programava la formació més interessant per mi, més coherent amb els meus ideals i als meus interessos d'aquells moments.
2. El meu desig és que arribi un dia on no tenguí molt de sentit defensar els interessos laborals de cap sector de l'educació perquè estaran totalment reconeguts per l'Administració, on el sistema de veritat sigui plural i integri mecanismes més efectius de participació de tota la comunitat educativa que assegurin l'èxit de l'educació i s'adaptin a les necessitats reals de la població, amb més recursos per a poder arribar a l'objectiu comú.

M'agradaria que l'STEI fos com és ara, tal vegada menys polititzat o encasellat ideològicament. No obstant això, trob que es fa bona feina.

D'una banda perquè compartesc els seus trets identificadors, i de l'altra perquè des del meu lloc de feina a la Conselleria d'Agricultura era el sindicat més proper als treballadors; sempre hi havia una cara visible que ens visitava periòdicament i a qui podia consultar els dubtes que sorgien a cada moment.

2. Els sindicats en general han jugat un paper molt important en la consecució i defensa dels drets dels treballadors; els treballadors públics tenim la sort que els nostres drets estan molt més garantits que en altres sectors.

Pens que la lluita que hauríem d'afrontar d'una manera seriosa com a societat és la conciliació de la vida familiar i laboral, especialment pel que fa als horaris i calendari escolar i els horaris i vacances dels treballadors.

A l'STEI li desig que continuï treballant com fins ara.

Irene Bosch (Ensenyament públic, Menorca).

1. Em vaig afiliar a l'STEI pocs anys després d'aconseguir la meva primera feina com a mestra en una escoleta concertada. El principal motiu era que volia sentir-me representada laboralment davant les administracions públiques i, a l'hora, estar informada dels canvis legals i laborals que podia patir el cos de mestres.
2. Els meus desitjos per a l'STEI són que continuï en aquesta lluita per aconseguir millores en els nostres drets, que no abandoni mai aquesta tasca (moltes vegades poc agraïda), i que pugueu aconseguir 40 anys més vet-

llant per tots els i les mestres de les Illes Balears.

Manel Mirabell (Ensenyament públic, Pitüüses).

1. Em vaig afiliar a l'STEI quan vaig començar a treballar de mestre per a la Conselleria, per poder preguntar-vos els típics dubtes de quan s'entra a treballar per primera vegada en un sector desconegut.
2. Que segueixi amb la mateixa energia i empenya per ajudar als mestres a resoldre els seus dubtes i a lluitar pels nostres drets com a treballadors. M'agradaria que seguís sent un sindicat proper als treballadors i que féssiu cursos que ens ajudin a estar actualitzats en tot allò referent al nostre camp.

Margalida Riera (Administració Local, Mallorca).

1. Perquè necessitava ajuda d'un sindicat, i l'STEI sempre l'he sentit proper a les meves idees i conec a gent que hi fa feina i em mereixen tota la meua confiança.
2. Desitjaria que seguís amb la seva tasca d'ajudar a qui ho necessita, de lluitar pels drets dels treballadors.

M'agradaria que mantingués el seu tarannà, de defensa de la llengua i de la cultura catalana. I que la gent que hi faci feina, ho faci amb la mateixa energia i ganes com ho fan les persones que hi ha ara mateix.

Salut i per molts anys més!

Marta Gelabert (Ensenyament públic, Mallorca).

1. Abans de fer de mestra, vaig estar uns anys fent feina a un sindicat minoritari a la secretaria de formació i acció social com a psicopedagoga. Vaig estar de coordinadora de formació i de representant de diversos departaments com el de discapacitats, igualtat de gènere o joventut.

Quan vaig aprovar les oposicions de mestra d'educació especial, vaig pensar que el sindicat que podia lluitar més pels meus drets com a treballadora de l'educació pública era l'STEI. Co-neixia el sindicat perquè havia coincidit en algunes ocasions i també mitjançant els cursos de formació contínua.

2. Un sindicat proper als treballadors i treballadores, que mantengui molt de contacte directe per seguir les inquietuds reals dels i les docents, implicat en l'acció social, compromès amb la nostra llengua i identitat, valent, decidit i sense cap tipus de compromís polític amb cap partit de cap signe. 40 anys són molts i crec que el sindicat ha tingut bons moments i d'altres més dolents. Crec que amb la nova secretaria general, amb "sang jove" tots aquests desitjos es poden fer realitat. I per complir-los, també crec que s'ha de tenir molt en compte a la base del sindicat i les aportacions que poden fer (amb major o menor grau d'implicació).

Miquel Villamon (Funció Pública, Mallorca).

1. Trio l'STEI perquè és el sindicat amb el que compartesc més valors. M'agrada que el meu sindicat no es limiti a defensar els interessos de la meua classe social i col·labori amb la resta de moviments que treballen per construir un món millor. Per exemple, m'agrada el compromís de l'STEI per reduir -als centres laborals- la petjada ecològica, el masclisme, l'identitarisme o la corrupció. Opín, com explica Etienne Chouard, que la manca de control dels representants per part de les persones que els han votat és la causa comuna de tots els problemes polítics de la humanitat. Per això, em satisfà que l'STEI promogui la democratització de la societat i doni exemple amb el seu funcionament intern.

2. M'agradaria que l'STEI prioritzés la cooperació amb altres organitzacions sindicals del món. Somni amb un sindicat de treballadors mundial en el qual tots els afiliats decidim les qüestions més importants mitjançant mecanismes de democràcia directa, com el Referèndum d'Iniciativa Ciutadana (RIC), la democràcia líquida o les comissions i congressos amb delegats sortejats.

Ruth Serra (Empresa privada, Menorca).

1. Com tots sabeu, a l'època de la crisi, moltes empreses van començar a fer retallades, tant pel que fa a la part econòmica com de personal. Va ser una època dura a la nostra empresa.

Hi havia molta inseguretat i contínuament veiem com se n'anaven companys. Com que a la nostra empresa no teníem cap sindicat que ens donés suport, arribàrem a la conclusió d'afiliar-nos per no sentir-nos tan desprotegits davant els canvis tan sobtats que es succeïen.

En ser una de les promotores d'aquest canvi, em vaig presentar com a delegada de personal per poder ajudar i assessorar els companys en els dubtes que pugessin sorgir.

2. Els meus desitjos per als propers 40 anys de l'STEI són que continueu fent aquesta tasca tan necessària per a les persones. Notem la calidesa de la gent que forma part del vostre equip i com de manera desinteressada s'impliquen amb les persones que passen per un mal moment. Els treballadors saben que sempre tindran un equip de persones que vetllaran per elles, tant en temes administratius com emocionals.

Sandra Serra (Ensenyament privat concertat, Mallorca).

1. Em vaig afiliar perquè l'STEI quan venia al meu centre ens informava de les novetats sindicals, sense embulls, i resolia els possibles dubtes que tingués la gent. Els cursos de formació de la seva EFMD eren, i són, molt interessants i innovadors.

Amb aquest sindicat, amb la seva gent, es pot confiar. A més són més que un sindicat: defensen la nostra Terra, la nostra llengua i cultura, el medi ambient, la igualtat... Em sent identificada 100% amb les raons per les quals lluitar.

2. Els pròxims 40 anys, esper que l'STEI continuï la seva lluita pels drets de les persones treballadores i per les nostres senyes d'identitat. Per molts d'anys!!!

Sebastià Llodrà (Ensenyament públic, Mallorca.)

1. Ho vaig fer des del primer moment que vaig començar a ser mestre. Més enllà del progressisme i la defensa com a col·lectiu docent, que també, m'hi vaig afiliar perquè l'STEI és un sindicat del i pel país.

2. Cal que hi hagi continuïtat del projecte, pel que fa als ideals, i relleu natural, pel que fa a les cares.

- Els propers 40 anys, ben segur que haurem de reclamar drets bàsics moltes més vegades i ho farem. Ens ha de fer sentir orgullosos esser un col·lectiu que quan més ha lluitat els darrers anys ha sigut per l'educació pública de qualitat, pels drets col·lectius i per l'ideal d'escola, no per les condicions laborals dels docents.

Salutacions i molts d'anys!

Sebastià Nadal (Ensenyament privat concertat, Mallorca).

1. Em vaig afiliar perquè començava una nova etapa en la meua vida, ara com a mestre. Professi3 nova, centre nou i tocava sindicat nou. Vaig escollir l' STEI perquè la meua dona ja hi estava afiliada. Era, i és encara, un sindicat majoritari dins l'àmbit de l' ensenyament concertat i vaig entendre que per la meua ideologia i forma de pensar era el que millor s' adaptava al que jo volia d' un sindicat. Des de llavors n'estic afiliat!
2. Li desig altres 40 anys més de feina per als docents de les Illes, encara que per a llavors esper haver-me pogut jubilar abans! Li deman que segueixin lluitant pels drets laborals dels treballadors, en el meu cas de l' escola concertada, i per no retrocedir ni una passa en les millores aconseguides amb tant d' esforç, especialment quan tornin els moments difícils. Li deman que ens representin a tots els docents per igual, sense diferenciar-nos per raó de treballar en un sector o en un altre, perquè en definitiva tots treballam pel mateix objectiu, oferir una ensenyança de qualitat.

Sonia Bellido (Ensenyament públic, Mallorca.)

1. Em vaig afiliar per a rebre assessorament i informació al respecte de l' accés a l' educació formal reglada a les Illes Balears. Vaig arribar a Mallorca procedent de Sevilla a l' any 2000. Havia realitzat els meus estudis "Llicenciatura de Pedagogia" a la província de Granada i desconeixia completament el sistema establert respecte de l' accés al món educatiu i els requisits de la llengua catalana nivell C i reciclatge del professorat.
2. Els meus desitjos per a l' STEI en els propers 40 anys seria bàsicament un, que es resumeix en: poder contar i creure en la feina que fa l' STEI al llarg dels anys independentment de la situació social, política i educativa viscuda.

M'agradaria que fos un sindicat:

- De treballadores i treballadors que lluiten pels drets del personal que fa feina al meu àmbit educatiu.
- De centre de recursos per les persones que feim feina a l' àmbit educatiu i facilitin recursos materials per tal de poder realitzar i compartir la nostra feina.
- Impulsor de mesures de sensibilització cap a la diversitat i convidi a la participació activa de tota la comunitat creant espais de reflexió a on compartir experiències i aprenentatges que en ajudin a millorar i transformar el nostre sistema educatiu adaptant-se als nous reptes de la societat.
- On rebre assessorament jurídic, laboral i sindical.

- Que contempli plans de formació contínua al llarg de tota la vida de les persones.

En definitiva, un sindicat democràtic i transparent quant a la seva feina, compromès amb el que diu i fa. M'agradaria tenir una bona representació a les meses dels Ajuntaments, Conselleria i altres empreses públiques.

Una salutació i molts d' anys!

Toni Bennàssar (Universitat de les Illes Balears).

1. Me vaig afiliar perquè l' STEI era, i és, un sindicat illenc, nacional i de classe, organitzat de forma assembleària; un sindicat que representava, i representa, un sindicalisme arrelat al País a través del qual vehicular, des de la vessant obrera, les lluites socials i nacionals del nostre poble.
2. Que l' STEI continuï creixent, implantant-se en àmbits i sectors productius en els quals a dia d' avui no té gaire implantació; convertint-se en un sindicat transversal que aglutini intersectorialment a la classe treballadora de les Illes Balears. ■

40
ANYS
D'EXPERIÈNCIES
STEI
INTERSINDICAL

STEI PITIÜSES: UNA PETITA GRAN HISTÒRIA

Pere Lomas i Joana Tur,
STEI Pitiüses

Parlar de la història de STEI Intersindical a Pitiüses, és parlar de les persones que, gràcies al seu esforç i compromís, han fet de la nostra organització un referent per als treballadors i treballadores de l'educació i, més recentment, també per als d'altres sectors.

A Eivissa, a mitjans dels anys 70, es va crear una Associació de Mestres (antics alumnes de "la Normal"), d'escoles públiques i privades i d'ideologies diverses, que es reunien per parlar de les seves preocupacions laborals i pedagògiques. Hi formaven part homes i dones, ara gairebé tots jubilats, que han estat mestres de moltes

generacions d'estudiants d'Eivissa i Formentera. Aquesta Associació va tenir una petita seu al Carrer Carles III, a Vila. La nit del cop d'estat del 23-F alguns companys, entre ells n'Alfonso Herrero, varen fer desaparèixer totes les fitxes de les persones associades. A partir d'aquest moment, l'Associació es desinfla una mica. En qualsevol cas, d'aquesta assemblea de mestres sortiren els vocals que anirien a Mallorca per signar els documents que varen donar lloc al naixement de l'STEI com a tal. Com a representants d'Eivissa i Formentera signaren Toni Marí i Ildefons Juan.

Ja l'any 1987 Pere Polo, a través de Carlos Cermeño, company de sindicat a

Madrid (UCSTE), es posa en contacte amb **Alfonso Herrero**, que havia estat un dels membres més destacats d'aquella primitiva associació, perquè actués com a representant de l'STEI a Eivissa. Com el mateix Alfonso ens comenta, *"la seu era jo; com el cargol amb la seua closca, jo també portava el sindicat al damunt"*. Els matins a l'escola de Sant Jordi, i a les tardes tothom sabia que el podia trobar al *Bar Moreta*, i allí li feien les consultes. La primera persona que es va afiliar, ja com STEI, va ser Leopold Llobart.

N'Alfonso ens explica que en aquest anys, sense pressupost i sense alliberació, en tres dies visitava tots els centres d'Eivissa i Formentera, i que en

el primer any de funcionament es varen afiliar uns cinquanta docents, tant d'escola pública com de privada.

El curs 91-92, n'Alfonso troba un local a S'Alamera de Vila, que es va convertir en la primera seu oficial del sindicat. Per aquells temps, accepta tenir mitja alliberació – la qual cosa li suposa certs problemes amb l'APIMA del seu centre-i, amb aquestes hores de dedicació i el minse pressupost de què disposava (25.000 pessetes anuals), varen aconseguir elaborar unitats didàctiques, organitzar jornades, reclamar drets laborals i fer un equip de col·laboradors i col·laboradores que, sense estar alliberats, dedicaven part del seu temps a tasques sindicals i pedagògiques.

Dins aquest grup de persones destacava na **Joana Torres Yern**, que substitueix n'Alfonso Herrero com a cap visible del sindicat a partir del curs 93-94, i que va trobar el local que actualment ocupa l'STEI al Carrer Madrid número 7, ben a prop de la primera seu.

Per aquest temps, la Cooperació Internacional va entrar de ple en l'ADN de l'STEI Pitiüses. Unes jornades en què

participaren gairebé totes les escoles de l'illa d'Eivissa varen acostar molta gent al sindicat. Això, juntament amb els cursos de formació en cooperació i les estades de cooperants voluntaris a Centreamèrica durant les vacances d'estiu, va ser la llavor d'Ensenyants Solidaris a Eivissa que, de llavors ençà, ha coordinat na Joana Tur Planells.

El relleu de na Joana Torres Yern el pren **Juanjo Cardona**, professor de concertada que continua amb totes les tasques engegades pels seus predecessors i dona una gran empenta a les reivindicacions del professorat de l'ensenyament concertat. Varen ser els anys en què s'aconseguien el major nombre de delegats i delegades de l'escola concertada, feina valenta pel que suposa donar la cara pels drets laborals en un col·lectiu com aquest. Teresa Roig, Carme Balanzat, Toni Ferrer, Mercedes Forneri, Apolònia Barcelò, Neus Llaneras, Paco Marí, Joana Tur Prats, Xicu Alemany, Feli Villar i Xavi Ferrer són alguns dels que ens representaren a tots els centres privats-concertats d'Eivissa.

És ja a començaments del nou segle quan **Mariví Mengual** s'incorpora com a

portaveu de l'STEI Pitiüses. Dels anys en què va estar al front del sindicat, destacarem l'impuls decidit a les àrees d'igualtat i de dona. Són també els anys del moviment antiautopista, al costat del qual es posiciona l'STEI i s'arriba fins i tot a convocar vaga general per intentar aturar aquell despropòsit.

També és per aquestes dates quan l'STEI encapçala la inquietud per posar en marxa a Eivissa i Formentera els Consells Escolars. Anys de feina, especialment del nostre company Edelmiro Fernández, permeten arribar a la creació del Consell Escolar Insular d'Eivissa i Formentera, ja en el 2008; i a la dels Consells Escolars Municipals. En tots ells- i en el Consell Escolar de les Illes Balears- l'STEI Pitiüses ha tingut sempre consellers i conselleres que han participat activament. Raons d'espai ens impedeixen anomenar-los a tots i a totes, però volem que els arribi el nostre agraïment i reconeixement per la seua dedicació.

Des de l'any 2008, **Pere Lomas** és el Secretari Territorial de l'STEI a Pitiüses. Són els anys en què el sindicat es converteix en Intersindical, i compta amb afiliació a sanitat, funció pública i

administració local i autonòmica, i amb representants a l'Ajuntament d'Eivissa, Consell Insular d'Eivissa, IBANAT i AREAS.

Però també han estat anys durs i convulsos en el sector educatiu. La legislatura de Bauzá atacava de front els ideals que l'STEI defensa en educació, especialment la llengua catalana, i el sindicat va estar al front de totes les vagues i mobilitzacions que es portaren a terme a Eivissa i Formentera i que, per primera vegada en la història, implicaren tota la comunitat educativa. Les retallades i atacs del Govern de les Illes Balears al nostre sistema educatiu no varen ser l'únic front. També l'arribada de la LOMQUE i les retallades econòmiques i de drets laborals i sindicals amb l'excusa de la crisi, provocaren la reacció del STEI, amb la convocatòria de vagues i denúncies davant els tribunals i en tots els mitjans de comunicació de les malifetes dels governants. Ara encara lluitam per recuperar pèrdues d'aquella legislatura.

El compromís social, ecològic i lingüístic ha estat sempre un tret del nostre sindicat. Sense deixar mai de banda les reivindicacions per millorar la qualitat de l'educació a Eivissa i Formentera, per la gestió descentralitzada, per la millora de les infraestructures, per les condicions laborals dels treballadors i treballadores, l'oferta de formació permanent del professorat (s'han organitzat prop de 200 cursos i jornades a Pitiüses reconeguts per la Conselleria d'Educació), l'STEI s'ha anat implicant cada vegada més en les lluites i mobilitzacions per la defensa del territori (Golf de Cala d'Hort, Port de Botafoc, autopistes) i la llengua catalana (participació en les Jornades de Junts per la Llengua, organització de Jornades de Normalització Lingüística i de Cultura Popular, impuls del moviment Enllaçats per la Llengua, publicacions, cursos de formació, etc.).

També en la cooperació internacional i la sensibilització pel que fa als desequilibris nord-sud hem fet un camí. Més de trenta cooperants d'Eivissa i Formentera han viatjat a Guatemala, Perú i Marroc per participar en els projectes que l'STEI i *Ensenyants Solidaris* tenen amb entitats d'aquells

indrets; s'han fet cursos de formació per al professorat, seminaris internacionals i s'ha editat material didàctic per acostar aquesta realitat a les nostres escoles. El mateix podem dir pel que fa a les polítiques d'igualtat i la coeducació: Jornades de Dona, unitats didàctiques, cursos de formació, ponències...

Tota aquesta labor no hagués estat possible tan sols amb els portaveus. Una afiliació fidel i compromesa que mai ens ha donat l'esquena en els processos electorals, i un grup de persones, alliberades o no, que han fet pinya per portar endavant la tasca sindical i social que l'STEI representa, ens han permès mantenir-nos com a referent de lluita i compromís no sols amb els treballadors i treballadores d'Eivissa i Formentera, sinó també amb el nostre territori, llengua i cultura i amb les persones, d'aquí o d'altres indrets, en situacions més vulnerables.

Gràcies a tots els candidats i candidates que ens heu acompanyat en les llistes electorals, als ponents dels nostres cursos, a la gent que heu anat de cooperants a Guatemala, Perú i Marroc, als representants a la Junta de Personal Docent no Universitari, a tots els Consells Escolars Insulars i Municipals d'Eivissa i Formentera, al Consell Escolar de les Illes Balears, al Fons Pitiús de Cooperació, al Consell de Cooperació de les Illes Balears, als Consells de Participació Ciutadana impulsats pel Consell d'Eivissa

(Mobilitat, Territori, Inmigració), al Comité de Salut Laboral, a la Plataforma Sociosanitària, al Forum per la Memòria Històrica d'Eivissa i Formentera, a l'Agenda 21, a la Mesa per Palestina, al moviment Enllaçats per la Llengua, al Fòrum de la Inmigració d'Eivissa, a la Comissió d'Escolarització d'Eivissa i Formentera, a la Comissió de Protecció Social de l'Ajuntament d'Eivissa, als comitès d'empresa de l'Ajuntament de Vila, del Consell Insular d'Eivissa, de l'IBANAT, d'AREAS; i altres que ara no ens venen a la memòria....

Entre tots ells i elles, no podem deixar de citar noms que han estat cabdals en la història del sindicat per la seua dedicació, com Rosa Morán, Cecilia Plaza, Neus Llaneras, Edelmiro Fernández, Mar Guasch, Reis Pelejero, Magdalena Merino, Joana Tur Planells, Loli Aparicio, Rosa Martí, Edith Brachs, Anna Martínez, Present Ortiz, Teresa Navarro, Katherine Wenham, Neus Tur, Candy Escandell, Carmen Escribano, Fina García, Felisa Tomàs, Joan Sart, Àngels Martínez, Roser Alenyar, Sandra Guerau, Maria Tur, Toni Estarellas, Eva Clapés o Magda Wauquier.

Gràcies a totes les dones i homes que, en aquests quaranta anys, heu fet que l'STEI es mantengui com a força sindical de referència i sigui exemple de lluita pels drets de tothom i de compromís amb la nostra societat.

Eivissa, novembre de 2017. ■

A MENORCA FA 40 ANYS...

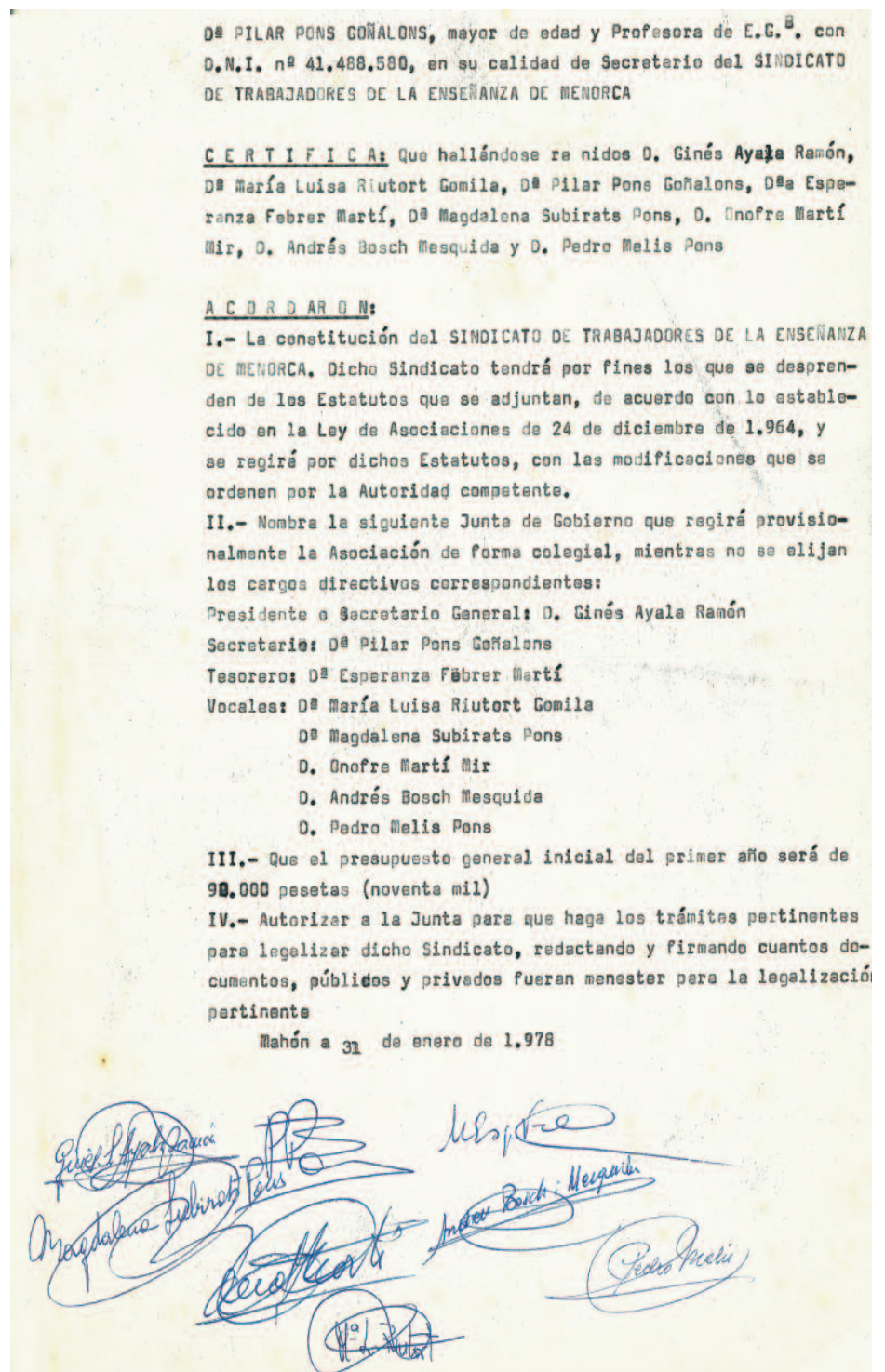
Francesc Cardona Natta,
Mestre i alliberat de l'STEI Intersindical a Menorca

Els treballadors i treballadores de l'educació van crear la "Asociación de Maestros de Menorca", que es va convertir el 31 de gener de 1978 en el "Sindicato de Trabajadores de la Enseñanza de Menorca" (STEM), en resposta als moments socials i polítics de la transició democràtica que vivien; aquest fet no va ser aïllat, ja que els docents de l'Estat espanyol i de Mallorca també van agrupar-se en associacions. La primera seu de l'STEM, a efectes de notificacions, va ser un domicili particular al carrer Hostal, 4 de la urbanització Horizonte d'Es Castell. Es va definir com: Unitari, Democràtic, Assembleari, Independent, Autònom, Reivindicatiu, Socio-polític i de Classe. Essent l'Assemblea general el seu màxim i sobirà òrgan de decisió, mentre que el Consell d'Illa, constituït per 13 membres, fou l'òrgan rector; el qual estava compost per:

- 4 membres de la zona de Maó (Maó, Sant Climent, Sant Lluís, Es Castell i rurals): 3 d'ensenyament estatal i 1 d'ensenyament privat.
- 4 membres de la zona de Ciutadella (Ciutadella, Ferreries i rurals): 2 d'estatal i 2 de privada.
- 2 membres de la zona Centre (Alaior, Mercadal, Migjorn, Fornells i rurals): 1 d'estatal i 1 de privada.
- Els 3 membres restants eren els responsables de cada zona.

El Secretari General era elegit entre els membres del Consell d'Illa.

Al mateix temps, cada centre escolar triava un representant, que era l'enllaç entre aquest i el sindicat.

El 2 de desembre de 1978 en el local del carrer Vinyassa, 14 de Palma de Mallorca, 4 membres del STEM, 4 membres d'Eivissa i Formentera, i 4 membres de l'STEI de Mallorca, van crear la "**Federación de Sindicatos de Trabajadores de la Enseñanza de las Illes**" (STEI).

Fins l'any 1983 l'STEM va desenvolupar una gran activitat reivindicativa, tant pel que fa a condicions laborals com pedagògiques, entre les quals destacà la participació en la vaga estatal de 1978 i l'organització de la prestigiosa **Escola per a Ensenyants de Menorca**, amb les seves sis primeres edicions, del 1978 al 1983. Durant aquests anys, la seu de l'STEM va passar al carrer Sant Jordi de Maó.

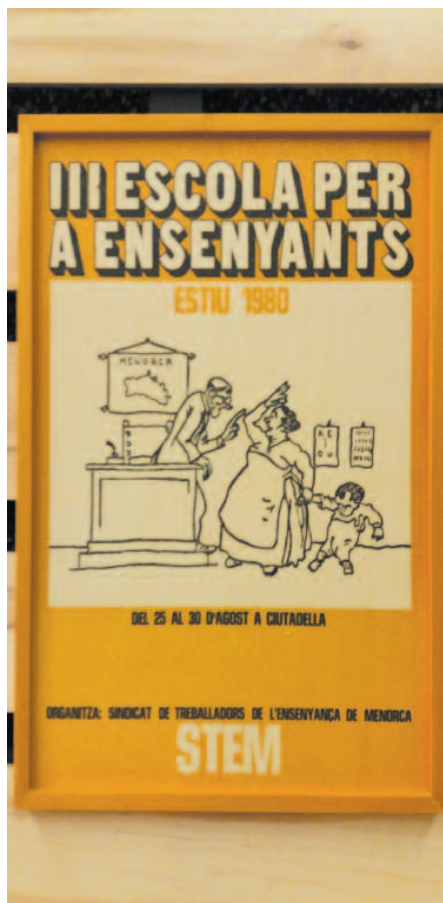
El 14 d'abril de 1984 es creà el **Moviment de Renovació Pedagògica de Menorca** (MRPM), el qual assumí l'organització de les posteriors Escoles per a Ensenyants fins a l'any 2011, orientant-se l'STEM a les reivindicacions laborals i pedagògiques. Ambdues entitats van compartir la seu del carrer Sant Pere d'Alcàntara 26, de Ciutadella fins el 1992.

El 1989 l'Assemblea General de l'STEM acordà la seva dissolució i que els seus afiliats passarien a formar part del STEI.

Des del 1992 al 2005 l'STEI va tenir la seu al carrer de la Puríssima 55; del 2005 fins al 2012 la seu fou al carrer Sant Rafel 8, on pogueren fer bastants cursos de formació; i a partir del 2012 esteim al carrer Ses gerrerries 26, totes elles a Ciutadella de Menorca.

El recolzament a l'STEI queda palès a totes les eleccions sindicals celebrades, tant a privada concertada com a pública, on ha estat i és el sindicat majoritari d'educació a Menorca i a les Illes Balears.

Cal afegir la iniciativa i promoció per part de l'STEI, del primer **Conveni col·lectiu del sector insular de Menorca d'Escoles Infantils d'Educació de 0-3 anys**, el qual s'aconseguí juntament amb l'Associació Empresarial d'Escoles d'Educació Infantil de Menorca, UGT i CCOO, i que es publicà al BOIB de 31 de desembre de 2010. Aquest Conveni es renovà el 2015, amb el manteniment dels drets, la millora i el benestar de les treballadores de 0-3 de Menorca, així com la qualitat del sector, model que

seria desitjable es pogués estendre a la resta de Balears.

Des de l'inici del sindicat i fins l'actualitat han estat moltes, moltíssimes, les persones que l'han alimentat i han dedicat el seu temps i energia a lluitar i millorar l'educació per a la nostra societat: des dels representants de centre, representants de zona, membres del Consell d'Illa, delegats sindicals, membres del Consell Escolar de Menorca, membres de la Junta de Personal Docent no Universitari, als alliberats i, finalment, als Secretaris Territorials. Seria feina difícil nomenar-los a tots, doncs al llarg d'aquests 40 anys s'han anat rellevant. Tot i que no es pot entendre donar un pas sense la petjada de l'anterior, vull reconèixer la constant tasca i responsabilitats desenvolupades per n'Onofre Martí Mir, que ha estat present des de l'origen de l'STEM fins a la seva jubilació el 2010.

Actualment, l'STEI Menorca va creixent en afiliats, alliberats i sectors. ■

Una Intersindical que no ha aturat de créixer

El nostre model sindical i el nostre compromís sociopolític ens obren pas entre la indiferència

Pere Bueno,
(amb l'assessorament de Margalida Català,
Catalina Salom i Jaume Pons)

Tot i que la nostra organització va néixer al cor de l'ensenyament, des dels inicis de l'STEI, no hem tengut mai un enfocament corporativista. De fet, des dels primers anys, en l'ensenyament concertat vàrem presentar candidatures entre el personal d'administració i serveis i hi vàrem obtenir representació.

L'any 1996, en el marc del V Congrés, es va aprovar obrir la nostra acció sindical a altres àmbits més enllà de l'Educació.

L'any 1999 vàrem presentar les primeres candidatures en l'àmbit que es coneix com a **Serveis Generals** (funcionaris i laborals de la CAIB). Molta gent amb qui coincidíem en l'acció sindical als centres educatius (ordenances, personal de neteja, ATE...) ens va traslladar la il·lusió de ser representats pel nostre model sindical, un sindicat de país i autònom, al marge de les dinàmiques de les maquinàries sindicals espanyoles. Aleshores, gent que ja era a la casa (Sebastià Serra, Miquel Gelabert, Miquel Perelló) va teixir complicitats amb nous contactes (Josep Lendínez, Maripaz Jiménez, Joan Servera, Bel Marquès...) per conformar les llistes. De llavors ençà, l'STEI ha estat un dels principals referents sindicals d'aquest àmbit, i ha tengut sempre un paper rellevant a les eleccions a la Junta de Personal de Serveis Generals i als co-

mitès d'empresa d'Educació i de les Conselleries Agrupades. A hores d'ara, som el sindicat amb més representació entre el personal funcionari de serveis generals, després d'una treballada victòria electoral a les eleccions del 2015. També tenim representació a l'Ibanat, l'Institut d'Estudis Baleàrics i la Sindicatura de Comptes. El lideratge de l'STEI Intersindical ha estat clau en moments com la lluita contra l'anomenat "nivell 33".

Una altra de les dinàmiques que varen afavorir l'expansió de l'STEI fora de l'àmbit educatiu va ser el contacte permanent amb el sindicat germà STIB, amb una bona implantació en l'Administració Local. Vicenç Martorell i Mar-

cos Vives varen encapçalar unes negociacions que cristal·litzaren quan el 2002 vàrem firmar un acord de col·laboració per presentar-nos a les eleccions sindicals conjuntament. L'STEI i l'STIB es fusionaren al VII Congrés (2004).

En paral·lel, l'any 2003, un grup de treballadors i treballadores de l'Ajuntament de Calvià –mitjançant Agustí Aguiló i Jaume Vicens– va constituir una secció sindical de l'STEI en aquest ajuntament. L'aportació del nucli de Calvià a la Intersindical ha estat sempre considerable, i és a Calvià on hem aconseguit alguna de les majories més memorables. De fet, una de les característiques de la nostra organització com a Intersindical ha estat

sempre representar la resisitència i els valors democràtics i populars en territoris especialment hostils.

A partir d'aquells moments, el sector d'**Administració Local** s'ha anat consolidant dins l'estructura de l'STEI Inter-sindical i, avui, estam representats a les grans institucions de caràcter local de les Illes Balears (Consell de Mallorca i IMAS, Consell d'Eivissa, Ajuntament de Palma, Calvià, Inca, Manacor...) i a molts de municipis de menys població (Andratx, Sa Pobla, Santa Maria, Artà, Valldeossa...).

Una altra aventura sindical va ser la que ens va permetre entrar al sector de la **Sanitat** pública. Amb el lideratge de l'enyorat Sebastià Serra i Damita Pérez, vàrem iniciar una secció sindical que s'ha presentat a eleccions des del 2002 i ha obtingut representació cada vegada. Cada convocatòria hem incrementat el nombre de vots però, malauradament, mai hem aconseguit el 10% necessari per entrar a la Mesa Sectorial. La veu de l'STEI Intersindical s'ha sentit forta i clara també en aquest àmbit. Hem participat en diverses plataformes contra les retallades a Sanitat, vàrem ser part de les mobilitzacions contra el tancament dels hospitals General i Joan March i vàrem denunciar els atemptats contra la universalització dels drets sanitaris arran del cas de la mort del jove senegalès Alpha Pam.

Però la Intersindical no s'atura aquí i ha obert els braços a tot d'**altres àmbits**. Des de fa dècades, ens presentam a les eleccions del personal d'administració i serveis de la UIB, i a hores d'ara hi tenim una majoria aclaparadora, amb 9 delegats. Un altre àmbit on hem fet feina és el de les empreses de neteja: actualment tenim 4 delegats a Selsa.

Destaca especialment la implantació que tenim al **tercer sector**, en l'àmbit d'atenció a les persones, fundacions i ONG. Concretament, el 15% de la representació de l'STEI Intersindical en àmbits no educatius es correspon amb aquest sector. Recentment hem entrat amb molta força (5 representants) al comitè d'empresa d'Intress, però tenim presència des de fa molts d'anys a llocs com la Fundació Natzaret, a la Sapiència, a Càritas Diocesana de Mallorca, Fundació S'Estel, Fundació de Discapacitats Illa de Menorca...

Aquest creixement ha situat l'STEI Inter-sindical a la primera divisió del sindicalisme a les Illes Balears. Som la quarta força en nombre de delegats i la tercera a la Mesa General dels Empleats Públics. Però –molt més important– som l'única força sindical pròpia de les Illes Balears, no subordinada als interessos de les centrals sindicals espanyoles. El fet que formem part de totes les lluites socials ens dona una visibilitat que ens enorgulleix. La majoria de vegades, la gent que decideix obrir-nos el pas dins un sector nou, ens coneix pel nostre compromís sociopolític al carrer. Ens sentim carregats de responsabilitat perquè sabem que, a molts llocs on arribam, formam part de l'esperança contra l'*statu quo* i la indiferència.

FITES PRINCIPALS DE LA INTERSINDICAL

1977 Es registra el sindicat STEI. Des del I Congrés (1978) ens fixam l'objectiu de representar tots els col·lectius de l'ensenyament (també el personal d'administració i serveis de l'ensenyament concertat i la universitat).

1996 Al V Congrés s'aprova obrir el sindicat a altres sectors laborals.

1999 Primera vegada que presentam candidatura a Serveis Generals CAIB (funcionaris i laborals).

2000 Al VI Congrés s'acorda intensificar la intersectorialitat.

2001 Se signa un acord amb l'STIB per presentar candidatures conjuntes a

l'Administració local. Majories clares en alguns ajuntaments.

2002 Es crea el sector de Sanitat i ens hi presentam a eleccions.

2004 S'aprova la integració de l'STIB a l'STEI-i.

2015 L'STEI Intersindical obté la majoria a la Junta de Personal de Serveis Generals per primera vegada.

ALGUNES DADES DE LA INTERSINDICAL

El secretari general de l'STEI Intersindical, Miquel Gelabert, és del sector d'Administració Autònoma.

L'STEI té la majoria sindical en l'àmbit del personal funcionari de Serveis Generals de la CAIB i majoria absoluta als ajuntaments d'Inca i Calvià.

El 45% dels delegats de personal per l'STEI Intersindical no són de cap sector d'educació.

L'STEI Intersindical és actualment la quarta força sindical a les Illes Balears i la tercera a la Mesa General dels Empleats Públics.

L'STEI va arribar a ser capdavanter al Comitè d'Empresa de Ràdio i Televisió de Mallorca i va lluitar fins al final al carrer i als jutjats contra el tancament.

Som l'únic sindicat propi de les Illes Balears. I som també l'únic sindicat que defensa l'ús del català a tots els àmbits de l'administració. ■

STEI INTERSINDICAL: 40 ANYS DEFENSANT LA LLENGUA I LA CULTURA CATALANES!

Maria Antònia Font
secretària de Normalització Lingüística de l'STEI Intersindical

I què ha fet l'STEI per aquestes illes? Hem fet moltes coses però el que sabem segur és que l'STEI ha influït de forma positiva en tots els sectors i àmbits on ha actuat.

Quan giram la ullada cap enrere per veure i valorar quina ha estat la feina de l'STEI Intersindical durant aquests 40 anys en temes de nació, llengua i cultura, veim que ha estat una reivindicació constant per assolir la normalitat i la igualtat de drets amb l'altra llengua oficial de les illes. L'escomesa no ha estat fàcil. Ha estat ferma i constant a tots els àmbits d'actuació on ha arribat el sindicat.

En primer lloc cal destacar la defensa de la unitat de la llengua catalana, sempre d'acord amb la comunitat científica de romanistes del món. El nom inequívoc de llengua catalana, ha estat sempre ben clar per totes les persones que formam part del sindicat. Reconeixem una normativa comuna amb parlants d'altres parts del territori, la qual cosa no exclou que valorem molt positivament la riquesa que suposa la diversitat lingüística. Les varietats dialectals s'ensenyen i es treballen a l'escola. El català compta amb un gran

corpus de recull lèxic de tot el domini lingüístic: el diccionari català, valencià, balear d'Alcover-Moll.

Una altra característica important de l'STEI Intersindical pel que fa a la llengua ha estat treballar per garantir que tothom el pugui aprendre i per promoure'n el seu ús. El català és la llengua del sindicat, sempre s'ha emprat a les seves comunicacions internes i externes, als documents, actes notarials i a la majoria de recursos interposats davant els jutjats.

És important també la coherència del sindicat pel que fa a l'ús i a la defensa del català a tots els sectors on hi fa acció sindical: educació, sanitat, funció pública, administració local, l'empresa privada, etc. El català es defensa i s'empra en tots aquests sectors.

A l'STEI Intersindical sempre hem treballat per la normalització del català. Estam convençuts que és una eina per a la integració social, que facilita la

igualtat d'oportunitats, que afavoreix la necessària i imprescindible cohesió social, i que contribueix a la preservació de la diversitat lingüística i cultural que hi ha al món. Així mateix consideram que preservar la identitat cultural passa per mantenir i fer normal l'ús del català a tots els nivells, tenint en compte que una identitat assumida i clara ens fa menys vulnerables com a persones i ens dóna més seguretat com a societat que s'ha de comunicar amb altres comunitats, persones i entitats dins un món global i canviant.

L'STEI també va fer molta feina durant els anys 90 per aconseguir la transferència de les competències educatives de l'estat a les Illes Balears, per fer un model educatiu arrelat a la terra, la llengua i la cultura pròpies, on la llengua catalana fos l'eix vertebrador del sistema educatiu illenc i llengua d'ensenyament i de comunicació interna i externa. També per fer un model educatiu on es pogués participar per –entre tota la comunitat educativa–

poder definir altres característiques pedagògiques, educatives i socials que s'hi volguessin introduir, com són un sistema educatiu inclusiu, respectuós amb el medi ambient, en català, innovador, creatiu, modern, obert, connectat amb el món, solidari... un model d'escola que està definit des de fa anys per les assemblees d'afiliats que han participat als congressos de l'STEI Intersindical.

I així figura als Estatuts de l'STEI Intersindical, el document marc que defineix el model del sindicat i les línies bàsiques a seguir en la nostra acció sindical. Aquest document sempre ha tengut en compte el català i la seva defensa. I no només de la llengua, també de la cultura i de la nació cultural que compartim amb la resta de territoris de parla catalana com són el País Valencià, la Franja de Ponent, L'Alguer, Catalunya nord, Andorra i el Principat de Catalunya, i que, amb les Illes Balears, formam el que s'anomenen Països Catalans.

Concretament els nostres Estatuts defineixen que una de les característiques del sindicat, a més de ser democràtic, assembleari,

sociopolític, ecologista, feminista... és nacional, és a dir que *"treballa perquè es pugui arribar al ple exercici de l'autogovern, i lluita per l'assoliment del dret d'autodeterminació de les Illes Balears, en la perspectiva d'aconseguir la plena sobirania nacional, valorant la plena reivindicació i expansió de la llengua catalana, com un element essencial de la millora de la classe treballadora de les illes"*

I una de les finalitats de l'STEI a més de lluitar per les millores de les condicions de vida i de treball dels treballadors i treballadores, la defensa dels drets democràtics i els serveis públics, entre d'altres, s'hi troba el *"d'impulsar el ple reconeixement de la llengua catalana en tots els àmbits i el d'aconseguir que l'ensenyament sigui bastidor d'un projecte nacional"*. Els Estatuts també estableixen que *"la llengua pròpia del sindicat és el català"* i que *"l'STEI Intersindical mantindrà relacions prioritàries amb la Intersindical valenciana (IV) i amb la Intersindical Alternativa de Catalunya (IAC)"*.

L'STEI Intersindical té diferents sectors i en tots ells es defensa llengua, cultura, nació, identitat... es promou el

coneixement i l'ús del català... i es treballa per arribar a la igualtat plena de drets de les dues llengües oficials, tal com marca l'Estatut d'Autonomia aprovat el 1983.

A l'ensenyament públic i privat concertat s'ha fet feina des del Consell Escolar d'Illes Balears, a les meses sectorials d'educació per promoure normatives que possibilitin l'ensenyament 100% en català, que es cataloguin totes les places amb l'acreditació del coneixement del català, s'ha aconseguit que tot el coneixement que es tenguí per damunt el requisit sigui comptat com a mèrit, que es consensuï el model lingüístic escolar... L'STEI Intersindical sempre ha treballat i treballa per anar endavant amb la normalització del català tal com marca la Llei de NL de 1986 i no hem permès -juntament amb la resta de la comunitat educativa, les entitats cíviques com OCB, Institut d'estudis eivissencs, Institut menorquí d'estudis, OCB Formentera, Escoles mallorquines, Moviments de renovació pedagògica, Enllaçats per la Llengua, l'Assemblea de docents... i la majoria de sindicats de l'educació- fer cap passa endarrere.

Concretament destacarem, en aquest període que ara celebrem, algunes de les accions i mobilitzacions que férem, sempre acompanyades per interposició de recursos davant els tribunals quan ha fet falta.

Si miram els documents dels primers anys de l'STEI hi trobarem sempre referències al català. La demanda de cursos de formació per als docents, l'ensenyament DEL català, l'ensenyament EN català, els estudis fets d'anàlisis comparatives dels sistemes educatius, els reculls legislatius de la normativa que afectava la llengua per facilitar als centres la legislació que els permetia la implantació de l'ensenyament DE i EN català. Les jornades de debat i formació, la participació a congressos, taules rodones i conferències... sempre per dur endavant la normalització del català i atorgar-li l'espai que li corresponia.

Més endavant entre d'altres fets significatius hi figura la campanya que férem per aconseguir que el nivell C de català no s'atorgàs als alumnes de 4t d'ESO amb un aprovat rascat. Una idea del PP durant la legislatura 2003-2007. Ho aconseguírem partint d'una assemblea de professors dels departaments de català dels instituts

de totes les Illes, on el 50% dels departaments acordarem fer un "aprovat general" si la conselleria feia una norma que convalidava l'aprovat amb un 5 -de l'assignatura de llengua i literatura catalanes de 4t d'ESO- amb el nivell C de català. Rectificaren! Això va ser una gran victòria, fruit de la unió de forces -i la feina, el compromís i la fermesa- de l'STEI Intersindical i l'Assemblea de professors dels IES de totes les Illes. Durant aquesta legislatura també traguérem els professors de la xarxa pública de l'obligatorietat de formar part de tribunals per examinar persones de fora del sistema educatiu i en horari de cap de setmana.

Durant la legislatura Bauzá (PP) hi va haver un atac sense precedents. Férem moltes accions per defensar el català i no fer cap pas enrere. L'STEI té un llibre editat que en parla de forma detallada i extensa "Per l'educació, contra el mal govern". Així i tot en farem una breu pinzellada. Les accions en contra del català començaren per fer la campanya "Lliure elecció de Llengua per part del pares i mares". Sorgí la idea de lluir un llaç quadribarrat d'un institut de Mallorca com a símbol de la defensa del català, i després vingué la prohibició del llaç... "no era una reivindicació *compatida*" segons el conseller

d'educació del PP. El president Bauzá no volia llaços a les façanes dels centres i començà la persecució. Sorgiren llaços per tot, per centres, edificis públics de totes les illes, els duguérem al Principat de Catalunya i el País Valencià, es constituïren Assemblees de mestres i professors en català i Assemblees d'Enllaçats a totes les illes i, des de l'STEI, aconseguírem redactar -amb les aportacions de les assemblees convocades pel sindicat a les Pitiüses, Menorca i Mallorca- un argumentari consensuat a totes les illes, a favor de triar el català com a llengua de l'ensenyament destinat a mestres, pares, mares, direccions dels centres... Al final el 87% de pares i mares trià l'ensenyament en català. La feina feta pels mestres, des de la transició, a favor de l'ensenyament en català, estava tan ben feta que va aguantar les envestides d'en Bauzá i el govern del PP contra el català. Primera victòria. N'hi va haver més!

Després començà el tractament integral de llengües, el TIL!. Aquí l'STEI va fer una primera impugnació al Decret que va donar lloc, dia 6 de setembre de 2013, just abans de l'inici del curs que havíem convocat la vaga indefinida, a una suspensió cautelar del decret TIL. La cosa però, va ser contestada immediatament per un Decret Llei per part del Govern Bauzá. I el TIL va continuar endavant. Férem la vaga indefinida, convocada per l'STEI Intersindical, CCOO i l'Assemblea de docents i férem 3 setmanes de vaga, tant els mestres i professors de l'ensenyament públic, com els de la privada concertada i les cooperatives d'ensenyament. I ho férem amb l'ajuda de la FAPA, COAPA, la CRIDA, i molt de suport de la Societat civil i dels partits polítics i la majoria de grups parlamentaris de l'oposició, mentre tota Mallorca anava plena del crit "A Mallorca en català!". Aquest procés va culminar amb manifestacions a totes les Illes "A favor d'una educació de qualitat, inclusiva i en català" que va treure al carrer el 10% de la població de cada illa. A Mallorca unes 100.000 persones amb camisetes verdes. I uns tant per cents semblants a les Pitiüses i a Menorca. Fou però el recurs presentat per l'STEI Intersindical, i d'altres sindicats, contra el Decret TIL i l'ordre que el desplega, que va

ocasionar la suspensió cautelar de l'ordre i la nul·litat del Decret. Una altra victòria rotunda i implacable que va ser conseqüència del recurs interposat i de la feina de tota la comunitat educativa.

Pel que fa a la nostra feina dins el sector de sanitat, a més de defensar una sanitat pública de qualitat, amb més recursos econòmics i més personal de totes les categories laborals, més i millors equipaments sanitaris, també hem treballat per la normalització i l'ús del català entre els professionals de la sanitat pública, la promoció de l'ús del català entre els usuaris, la garantia de poder exercir el dret de la població que vulgui utilitzar la llengua catalana a la sanitat... Campanyes de voluntariat, cursos de català específics per al personal sanitari... L'STEI Intersindical també promou la formació en comunicació entre professionals de la sanitat i els seus pacients, com a element de qualitat en l'atenció als usuaris, la millora del diagnòstic i el seguiment del tractament prescrit.

Durant el 2008 ja férem una campanya del català a Sanitat per col·laborar en l'aprenentatge d'aquesta llengua entre els professionals sanitaris. Ens férem voluntaris per acollir una parella lingüística del sector de sanitat, al programa posat en marxa i gestionat pels serveis lingüístics Paraula.

Des de funció pública, tant a l'administració autonòmica com a l'administració local, s'ha fet feina perquè totes les places estiguin definides amb un perfil de coneixements de català a la relació de llocs de treball (RLT) i així ha estat. Quan el conseller de funció pública del PP va rebaixar el requisit d'acreditació del coneixement del català als funcionaris, l'STEI Intersindical ho va recórrer davant els tribunals i ho va guanyar.

La coherència en el manteniment de la defensa de la llengua pròpia es tradueix en la defensa de les llengües pròpies dels Països on l'STEI Intersindical, L'Escola de Formació i mitjans didàctics i l'Associació Ensenyants Solidaris, hi fan projectes de cooperació. Sensibles com som a la pervivència de comunitats lingüístiques i culturals i els drets col·lectius dels

pobles, defensam les comunitats indígenes de Guatemala, Equador, Perú i tots els altres països on desenvolupam aquests projectes de cooperació, formació i sensibilització.

Les altres secretaries transversals, de la dona, moviments socials, formació... també defensen i utilitzen el català en la seva acció sindical i estan vigilants que la llengua catalana hi sigui llengua d'ús en tots els àmbits, organitzacions i entitats amb les quals col·laboren.

El nostre sindicat és membre de la Federació d'organitzacions per la llengua catalana (FOLC) des del moment que es va constituir el 2006. Una organització que du endavant projectes amb entitats de tots els Països Catalans. L'STEI Intersindical, juntament amb la USTEC-STEs i la Intersindical valenciana, formam part de la FOLC des de fa 11 anys. Per altra banda durant la legislatura Bauzá el nostre sindicat va dur els llaços al Principat i al País valencià i va ser l'entitat que va convocar la primera reunió d'Enllaçats per la Llengua a Castelló el desembre de 2013.

Hi ha tres elements importants que, mirant aquests 40 anys, han estat presents i s'han mantingut en les actuacions de l'STEI Intersindical i són les tres C: compromís, constància i coherència. Compromís. Ho feim i ho

hem fet perquè les persones que som al sindicat i les que hi han passat creim que la llengua d'aquestes illes és un tret d'identitat que ens defineix com a poble, element indispensable per mantenir la diversitat cultural i lingüística que hi ha al món, un element que s'ha configurat en aquest territori i a llarg de la història, un llegat que ha de perviure per a les generacions futures, una eina d'integració i de cohesió social que volem que es mantingui i sigui compartida per totes les persones que viuen i treballen en aquestes illes. Constància. Per tots els anys que fa que hi feim feina. Coherència. Per tota la feina feta a tots els àmbits en què participam.

I per acabar aquest article vull dir que he tingut la sort de poder fer feina a l'STEI i continuar la bona feina de les persones que m'han precedit, i ho he fet amb la il·lusió de dur la torxa ben amunt, tant com la que aixecaren les altres persones i també amb la convicció que la feina que l'STEI Intersindical ha fet durant aquests 40 anys, es continuarà fent per les persones que n'assumiran la responsabilitat més endavant fins arribar a la igualtat plena de les dues llengües oficials.

Endavant amb l'STEI Intersindical. Hi ha molta feina per fer encara i esperam arribar a la plena normalitat del català abans dels següents 40 anys! ■

Angels Cardona Palmer

Fa quaranta anys, el sindicat STEI va néixer per defensar els drets dels treballadors i treballadores de l'Ensenyament, però, també, amb un sentit de transversalitat força important.

En aquella època de la Transició, semblava que els sindicats només s'havien d'ocupar de la defensa dels drets laborals; que la resta de temes corresponien als polítics. Des del primer moment, l' STEI es va definir com un sindicat arrelat a la terra, compromès amb la llengua i la cultura pròpies, solidari amb els països desenvolupats, preocupat per la formació, participant dels moviments reivindicatius de les Illes i amb els drets de les dones.

En el Congrés celebrat l'any 2000 i per iniciativa de la secretària general, Neus Santaner Pons, es va crear la Secretaria de la Dona. Hi havia molta feina a fer. La paraula feminista tenia un matís pejoratiu, la violència de gènere es considerava una qüestió privada en la qual no

es podia ni devia intervenir, la coeducació no existia i, si es parlava del tema, l'ensenyança mixta era l'única fita a aconseguir, la igualtat laboral entre dones i homes no era un tema a les agendes, les professions estaven fortament estereotipades, en el llenguatge no es qüestionava la manca de paraules per anomenar-nos, en la història i els llibres de text les dones érem absolutament invisibles, la bretxa salarial era un terme desconegut, la conciliació entre vida personal i laboral una tasca únicament nostra.

Quan hi ha tants fronts on treballar, no es fàcil integrar-los; però el sindicat va fer una aposta forta per dur-los a terme i, a poc a poc, es va anar consolidant dins la societat illenca com un referent per a la defensa dels drets de les dones.

En primer lloc, la Secretaria de la Dona de l' STEI es va incorporar a les diferents Secretaries de la dona dels STEs de tot l'Estat espanyol i es van mantenir cada trimestre reunions per a tractar temes diversos.

Conscients de la importància de l'educació en els temes d'igualtat de gènere, es començaren a elaborar unitats didàctiques per a dos dies assenyalats: dia 25 de novembre, Dia contra la violència de gènere; i dia 8 de març, Dia de les dones. També s'imprimia un cartell. Ambdues coses es repartien a tots els centres escolars de les illes. Hores d'ara, encara es continua amb aquesta tasca.

Una altra iniciativa fou "La motxilla lila de la coeducació", que consistia en una motxilla on hi havia diferents materials: una pel·lícula amb una unitat per treballar, un conte per a educació infantil, per a primària i per a secundària, i unitats didàctiques per treballar el professorat. La motxilla lila va viatjar fins a Eivissa i Formentera. Aquesta iniciativa va ser molt ben rebuda per totes i tots els professionals de l'ensenyament, i va tenir un ressò important en els mitjans de comunicació per la seva originalitat i varietat de mitjans.

A fi i efecte d'ampliar els camps d'actuació, na Neus Santaner va proposar la

creació d'una associació, "Associació de Dones Educadores". L'associació va començar a treballar i va arribar a encapçalat la Presidència del "Consell de dones de les Illes Balears", consell en què es discutien i s'acordaven les accions sobre igualtat per a la nostra Comunitat autònoma.

Important va ser l'aportació de l'STEI per a la Llei d'igualtat de les Illes, principalment pel que fa a temes d'educació: es presentaren nombroses esmenes sobre visibilitat de les dones en els llibres de text, coeducació, educació segregada, material escolar, tractament de la violència de gènere en els centres escolars, etc.

També es va treballar amb la Conselleria d'Educació en dos aspectes. En primer lloc, després de la publicació de la Llei estatal d'igualtat de 2004, en què es demanà a la Conselleria que aplicàs els articles que tenien a veure amb educació. En segon lloc, com a participants en el Pla de Convivència Escolar per la incorporació de la igualtat en aquest.

Una proposta que no es va assolir va ser la demanda d'un Pla d'igualtat en el si de la Conselleria d'Educació, ni l'elaboració d'un Pla d'igualtat en els centres escolars.

Una iniciativa innovadora fou el calendari "Temps de dones, dones en el temps", elaborat en col·laboració amb els STES. Cada dia del mes estava encapçalat per un fet històric en femení que recordava les aportacions de les dones al desenvolupament de les cièn-

cies, les arts, la ciència, etc. A la vegada, el calendari anava acompanyat d'una proposta pedagògica sobre cada tema. El calendari continua editant-se, i es reparteix a tots els centres escolars i a altres institucions.

Amb la Universitat de les Illes Balears, es va mantenir un contacte estret amb la participació en la Universitat d'Estudis de Gènere, en taules rodones i amb l'assistència a la formació de becàries en temes d'igualtat des del sindicat.

Cal destacar la relació amb l'Institut de la Dona de les Illes, sempre fluïda i constant des de la seva creació i amb diferents opcions polítiques.

Davant la manca d'eines per treballar la igualtat dins els centres escolars, des de l'STEI es varen fer diferents aportacions impreses:

- El vot femení.
- Fulletó sobre violència de gènere per als instituts.
- "Anem a mitges" per treballar la conciliació compartida.
- Guia per a l'educació sexual d'infants de 0 a 6 anys.
- "Dones d'ahir, dones de demà" per visibilitzar les dones de les Illes.
- "Cantem" per a les escoles de 0-3 anys.

Una altra aportació innovadora va ser l'escola "Genèrica" per treballar la igualtat amb mares i pares d'infants de 0-3 anys, ja que és en aquestes edats quan es van incorporant els estereotips sexistes. Aquest taller de formació es va dur a terme a l'escola municipal Ciutat Antiga i a l'escoleta d'Esporles.

Pel que fa als mitjans de comunicació, es va intentar mantenir una presència contínua a través de rodes de premsa, cartes a la direcció, conferències, articles, "Diari de l'escola" del Diari de Mallorca, televisió, tertúlies, etc.

Es va editar una revista Pissarra especialitzada en temes de violència de gènere i es varen incloure en altres números articles sobre igualtat: "Integrar o separar" i "Feminisme avui?". També es va publicar un article a "Escuela española".

En aquells moments, el sindicat creixia i s'obrí a altres sectors. Així s'amplià la

tasca. Es va crear una xarxa interna dins el sindicat per ampliar els temes d'igualtat a tots els sectors.

Important i feixuga va ser la participació de l'STEI en l'elaboració del Pla d'igualtat de la Conselleria de Funció Pública, que va arribar a bon port.

La formació és un altre dels trets característics de l'STEI. Pel que fa a la igualtat, es va treballar a dos nivells:

a) Un nivell intern per a les persones del sindicat.

Es crearen responsables en els diferents sectors i es mantenien reunions generals per a estructurar la feina a fer.

S'assistia a molts tallers i cursos que organitzava la Direcció General d'igualtat, com els de l'escola "Genèrica".

Un grup de dones i homes assistien a totes les jornades dels STEs que se celebraven cada any.

La responsable de la Secretaria de la Dona va assistir també a l'ONU per participar en la trobada Beijing +10.

Durant tres anys, a Madrid, se celebraven unes jornades anomenades "Sindicadas", juntament amb els sindicats CCOO i UGT, per explorar la unitat dels tres sindicats en temes d'igualtat i tractar les aproximacions i diferències. Val a dir que hi va haver més proximitats que diferències.

b) La formació per al professorat i altres professionals va ser també una fita important. Na Neus Santaner va estructurar unes jornades interinsulars que tengueren un gran ressò i molta participació: "Estereotips en la imatge de les dones al món educatiu i als mitjans de comunicació". Presentades per la directora de l'Institut de la Dona i a càrrec de diverses ponents d'arreu de l'Estat, se celebraren a Mallorca, Menorca i Eivissa.

A Eivissa també es dugueren a terme unes jornades sobre autoestima que foren molt ben rebudes.

L'Escola de Mitjans Didàctics també s'implicà en el tema de la igualtat i es feren diversos cursos amb dones magribines, contes per a la igualtat, coeducació, etc.

Dins els programes de solidaritat amb Sudamèrica es va col·laborar amb les dones de Guatemala i es varen compartir materials i esperances.

Disset anys de Secretaria de la dona de l'STEI, molta feina feta i molta per fer, encara. Actualment, la paraula feminista ja no és despectiva i es pot trobar fins i tot en revistes de moda; la violència de gènere ha sortit de la privacitat i és un tema socialment candent; la bretxa salarial es denuncia any rere any; a la publicitat de la televisió ja es poden veure anuncis en què les tasques de la llar estan protagonitzades per homes; es visibilitzen dia a dia dones importants, per exemple en el camp de l'esport; el llenguatge va canviant i acceptant la inclusió del terme en femení; les professions ja no estan tan estereotipades; ja no es parla d'escola mixta sinó de coeducació.

Gràcies als esforços s'han aconseguit aquestes fites, però no cal donar-ho tot per fet, no es pot abaixar la guàrdia. Per això, des de la Secretaria de la Dona, es continua treballant amb molta dedicació i vàlua per aquest camí per arribar a assolir la igualtat real que desitjam. ■

STEI - Intersindical i Intersindical Valenciana, enllaçats per la lluita per una societat més justa, lliure i solidària

Vicent Maurí,
portaveu de la Intersindical Valenciana

A Pere Polo, Neus Santaner, Biel Caldentey i Miquel Gelabert

A totes les companyes i companys de l'STEI – Intersindical

Parlar de la relació entre l'STEI i l'STEPV i la Intersindical Valenciana és parlar d'una relació antiga, molt antiga, d'una relació entre amigues i amics, companyes i companys de moltes lluites, algunes guanyades i altres perdudes, és parlar de sindicalisme, ensenyament, llengua, cultura, país, solidaritat, transformació social i de tantes altres coses que ens enllacem a través de la nostra mar blava.

Com diu la dedicatòria del llibre “35 anys fent camí, el sindicalisme autònom i assembleari a l'ensenyament al País Valencià”, editat en 2010 i coordinat pel Joan Blanco:

“La història de les organitzacions és la història de les persones que li donen vida, que s'entreguen a aportar les seues il·lusions i esperances. Moltes d'aquestes persones ja no estan entre

nosaltres, viuen en la nostra memòria. Altres continuen la lluita al seu lloc de treball o des d'una nova situació de merescuda jubilació. I totes mantenen dia a dia la flama d'un futur millor.

Aquest llibre és un acte d'homenatge a la generació de companyes i companys que ens van obrir el pas i va posar les bases del sindicat de l'ensenyament. Un sindicalisme plural i integrador que sorgia de les cendres del franquisme per unificar, en un mateix moviment, la defensa dels drets laborals, la renovació pedagògica i la construcció de l'escola valenciana com a eina vertebradora d'un País Valencià més lliure i solidari”.

I així és, la història compartida de les nostres organitzacions és la de moltes persones, moltes dones, molts homes, que han treballat de valent, des dels anys 70 del segle passat, per construir un sindicalisme de classe, nacional, assembleari, autònom, feminista, confederal, reivindicatiu, primer a l'ensenyament i, més tard, intersectorial i intersindical.

Nosaltres, com cantava el Raimon, venim:

“d'un silenci,
antic i molt llarg,
de gent que va alçant-se,
des del fons dels segles,
de gent que anomenen,
classes subalternes”.

La nostra història va més enllà de la fundació formal dels primers STEs arreu de l'Estat espanyol, també al País Valencià i a les Illes Balears, l'any 1977 i de la constitució de la Unió Confederal de Sindicats de Treballadors de l'Ensenyament (UCSTE) el 18 de gener de 1978.

Les nostres arrels està en la lluita obrera i popular, en el treball exemplar de moltes persones lluitadores, sindicalistes i mestres que ens van ensenyar el camí en la defensa de la classe obrera i de l'emancipació social i nacional. La revolta del petroli a l'Alcoi de 1873, les vagues de les cases Piera i Maneu, o moltes altres accions del moviment obrer a les Illes Balears, el

País Valencià, la nostra estimada Catalunya, l'Estat espanyol o arreu del món estan presents en la nostra política sindical de cada dia.

Però també l'exemple de sindicalistes compromeses com l'Aurora Picornell afusellada a Porreres, o les valencianes Amèlia Jover i Alejandra Soler o molts i moltes altres a les quals hem de retre homenatge per reparar i recuperar la seua memòria. També som hereus de les experiències de la Institució Lliure de l'Ensenyament, l'Escola Nova o l'Escola Moderna de Francesc Ferrer i Guàrdia, o del compromís de les mestres i els mestres de la II República que van lluitat per l'educació d'una ciutadania crítica, empoderada i capaç de construir una nova societat. Una experiència truncada pel colp d'estat feixista que va suposar la repressió, la mort o l'exili d'una gran generació irreplicable de docents. Així com de les lluitadores i lluitadors antifeixistes i antifranquistes que van combatre a casa nostra la Dictadura per recuperar un règim de llibertats democràtiques i de recuperació de les nostres institucions d'autogovern que ens van arrabassar el 1707 i el 1715 pel "dret de conquesta".

La nostra història és també la història del moviment assembleari de les treballadores i dels treballadors de l'ensenyament que van organitzar-se i lluitar per recuperar una escola democràtica, laica, inclusiva, renovadora, de qualitat, al servei de les classes populars i del país. Una escola arrelada al territori, en la nostra llengua compartida, el català. Una història que és inseparable de la lluita contra la dictadura i per la democràcia que moltes altres organitzacions i persones van dur endavant durant els anys 70. És, en eixe moment, quan el professorat a molts llocs de l'Estat decideix donar un pas endavant i constituir els STEs, l'STEI en les Illes Balears i l'STEPV al País Valencià.

Uns sindicats que hem estat, i som, referents per una part molt important de les treballadores i treballadors de l'ensenyament, de la Comunitat Educativa i de les nostres respectives societats. Els nostres sindicats han revalidat majories sindicals importants des de les primeres eleccions sindicals, majories simples o majories absolutes. Uns resultats electorals que han suposat el reconeixement del nostre model sindical, la nostra pràctica i

política sindical i de la feina que hem estat fent des de fa 40 anys.

La nostra veu ha estat la veu de les treballadores i treballadors de l'ensenyament, de tots els sectors, de la pública, universitària i no universitària, de la privada, de tots els estaments: professorat, personal d'administració i serveis. També la de la Comunitat Educativa, també la de moltes entitats socials i polítiques, amb la qual hem estat treballant, conjuntament, colze a colze, per reivindicar un lloc escolar per cada alumne, escoles dignes i universalització de l'educació en èpoques pretèrites, a l'eixida de la Dictadura; i ara, com sempre, un model d'escola pròpia, arrelada al nostre país, on la nostra llengua siga la llengua vehicular als nostres centres docents des de l'educació infantil a la universitat.

STEI – Intersindical va decidir donar un pas endavant, en el seu V Congrés per incorporar nous sectors laborals en la perspectiva d'enfortir una pràctica sindical que fa de la participació i la consulta l'eix de la seva actuació. Paral·lelament, STEPV també va decidir obrir el seu sindicat a altres sectors

laborals al seu V Congrés celebrat en 1992.

Tots dos sindicats vam passar a ser intersindicals. Unes intersindical que tenim una notable implantació en les administracions (educació, sanitat, administració autonòmica, local...), ensenyament privat i empreses públiques, així com una incipient però cada dia major implantació, encara que asimètrica i desigual, a l'àmbit privat però que ens fa avançar com un referent de les treballadores i treballadors i de moltes organitzacions culturals, socials, laborals i polítiques degut al nostre magnífic treball sociopolític.

La nostra pràctica sindical, tenint el centre de treball i les assemblees com a llocs naturals de decisió, està basada en la democràcia, la participació i l'assemblearisme per garantir que les treballadores i treballadors decideixen sobre tots els assumptes laborals que els afecten. Aquesta n'és una diferència significativa amb el sindicalisme tradicional. Un sindicalisme autònom i assembleari que ha resistit els embats del poder, d'altres organitzacions i de molta gent interessada en acabar amb la nostra independència i autonomia sindical. Una autonomia que molesta, molt, massa, al poder establert i que és la nostra garantia per defensar les treballadores i treballadors, el nostre model d'escola i de societat, la nostra llengua compartida, davant dels abusos i atacs dels governants, siguen els que siguen, i dels que realment tenen el poder. Per això, el camí que vàreu obrir amb la creació de l'Escola de Mitjans Didàctics ha estat un exemple a seguir, una bona eina per informar, formar i empoderar l'afiliació i les treballadores i treballadors davant les polítiques neoliberal. Actes, seminaris, cursos, xerrades, congressos, fullets o llibres sobre diversos assumptes han estat una part de la gran tasca de la vostra Escola. Recordem llibres com: "Educació, globalització i democràcia", "Educació, diversitat cultural i ciutadania", "Educació, globalització i sindicalisme" o tants altres que han servit per entendre el que passa a casa nostra però també al món, i per dissenyar les nostres alternatives davant la situació local i mundial.

També altres iniciatives pedagògiques o divulgatives han estat molt seguides i interessants. En aquest punt, la formació i la informació; també la Intersindical Valenciana va posar en marxa la seua Escola Sindical de Formació "Melchor Botella" que ha fet, i fa, una tasca molt necessària sobre al formació sindical i laboral. Ara per ara, són milers de persones les que han participat en les nostres activitats formatives, unes activitats de molta qualitat i ben considerades per les persones participants. És evident que la formació travessa una crisi per l'ús i l'abús que determinats sindicals n'han fet, però no és menys cert que un sindicalisme compromès i transformador no pot renunciar a fer-la per donar una visió de classe en tots els àmbits de la vida, també la laboral. En eixe sentit ens hem de reclamar hereus del sindicalisme de finals del segle XIX i principis del XX, que es dedicava no només a lluitar per la millora de les condicions laborals de les treballadores i treballadors sinó també la formació de la classe obrera com una eina clau per la seua emancipació social.

En algunes ocasions hem compartit publicacions, també a la USTEC-STES, com aquella revista de gran qualitat sobre el suecà Joan Fuster que va coordinar la Rosa Roig. Una revista dedicada íntegrament a l'homenot de Sueca. O les revistes sobre l'educació en el món que van ser pensades a la benvolguda ciutat de Lima, amb l'amic Sigfredo Chiroque i l'amiga Isabel Rivera de l'Institut de Pedagogia Popular del Perú. En una conversa després del Seminari Internacional,

vam pensar que estaria bé arreplegar les experiències educatives d'arreu del món i compartir-les en algun format. Doncs bé, aquella idea es va plasmar en dues magnífiques revistes amb articles de gran qualitat de persones d'Europa i Amèrica editades conjuntament per USTEC-STES, STEI i STEPV.

I parlant de la USTEC-STES, hem de parlar del protocol de treball conjunt que mantenim la Intersindical Valenciana, la Intersindical Alternativa de Catalunya i l'STEI-Intersindical per treballar cooperativament en aquells aspectes comuns i per reforçar la nostra acció sindical. Una relació molt estreta, de germanor, que mantenim totes tres intersindicals i que, en moments com els actuals, és més necessària que mai. A més, l'STEI i la Intersindical Valenciana també som fundadors de la Confederació Intersindical que agrupa diversos sindicats i intersindicals de l'Estat espanyol. Totes dues organitzacions hem coincidit també en les reunions dels òrgans confederals i les jornades, congressos i trobades realitzats com la darrera jornada sindical a Xixón on vam estar presents en l'acte de protesta pel lliurament del premi a la Concòrdia a la Unió Europea. Una Unió Europea que barra el pas a les persones que busquen refugi fugint de la guerra, l'explotació o la misèria. Un premi que no es mereixen de cap manera. La convivència de les delegacions il·lenques i valencianes a moltes de les trobades també ha servit per aprofundir en les nostres relacions personals i sindicals.

És clar que STEI-Intersindical i Intersindical Valenciana hem seguit camins paral·lels, de vegades camins convergents i d'altres divergents, però sempre hem tornar a eixos camins que ens acosten com a sindicats germans. També en el camp de les relacions internacionals i de la cooperació hem vist com heu traçat una camí a seguir. La lectura del llibre "Contam les nostres experiències" demostra la gran feina que STEI i Ensenyants Solidaris heu fet a diversos països del món com ara Perú, El Salvador, Guatemala, Hondures... Eixa tasca nosaltres l'hem vista en primera persona en eixos països quan hem col·laborat, modestament, en diverses activitats. El reconeixement a un model de cooperació, d'igual a igual, fugint de l'eurocentrisme, clientelisme o de la reproducció del sistema que caracteritza una bona part de la cooperació internacional gràcies al qual heu aconseguit, no sense dificultats, realitzar un treball força reconegut per moltes institucions, organitzacions i persones d'arreu del món, especialment d'Amèrica Llatina. Nosaltres hem après molt de la vostra manera de fer i, a poc a poc, volem seguir eixe camí. De moment tenim l'instrument, la Intersindical Solidària, que està realitzant activitats de sensibilització amb entitats com Perifèries, Entrepobles o Cedsala, però tenim pendent la posada en marxa de projectes de cooperació internacional seguint el vostre camí.

I arribats ací, creiem que cal fer un reconeixement a la tasca del Pere Polo

i del Juan Rodríguez que són els caps visibles de la tasca que hem fet moltes companyes i companys de l' STEI i d'Ensenyants Solidaris al llarg de dècades.

També hem coincidit en valorar la importància de les relacions internacionals amb altres sindicats o organitzacions populars. La nostra lluita sindical a Palma, Maó, Alacant o Castelló és una lluita que cal emmarcar en la lluita contra la globalització i les polítiques neoliberals que també apliquen a Buenos Aires, Lima o Sao Paulo. Per això, és necessària la participació en instàncies internacionals com el Fòrum Social Mundial, el Fòrum Mundial d'Educació, les xarxes sindicals internacionals com la Internacional de l'Educació, la Confederació d'Educadors Americans, la Xarxa Internacional de Solidaritat o trobades com "Pedagogía" o "Universidad" que es fan a Cuba cada dos anys. Una participació que suposa enriquir la nostra pràctica sindical amb les experiències d'altres sindicats i moviments populars i també la necessària articulació de la solidaritat internacional activa i de l'activació del moviment sindical i social, per tal d'impedir que les polítiques neoliberals s'apliquen a casa nostra però també a qualsevol indret del món.

Els dos sindicats vam participar en la constitució de la Xarxa Mundial dels Drets Col·lectius dels Pobles, impulsada pel CIEMEN, amb l'assistència a diversos esdeveniments internacionals que hi va organitzar com ara a Tunísia, Kurdistan, Senegal, Brasil o Turquia.

Hem anat juntes i junts per moltes ciutats del món parlant en la nostra llengua compartida, moltes ciutats dels territoris de parla catalana, de l'Estat, d'Europa i de la resta del món i, com sempre, de l'Amèrica Llatina. Una llengua que està fortament atacada per l'Estat espanyol com també ho estan moltes altres llengües a països com Brasil, Perú o Guatemala. Per això hem compartit amb professorat, comunitats i organitzacions, d'eixos i altres països, els efectes de la globalització i uniformització, del pervers plurilingüisme com a excusa per implantar l'anglès a costa de fer desaparèixer les llengües pròpies de molts pobles, també de la nostra llengua, com va passar amb el TIL del president Bauzá o el decret de Plurilingüisme de la consellera Català.

Per sort no ho van aconseguir i ho vàrem aturar als carrers, als jutjats i a les urnes. I ho férem, de la millor manera, enllaçats per la llengua, uns territoris enllaçats per la llengua, sabent que el nostre futur passa per la defensa global de la llengua que és de totes i tots. Sobre això, la Maria Antònia Font en sap molt i és una persona clau tant en la resistència com en el disseny d'estratègies locals i globals per aconseguir-ho. El treball als Enllaçats per la Llengua, la FOLC o a tantes i tantes xarxes i entitats de defensa de la llengua ens omplen de satisfacció i d'esperança per a un futur millor per a la nostra llengua, el nostre país i la nostra gent. La nostra gent, moltes valencianes i valencians, estan enllaçats amb vosaltres, en viure i treballar a les Illes Balears, en especial a l'illa d'Eivissa on la "colònia" valenciana és especialment gran.

El treball sindical que anem fent cada dia, des dels nostres centres de treball, des dels nostres barris, ciutats i pobles, des de la nostra xicoteta part de la Mediterrània, la nostra mar compartida, que ens separa però alhora ens uneix, és necessari per a conquerir nous drets per la classe treballadora. Nosaltres volem seguir unides i units, enllaçades i enllaçats, amb la gent de l' STEI – Intersindical, treballant, de valent, per avançar envers una societat més lliure, més justa i més igualitària, i poder celebrar dintre de poc els cinquanta anys de sindicalisme digne i transformador. ■

N'HI HA QUE HI EREN I ENCARA HI SOM

Àngels Cardona

QUARANTA ANYS DONEN PER MOLT

L'STEI va néixer per la iniciativa d'algunes persones que tenien moltes ganes de treballar per fer canvis dins la societat d'aquella època, ganes de crear un espai sindical nou, arrelat a la terra, en la nostra llengua, per dignificar la classe treballadora, mestres en els seu començament.

MOLTES UTOPIES DE CANVI

Aquestes persones enllestiren el projecte treballant de valent i així aconseguiren tirar-lo endavant i consolidar-lo. Posteriorment, es va ampliar el sindicat a altres àmbits més enllà de l'ensenyament i avui dia, l'STEI és la quarta força sindical de la nostra comunitat autònoma però la primera com a sindicat independent, sense tenir cap pressió centralista i mantenint, com a trets fonamentals, el respecte a la nostra terra i a la nostra llengua.

A hores d'ara, moltes de les persones que creen el sindicat, estan ja jubilades, però això no vol dir que hagin abandonat la institució o que no tinguin ganes de seguir treballant pels mateixos motius que abans.

En el darrer congrés de l'STEI, es va crear la secció de Persones jubilades, secció que es va constituir enguany. S'han celebrat reunions mensuals i tractat diversos temes que són importants per a totes les persones treballadores. Per què no és veritat que el tema de les pensions preocupa a tothom, principalment quan ens diuen que la lladriola està buida, que la població envella i que d'aquí un temps, les pensions minvaran molt o aniran cap a la desaparició?

El problema principal és que molta gent ja ha acotat el cap, es creu que això és vera, i corr a fer-se un Pla de pensions que és el que es pretén des del sistema

econòmic neoliberal per afavorir la iniciativa privada en perjudici del bé públic.

El sistema de les pensions és viable; bastaria amb pujar el salari mínim interprofessional a 1.000 euros, per exemple, mesura que per ella mateixa seria suficient.

Si no existís la bretxa salarial i les dones cobrassin el mateix que els seus companys, les cotitzacions augmentarien extraordinàriament qüestió que repercutiria i, molt, en les pensions.

També ompliria la lladriola el tema de les pensions no contributives que en lloc de sortir del fons de pensions, sortissin del pressupost general de l'Estat, com passa a França.

O el fet de les bonificacions fiscals a la part empresarial per al foment d'ocupació que ho hauria d'aportar l'Estat com passa a França i a altres països europeus.

Per no esmentar la transparència en les cotitzacions per hores reals treballades i altres situacions que permetrien la viabilitat de les pensions.

Des de la secció de persones jubilades de l'STEI, a part de les pensions, s'estan tractant diversos temes com són el de Muface pel sector d'ensenyament públic, el Pacte educatiu, la conciliació de la vida familiar i laboral i cura de netes i nets, el ressorgiment de l'Escola d'estiu, la participació en els 40 anys de l'STEI, cicle de cinema, etc.

La secció s'ha integrat dins la Plataforma de persones jubilades a l'àmbit autonòmic i a l'àmbit de l'Estat espanyol.

Amb la idea de fer extensives les nostres reivindicacions, s'ha obtingut el vist i plau del Consell de Mallorca per dur a terme els actes següents:

1. Dues conferències amb economistes sobre el tema de pensions.
2. Un vídeo per poder-ho passar a les associacions de gent gran de Palma i pobles.

Feina no en manca, per tot això, podem dir que fa quaranta anys hi érem i que encara hi som.

Per molts anys. ■

Com s'organitza i funciona el nostre sindicat, l'STEI INTERSINDICAL

Xisco Alomar Novila,
Secretari d'organització i finances de l'STEI INTERSINDICAL

Aquest article té la pretensió de donar una idea de com s'estructura actualment l'STEI INTERSINDICAL i així poder tenir una visió global de l'entitat que ens ocupa i que enguany celebra els seus 40 anys d'història.

Un sindicat és una entitat a la qual les treballadores i treballadors poden recórrer quan algun aspecte relacionat amb el seu àmbit laboral li produeix un conflicte. El que s'espera del sindicat és que li possibiliti una solució al problema i, per això, necessita trobar una entitat amb una estructura i una organització funcional i diligent en la resolució d'aquest. Tal volta una de les coses importants i amb la qual no param massa esment és saber la denominació exacte del sindicat, en el cas de l'STEI INTERSINDICAL estam parlant del "Sindicat de Treballadores i Treballadors INTERSINDICAL de les Illes Balears". Ja tenim clara la denominació del nostre sindicat. Ara és important tenir molt clares les característiques d'aquest: així els estatuts actuals de l'STEI INTERSINDICAL recullen que es tracta d'un sindicat unitari, democràtic, assembleari, autònom, nacional, de classe, reivindicatiu, sociopolític, ecologista, internacionalista i solidari, integrador i feminista. Una vegada que tenim clar el sindicat al qual ens hem

afiliat, és prou important conèixer com s'organitza i funciona l'entitat que ens representarà en la negociació col·lectiva

o ens donarà els assessoraments oportuns relacionats amb el nostre àmbit laboral.

Per situar-nos direm que l'estructura i l'organització actual del sindicat deriva del darrer Congrés que se celebrà a Santa Maria del Camí els dies 13 i 14 de maig de 2016. Al llarg del Congrés es varen debatre dues ponències: **La ponència d'acció sindical i la ponència d'organització i estatuts**; així com l'elecció de les persones que havien de formar part de la nova Comissió Executiva i del Consell Plenari Intersindical. Derivat d'aquest Congrés surten dos documents vertebradors de la vida del sindicat: per una banda, un document amb les línies d'acció sindical; i per altra, els Estatuts de l'STEI INTERSINDICAL. I és precisament aquest darrer document el que estructura, entre molts altres aspectes, el funcionament del sindicat.

Entre els **aspectes organitzatius** a tenir en compte cal destacar:

- L'àmbit professional del sindicat comprèn totes les treballadores i tots els treballadors, en actiu o no, de qualsevol sector del món laboral, àmbit funcional o laboral. I per a una millor funcionalitat el sindicat s'estructura en 2 àmbits: l'àmbit d'ensenyament, que inclou ensenyament públic i ensenyament privat-concertat; i l'àmbit d'administracions públiques i de sanitat, que inclou administració autonòmica, administració local i sanitat. Així l'STEI té un caràcter intersindical.
- Quant a l'àmbit territorial, l'STEI INTERSINDICAL s'estructura en 3 zones: Mallorca (amb oficines a Palma, Inca i Manacor), Menorca (amb oficina a Ciutadella) i Pitiüses (amb oficina a Vila).
- El sindicat compta amb diferents òrgans de decisió, aquests són: l'assemblea general d'afiliades i afiliats, el Consell d'Illa de Menorca, el Consell Permanent de Pitiüses, el Consell Plenari Intersindical, la Comissió Executiva i la Comissió Permanent. Totes les persones que formen part dels òrgans de l'STEI tenen un mandat de 4 anys.
- El sindicat també està dotat de diferents comissions que treballen de manera transversals distints

aspectes: la comissió de medi ambient, la comissió de solidaritat i cooperació, la comissió de formació interna i la comissió de salut laboral.

- Actualment el sindicat compta amb una secció específica de persones jubilades.

Un aspecte important, i que ha de ser conegut per totes les persones afiliades al sindicat, és el tema del finançament i del règim econòmic d'aquest. El sindicat es finança bàsicament mitjançant un sistema de quotes de l'afiliació; així mateix es poden dur a terme aquelles activitats que la llei permet per tal d'incrementar els seus recursos. De la mateixa manera podrà acollir-se a aquelles subvencions i ajudes que li pertoquin segons la llei vigent. Però en aquest punt el més important és remarcar que

els estatuts de l'STEI INTERSINDICAL recullen que és una organització sense ànim de lucre, essent el destí dels seus recursos econòmics el finançament de les despeses derivades de la tasca sindical. I per poder dur endavant aquesta tasca compta amb els permanents i les permanents sindicals, que són persones afiliades que treballen al servei del sindicat a temps parcials o complet fent ús del que es denomina "hores sindicals", juntament amb un servei jurídic. Entre els recursos usats per vehicular la informació té diferents butlletins d'informació sindical, la presència de l'STEI INTERSINDICAL a les xarxes, la utilització del whatsapp mitjançant una aplicació anomenada "Connecta STEI", una revista d'ensenyament

("PISSARRA"), així com una Escola de Formació i Mitjans Didàctics.

L'STEI INTERSINDICAL, tot mantenint la seva sobirania de decisió i actuació, té una sèrie de relacions amb altres entitats sindicals:

- Està confederat i participa com a membre de l'estructura de la "Confederación Intersindical" (CI) i de les seves estructures sectorials on l'STEI INTERSINDICAL té representació: en el sector de l'ensenyament forma part de la "Confederación de Sindicatos de Trabajadores y Trabajadoras de la Enseñanza" (STEs-Intersindical), i en el sector d'Administracions i Serveis Públics formant part del "Sindicato de Trabajadores y Trabajadoras de Administración y Servicios Públicos" (STAS-Intersindical).

- Així mateix l'STEI INTERSINDICAL manté relacions prioritàries amb formacions sindicals que tenen la llengua catalana com a pròpia, amb la finalitat de reforçar i vertebrar la comunitat lingüística i cultural comuna: la "Intersindical Valenciana" (IV) i amb la "Intersindical Alternativa de Catalunya" (IAC) juntament amb les seves estructures sectorials.

- De la mateixa manera l'STEI INTERSINDICAL pertany a la "Internacional de la Educación" (IE) i al "Fórum Iberoamericano de Educación", i manté relacions amb la "Confederación de Educadores Americanos" (CEA).

Aquests i molts altres aspectes organitzatius i de funcionament queden recollits en els diferents documents que faciliten la feina que es fa al sindicat, i que repercuteix en l'atenció a l'afiliació i en la defensa de les treballadores i treballadors:

- Els estatuts, aprovats a l'XI Congrés de l'STEI INTERSINDICAL i depositats a la Conselleria el dia 25 de novembre de 2016
- El Reglament Intern, aprovat a la sessió del Consell Plenari Intersindical de dia 23 de novembre de 2016, que inclou diferents protocols d'actuació. ■

Una altra educació per a un altre desenvolupament a través de la cooperació i de la solidaritat internacional.

40 ANYS DE L'STEI INTERSINDICAL

Pere Polo Fernández i Joan Rodríguez Recio,
Responsables de Cooperació de l'STEI Intersindical

“Al cap i a la fi, som el que fem per canviar el que som.

El món a l'inrevés ens ensenya a patir la realitat en lloc de canviar-la.”

Eduardo Galeano

Des de l'STEI Intersindical lluitam pels drets de les treballadores i treballadors del nostre territori, però mai no hem oblidat que formen part d'un context global, i hem assumit a llarg d'aquests anys un compromís per fer front a les situacions de desigualtat i de les injustícies que ens mostra cada dia la realitat.

Per ser coherents amb aquest compromís, vàrem recollir dins els nostres estatuts una línia estratègica de cooperació que donàs expressió a la voluntat d'acompanyar processos en què es contempli la construcció de subjectes polítics crítics, capaços d'analitzar la realitat, posicionar-se respecte d'aquesta i plantejar models alternatius de convivència i desenvolupament. La cooperació i la solidaritat internacional que realitzam ens permeten prendre consciència que som una part d'un sistema general (complex i en interacció constant) i que l'educació forma part d'aquesta complexitat.

Durant aquests anys de vida de la institució i ja al segle XXI, els treballs de solidaritat que hem realitzat han anat evolucionant i ampliant-se, però sempre des d'un posicionament crític sobre els models de cooperació internacional que pretenen ocultar les relacions injustes d'intercanvi que es donen entre els països sota el model neoliberal.

Som conscients que, en un context en què impera l'homogeneïtzació i la simplificació no és fàcil integrar, a la vegada, un enfocament global i complex d'actuació sobre les desigualtats i, com és imprescindible, un altre model d'educació arreu del planeta per crear un altre patró de desenvolupament que sigui sostenible i igualitari.

Ja ningú discuteix que el sistema actual de la cooperació internacional està en crisi i que aquesta ha acabat posant-se al servei del model hegemònic de desenvolupament capitalista; pitjor encara, del seu vessant més inhumà com és el neoliberalisme. La majoria dels actors de la cooperació internacional (organismes internacionals, països i ONGs) han entès que la solidaritat es justifica únicament en la posada en

pràctica de projectes sense qüestionar el sistema social imperant. Però nosaltres, evidentment amb encerts i equivocacions, sempre hem entès que la cooperació és "pro o anti" sistema i no és possible eludir aquest fet.

Treballam per un enfocament que vagi més enllà de la realització d'allò que tothom entén per projectes per al desenvolupament; el que volem és acompanyar moviments socials, sindicals i polítics (en el sentit més ampli de la paraula) que reivindiquen i lluiten pels drets democràtics, la igualtat de gènere, la defensa del territori, la memòria històrica i per una educació per a tots i totes en una escola pública, gratuïta, laica i de qualitat.

Durant els anys d'experiències conjuntes amb organitzacions socials de diferents països empobrits, l'STEI Intersindical ha compartit amb elles conflictes bèl·lics interns, desastres naturals, cops d'estat, crisis econòmiques, descomposició social... Hem hagut d'aprendre moltes coses, però aquí seguim. Seguim apostant per recolzar processos emancipadors que es confrontin amb els conceptes del model de civilització actual que és injustament exclouent i generador de desigualtats.

Cal deixar constància del fet que tots els treballs que realitzam són possibles per disposar de persones que l' STEI Intersindical ha destinat, dels permanents sindicals que li corresponen, a l'àrea de cooperació i solidaritat; la qual cosa ha permès treballar i incidir socialment, encara que no hi hagués recursos econòmics per a projectes. Això ha donat la possibilitat de tenir independència de criteri i autonomia; la seva afiliació dóna suport a aquests processos.

Amb el temps hem confeccionat una estratègia de cooperació en la qual hem incorporat la col·laboració amb l'ONGD Ensenyants Solidaris per

facilitar diferents àrees de treball. En l'actualitat la nostra feina es vertebrava en quatre eixos temàtics: a) incidència social; b) formació i sensibilització; c) voluntariat; d) projectes de cooperació per al desenvolupament.

a) Incidència Social.

La incidència social, entesa com a incidència política i mobilització social, és una activitat indispensable per a l' STEI Intersindical: tenim la missió dins l'àmbit de la solidaritat, la transformació social mitjançant propostes que afavoreixin unes relacions Nord-Sud justes i un món on totes les persones visquin dignament.

Per aquesta raó treballam conjuntament amb altres entitats i formam part de col·lectius per a la realització de campanyes i altres projectes. Els canvis que s'han donat en la cooperació per al desenvolupament des dels anys 60 i els efectes de la crisi econòmica actual suposen un canvi de perspectiva en el treball, que ens porta a desenvolupar una tasca de conscienciació ciutadana i d'acció política a través de xarxes de solidaritat.

Som membres fundadors i membres de la junta directiva de la CONGDIB (Coordinadora d'ONGD de les Illes Balears), formam part del Consell Assessor de Cooperació de la CAIB; tenim representació a les juntes directives del Fons Menorquí i Fons Pitiús i vàrem presidir, durant la seva existència, la Coordinadora per a la solidaritat amb el Marroc, el Grup RIF.

Durant aquests anys hem participat activament en campanyes com la del 0,7%, Pobresa Zero, Objectius del Mil·lenni, Mallorca Acolim, Objectius de Desenvolupament Sostenible i altres. A l'àmbit internacional hem participat en els Fòrums Mundials Socials i en el de l'Educació, i en altres esdeveniments que ens permeten mantenir una presència per difondre el nostre treball.

L' STEI Intersindical s'identifica i participa en les lluites contra la injustícia de les relacions socials, polítiques, econòmiques i culturals que

són les causes de la pobresa; per tal motiu hem de contribuir a canviar actituds i valors socials entorn de la realitat de la pobresa i les seves causes, així com a transformar les polítiques en les quals es concreten les injustícies.

b) Formació i Sensibilització.

La necessitat d'educar els ciutadans és cada vegada més necessària. No es pot pretendre eradicar la pobresa, la discriminació i l'exclusió en qualsevol de les seves formes només amb aportacions econòmiques o voluntat política. La transformació del món comença pels ciutadans de tots els continents. Són ells els protagonistes del desenvolupament. A les seves mans hi ha el poder del canvi.

Per participar en el canvi social i econòmic hem d'entendre quins són els veritables problemes que originen les desigualtats, saber què passa fora i dins de les nostres fronteres, tenir a l'abast tota la informació i les eines per a entendre i transformar la realitat.

L'STEI Intersindical fa 18 anys que organitza cursos d'educació per al desenvolupament adreçats als docents i professionals que vulguin obtenir uns coneixements dins l'àrea de l'EpD i també com a complement d'informació per a les persones que vulguin participar en el

projectes de cooperants i així donar una visió general d'aquests països en l'àmbit polític, econòmic, educatiu i social.

D'una altra banda, hem elaborat materials de suport per a treballar temes transversals referits a educació, territori, interculturalitat, cooperació... per donar als centres educatius unes eines de sensibilització per anar cap a un món més just i més equilibrat. (Unitats didàctiques com: LA FAM, EL TREBALL INFANTIL, ELS DRETS DELS INFANTS, CONEIX EL MEU PAÍS, EL RIF I

LES BALEARS, UNA MIRADA A CENTREÀMERICA, LA GLOBALITZACIÓ NEOLIBERAL FÀBRICA DE MISÈRIA).

També hem realitzar arreu de les Illes Balears múltiples cicles de conferències i seminaris per difondre i conscienciar dels conflictes socials dels països on treballam, amb la presència de destacades figures dels drets humans, sindicalistes, feministes i activistes socials; però també hem realitzat o donat suport a diversos seminaris Internacionals al Perú,

Argentina, Cuba, Guatemala, Honduras, El Salvador i el Marroc; de tots ells hem après que compartir experiències ens ajuda a conèixer millor les dinàmiques socials d'un món globalitzat però també a conèixer-nos millor a nosaltres mateixos.

La singularitat de l'Educació per al Desenvolupament per a l'STEI

Intersindical és la seva vinculació amb el Sud. La nostra proposta de definició de l'EpD és la d'un procés educatiu constant, que afavoreix la comprensió sobre les interrelacions econòmiques, polítiques, socials i culturals entre Nord i Sud, promou valors i actituds relacionats amb la solidaritat, la justícia social i cerca vies d'acció per aconseguir un desenvolupament humà i sostenible.

Balears els que han participat en aquests projectes a diferents països de Llatinoamèrica, tot i que ens hem centrat fonamentalment a Centreamèrica i Perú, sense oblidar el nostre veí del sud, el Marroc.

Hem de ressaltar que la majoria de professionals que han anat a cooperar han estat de l'àmbit de l'educació, treballadors socials i tècnics sanitaris.

c) Voluntariat.

L'inici dels programes de voluntaris es remonta a l'any 1998; aquest any iniciem el projecte de "cooperants" per al professorat de les Illes Balears amb la idea que, durant el seu període estival, realitzarien tallers de formació en països d'Amèrica Llatina. Durant els primers anys no teníem una estructura organitzativa adient, no havíem tingut en compte les immenses distàncies, ni la xarxa viària per desplaçar-se, ni les diferents circumstàncies amb les autoritats locals per a la realització dels tallers. Però amb el pas dels anys hem anat evolucionat i s'ha anat estructurant; de tal manera que la seva consolidació s'ha convertit en punt de referència per a moltes entitats per la capacitat d'organització dels socis locals amb els quals treballam i la incidència en la població.

Es diu aviat però ja són més de 370 voluntaris i voluntàries de les Illes

La nostra proposta amb la participació de projectes de voluntariat no és solucionar els problemes educatius dels països als quals anam. La nostra proposta es basa a compartir vivències, aportar coneixements i metodologies i rebre el mateix de les persones que coneixem; tot això suposa donar importància a un intercanvi mutu que ens porta després a compartir-ho amb l'alumnat del nostre territori per sensibilitzar-los en la necessitat de lluitar per eliminar les injustícies del món desigual en el qual vivim.

d) Projectes de cooperació per al desenvolupament..

La cooperació per al desenvolupament és un procés d'aprenentatge constant i per tal de realitzar-la és necessari suport econòmic. Durant aquests anys hem comptat amb l'ajuda de diversos organismes i institucions; és així que hem executat projectes finançats pel Govern Balear, Fons Pitiús, Fons

Menorquí, Fons Mallorquí, així com amb diferents ajuntaments de les Illes Balears. No volem oblidar el suport de moltes escoles de les Illes que han realitzat campanyes per als projectes d'horts escolars a Guatemala.

També cal destacar que l'STEI Intersindical va donar suport des d'un primer moment a la campanya del 0,7%, que consistia en què els Governos destinassin aquest percentatge a cooperació internacional per ser responsables de l'empobriment que el nostre model econòmic genera als països empobrits. Per aquest motiu des de l'any 1999 es destina, com a base, l'1% del pressupost de l'entitat a projectes propis en diferents països.

La cooperació amb Llatinoamèrica es va iniciar en els inicis de 1990 amb projectes i programes amb els sindicats STEG a Guatemala, Andes 21 de Junio a El Salvador i COLPROSUMAH a Hondures. A partir d'aquestes col·laboracions, al llarg de més de 25 anys, hem realitzat aproximadament 350 projectes de cooperació per al desenvolupament i 18 projectes d'emergència amb entitats de Guatemala, Hondures, El Salvador, Argentina, Perú i Cuba a Amèrica Llatina i del Marroc a Àfrica.

Enumerar els 23 socis locals dels set països seria molt extens, però volem destacar que són organitzacions sindicals, associacions magisterials,

organitzacions indígenes, organitzacions feministes, de drets humans, de recerca pedagògica, moviments ecologistes i, també, universitats.

Cap a on anam? A partir de 2013, a causa de la paràlisi total, amb l'excusa de la crisi econòmica, del sistema d'ajudes a la cooperació internacional, per part del Govern de l'Estat espanyol així com del Govern de les Illes Balears, vàrem posar en acció la nostra idea que una altra cooperació és possible i van decidir engegar el programa solidari sense aportacions externes: "Formació continuada de Docents com a eina de desenvolupament i solidaritat a Guatemala, Perú i El Salvador". És una proposta que té com a objectiu fonamental fomentar la formació continuada des d'una perspectiva de

solidaritat internacional per cooperar en la lluita per una escola pública, gratuïta, laica i de qualitat per totes i tots.

L'eina que es va dissenyar va ser la d'una plataforma Moodle. (<http://formacionsolidaria.org/>).

El projecte neix del compromís de persones que imparteixen els cursos de manera gratuïta i els participants hi accedeixen a través de les organitzacions locals de manera també gratuïta. Els cursos van dirigits al professorat i personal d'organitzacions civils que desenvolupen activitats educatives formals i no formals. Tenen una durada de 80 hores impartides durant 3 mesos.

Hem passat de la realització d'un curs el primer any amb 45 persones matriculades a un total de 54 cursos impartits amb 2.120 persones aquest any 2017. La proposta ha anat consolidant-se i ara que han tornat les convocatòries de projectes, els cursos es complementen amb sessions presencials impartides per docents de cada país que aporten el context als continguts i metodologies que es dissenyen en els cursos. El projecte també pretén iniciar amb els inscrits el maneig de les TIC.

Hem aconseguit que els cursos estiguin homologats per diferents universitats, la qual cosa permet dotar de crèdits els inscrits per tal de millorar la seva carrera professional; cal destacar el reconeixement i suport de la USAC (Universitat San Carlos de Guatemala) amb la qual hem signat el primer

conveni que té aquesta entitat amb una organització no universitària.

És gràcies a la xarxa de socis locals teixida durant aquests anys de cooperació amb la qual se seleccionen els participants per potenciar i enfortir l'associacionisme. Així a Perú es compta amb l'IPP, IFEJANT, SUTEP, Derrama Magisterial i Col·legi de Professors. A Guatemala són més de 10 organitzacions i sindicats: CONALFA,

USAC, COINDI, SEFCA, AEPREQ, STEG Retalhuleu, SAMGUA, AEN, SIMTRANCHI, CUNTOTO, IGE, IPEA...

Per finalitzar aquest article volem expressar que per a nosaltres, cooperar o ser cooperant no és anar a un país per realitzar tallers o conviure amb les poblacions més desfavorides, sinó que és participar en tots dos costats de la lluita per denunciar i eliminar les desigualtats d'aquest món

globalitzat. El nostre context exigeix una educació que doti els ciutadans de les eines per a adaptar-se als canvis i a les necessitats socials. La globalització planteja unes necessitats educatives concretes i, per això, la formació continuada de docents s'ha convertit en un objectiu prioritari.

A la feina de cooperació totes les parts hi surten guanyant i, d'aquesta manera, el fet de cooperar, el fet de ser solidari dóna la possibilitat d'apropar-se a una comprensió més complexa del món, compartint experiències i lluites com l'equitat de gènere, els drets humans, la defensa del territori, la memòria històrica, la interculturalitat, la globalització, la solidaritat, l'educació. Entre totes les parts incorporam noves relacions per tal que la cooperació sigui un procés d'anada i tornada.

Finalment, volem donar les gràcies a totes les persones que han format durant aquest anys part de l'equip que ha gestionat aquest model i a les que han col·laborat de manera desinteressada en tot aquest treball de 40 anys de cooperació a l'STEI Intersindical.

Contra les desigualtats proposam un model de cooperació i solidaritat que lluiti per a la transformació social. ■

Dones creadores d'opinió

L'Organització de dones de l'ISTEI Intersindical presenta el calendari per a l'any 2015, que té com a eix principal el reconeixement de les dones

L'Organització de dones de l'ISTEI Intersindical treballa amb una nova dimensió del treballador. Temps de atenció, atenció en el Temps per a l'any 2015.

Des del 2015 el sindicalisme ve editant aquest calendari, cada any amb una temàtica diferent: Enginyeria de Dones, creadores de projectes, periodistes, puntes de la imatge, analistes polítics, biòlogues, etc. En total es fa capitalitzar a 80 dones. L'organització de cada comunitat treballa un aspecte relacionat amb el tema central. A les illes, l'ISTEI ha treballat el mes de juliol, centrat en el periodisme cultural amb Pilar Miró (directora de la cinema), Rosa Mera (socialista en novel·la negra) i Margarida Capella (escritora i entretinguda de temes culturals).

L'objectiu del calendari és la visibilització de les dones en qualsevol àmbit.

Al final del calendari es presenten activitats i obseques en relació a cada mes i dones presents per treballar en les aules i profunditzar en la qualitat entre dones i homes.

Dones
Les dones de les illes que hi ha en el calendari 2015 són: M' Saldes i Borrada (mecenaz), Clara Hammerl, primera

backword: Pilar Mentemayor i Matarranya, profesora; Maria del Mar Bonet, cantant; Margarida Capella, periodista; Catalina Nalls, actriu; Margarida Mera Roselló, campiona d'Espanya i Tir Olímpic; Alba Tàrraga-Salvo, jugadora internacional de bàsquet; Maria Mui i Mandillego, pedagoga; Bel Cerdà, activista social i cantant; Elena Gómez Servera, campiona del món de Gimnàstica Artística; M' Bonaventura Pons, empresària; Margarida Comas i Camps, científica menarquinesa; i Rosa Buenos, activista veïnal.

Treballador de l'ensenyança VET AQUI el nostre SINDICAT

SINDICAT DE TREBALLADORS DE L'ENSENYANÇA DE LES ILLES

